Lei 5,50

342

Cesare Pavese

VARA DE NEUITAT / PLAJA

Numai aparent romanul *La bella estate* (în traducere *Vara de neuitat*), considerat cartea de maturitate a lui Pavese (Premiul Strega 1950), este de o cu totul altă factură, de emoţie şi de construcţie, decît *La spiaggia* (*Plaja*). Scrise, în mod surprinzător, aproape în acelaşi an (1940), cele două romane au în realitate aceeaşi climă morală, variind aceeaşi temă din întreaga proză a lui Pavese: victoria plătită cu atîta amar a maturizării.

FLORIN CHIRIŢESCU

GLOBUS
EDITURA UNIVERS

8

VARA DE NEUITAT / PLAJA CESARE PAVESE

1982

VARA DE NEUITAT
CESARE PAVESE
PLAJA

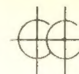
Colecţia GLOBUS / Editura Univers

COPERTA COLECȚIEI DE ION STATE

Grafica: Viorel Popescu
Cafenea noaptea, reproducere după Van Gogh.

Pentru traducerea romanelor
LA BELLA ESTATE și *LA SPIAGGIA*
din acest volum s-a folosit ediția:
CESARE PAVESE
ROMANZI
1961, Giulio Einaudi editore, Torino, sesta edizione.

GLOBUS

Cesare Pavese

VARA DE NEUITAT / PLAJA

Traducere de Mara Pașca

EDITURA UNIVERS

București

1980

VARA DE NEUITAT

I

PE ATUNCI ERA mereu sărbătoare. Era deajuns să ieşim din casă şi să traversăm strada, ca să devenim ca nebune, şi totul era aşa de frumos, mai ales noaptea cînd, întorcîndu-ne acasă, obosite moarte, încă mai speram să se întîmple ceva, să izbucnească un incendiu, să se nască în casă un copil, sau măcar să se facă ziuă, pe neaşteptate, şi toată lumea să iasă în stradă şi să poată continua să umble, să umble pînă la cîmp, pînă dincolo de dealuri. „Sînteţi sănătoase, sînteţi tinere — spuneau — sînteţi fete, nu aveţi griji, se înţelege".

Ba chiar una dintre ele, acea Tina care ieşise şchioapă din spital, şi nu avea ce să mănînce acasă, rîdea şi ea, din orice fleac, şi într-o seară, venind cu paşi repezi în urma celorlalţi, se oprise şi izbucnise în plîns fiindcă să dormi era o prostie şi asta fura din timpul bucuriei.

Ginia, dacă o apuca vreo criză din astea, nu arăta, ci o însoţea pînă acasă pe cîte una şi vorbea, vorbea pînă nu mai ştiau ce să

spună. Venea astfel momentul să se despartă, fiindcă deja de-o bucată de timp erau ca şi singure, şi Ginia se întorcea acasă liniştită, fără să regrete că se despărţiseră. Nopţile cele mai frumoase, se înţelege, erau cele de sîmbătă, cînd se duceau să danseze şi a doua zi puteau să doarmă mai mult. Dar ajungea şi mai puţin şi în anumite dimineţi Ginia ieşea, ca să meargă la lucru, fericită de bucăţica aia de drum care o aştepta. Celelalte spuneau : „Dacă mă întorc tîrziu, după aia mi-e somn, dacă mă întorc tîrziu, îmi fac scandal." Dar Ginia nu era niciodată obosită, şi fratele ei, care lucra noaptea, o vedea numai la cină, căci ziua dormea. La amiază (Severino se răsucea în pat cînd intra ea) Ginia pregătea masa şi mînca înfometată, mestecînd încet, ascultînd zgomotele din casă. Timpul trecea încet, cum trece în casele goale, şi Ginia avea timp să spele farfuriile, care aşteptau în spălător, să facă puţină curăţenie, apoi să se întindă pe canapeaua de sub fereastră şi să aţipească în tic-tacul deşteptătorului din cealaltă cameră. Uneori închidea şi obloanele ca să facă întuneric şi să se simtă mai singură. Oricum la trei Rosa ar fi coborît, oprindu-se să bată la uşă, încet, ca să nu-l trezească pe Severino, pînă cînd ea îi răspundea că este trează. Atunci ieşeau împreună şi se despărţeau la tramvai.

Ginia şi Rosa nu aveau în comun decît acea bucată de drum şi o agrafă de mărgeluşe în păr. Dar odată, cînd treceau prin faţa unei vitrine şi Rosa a spus : „Părem surori", Ginia

și-a dat seama că agrafa aceea era ordinară și a înțeles că trebuia să poarte un basc, dacă nu voia să pară și ea o muncitoare. Cu atît mai mult cu cît Rosa, care încă mai depindea de tatăl și de mama ei, n-ar fi putut să-și cumpere unul decît cine știe cînd.

Cînd trecea s-o trezească, Rosa intra dacă nu era prea tîrziu ; și Ginia îi cerea s-o ajute la aranjatul casei, rîzînd încet de Severino care, ca toți bărbații, nu știa ce înseamnă să ții o casă. Rosa îl numea „bărbatul tău", ca să continue gluma, dar nu rareori Ginia se întuneca și riposta că, avînd toate grijile unei gospodării, dar nu și bărbatul, nu era prea vesel. Ginia glumea — pentru că plăcerea ei era tocmai să-și petreacă ora aceea în casă, singură, ca o stăpînă — dar pe Rosa trebuia din cînd în cînd s-o faci să înțeleagă că nu mai erau niște fetițe. Nici pe stradă Rosa nu avea astîmpăr, se strîmba, rîdea, se întorcea. Ginia ar fi bătut-o. Dar cînd se duceau împreună să danseze, Rosa îi era necesară, pentru că le vorbea tuturor cu tu, și cu fițele ei îi făcea pe toți să înțeleagă că Ginia era o fată mai fină. În anul acela atît de frumos, cînd începeau să trăiască pe propriile lor picioare, Ginia și-a dat repede seama că, spre deosebire de celelalte, ea trăia independentă și acasă — Severino nu conta — și putea, la șaisprezece ani, să trăiască întocmai ca o femeie. Din această cauză, pînă cînd a purtat agrafa în păr, s-a lăsat însoțită de Rosa, care o amuza. Nu era alta în tot cartierul care să fie mai aiurită decît Rosa, cînd voia. Știa să

ducă pe oricine, rîzînd și privind cine știe unde, și seri întregi nu făcea și nu spunea decît prostii. Și se certa ca un cocoș. „Ce ai, Rosa ?", o întreba cineva, în timp ce așteptau să înceapă orchestra. „Frică (și îi ieșeau ochii din cap) ; am văzut acolo în spate un bătrîn care mă fixează ; o să mă aștepte afară, mi-e frică !" Celălalt nu credea. „Poate că-i bunicul tău." „Prostule." „Atunci, hai să dansăm." „Nu, pentru că mi-e frică." La jumătatea dansului Ginia îl auzea pe celălalt strigînd : „Ești o prost-crescută, o vrăjitoare, du-te și ascunde-te. Întoarce-te la fabrica ta." Atunci Rosa rîdea și îi făcea să rîdă și pe ceilalți, dar Ginia, continuînd să danseze, se gîndea că tocmai fabrica era cea care aducea în halul acesta o fată. Și dealtfel era suficient să-i vezi pe muncitori, care și ei făceau cunoștință începînd cu asemenea glume.

Dacă în grup era unul dintre aceștia, era sigur că înainte de căderea nopții o fată se înfuria sau, dacă era mai proastă, plîngea. O luau peste picior ca pe Rosa. Voiau întotdeauna să le ducă la cîmp. Nu se putea vorbi cu ei, și trebuia să fii mereu în gardă. Frumos însă era că în unele seri cîntau, și cîntau bine, mai ales dacă venea cu chitara Ferruccio, unul înalt, blond, care era mereu șomer, dar mai avea degetele negre și vlăguite de cărbune. Părea imposibil ca mîinile acelea mari să fie atît de îndemînatice, și Ginia, care le-a simțit odată pe sub subsuori pe cînd se întorceau cu toții de pe deal, își dădea toată silința să nu le privească în timp ce cîntau. Rosa îi spusese

că Ferruccio întrebase de ea de vreo două, trei ori, şi Ginia îi răspunsese : „Spune-i să-şi curețe mai întîi unghiile.“ Data următoare se aşteptase ca Ferruccio să rîdă, dar el nici n-o mai privise.

Dar a venit ziua în care Ginia, pe cînd ieşea de la atelier şi îşi potrivea pălăria cu amîndouă mîinile, a găsit-o la ieşire tocmai pe Rosa ținîndu-i calea.

— Ce e ?

— Am fugit de la fabrică.

Au făcut împreună bucata de drum pînă la tramvai, şi Rosa nu mai vorbea. Ginia, agasată, nu mai ştia ce să spună. Abia cînd au coborît din tramvai, în apropierea casei, Rosa a spus, mormăind încet, că-i era teamă să nu fi rămas însărcinată. Ginia a făcut-o proastă, şi-n colțul străzii s-au certat. Dar au trecut peste asta, pentru că Rosa se purtase aşa doar de frică, dar între timp Ginia a început să se agite mai mult decît ea pentru că i se părea că fusese înşelată şi lăsată să facă pe fetița, pe cînd celelalte se distrau, şi-i făcuse asta tocmai Rosa, care nu avea nici cea mai mică ambiție. „Eu valorez mai mult, spunea Ginia, dar la şaisprezece ani e prea devreme. Cu atît mai rău pentru ea dacă vrea să se piardă.“ Spunea aşa, dar nu putea să se gîndească la cele întîmplate fără să se simtă umilită, pentru că la gîndul că celelalte, fără s-o spună, trecuseră toate pe la cîmp, în timp ce ei, care trăia singură, mîna unui bărbat încă îi mai provoca bătăi de inimă... la gîndul acesta i se tăia răsuflarea.

— De ce în ziua aia ai venit să-mi spui mie ? a întrebat-o pe Rosa.

— Cui voiai să-i spun ? O pățisem !

— De ce nu mi-ai spus nimic înainte ?

Rosa, care acum era liniştită, rîdea. A schimbat pasul.

— Dacă nu spui e mai frumos. Nu e bine dacă vorbeşti despre asta.

Ginia se gîndea : „E o proastă. Acum rîde, dar mai înainte voia să se omoare. Nu e încă femeie, ăsta-i adevărul.“

Dar şi cînd era singură, cînd se ducea şi venea pe stradă, se gîndea că sîntem tinere şi ar trebui să avem cît mai repede douăzeci de ani, ca să ştim să ne chibzuim.

O seară întreagă Ginia l-a privit pe iubitul Rosei — Pino, unul mic, cu nasul strîmb, care nu ştia decît să joace biliard şi nu făcea nimic şi vorbea din colțul gurii. Ginia nu înțelegea de ce Rosa se mai ducea cu el la cinema după ce văzuse cît era de ticălos. Nu putea să-şi scoată din minte duminica aceea cînd fuseseră toți cu barca şi s-a văzut că Pino avea spatele pistruiat încît părea murdar. Acum, cînd ştia, şi-a amintit că în ziua aceea Rosa coborîse cu el printre boschete. Ce proastă fusese că n-a înțeles. Dar mai proastă Rosa, şi i-a spus-o încă o dată în uşa cinematografului.

Cînd se gîndea că fuseseră de atîtea ori cu barca şi se glumea, se rîdea, se făcea haz de perechile de îndrăgostiți. Ginia care era atentă la celelalte fete, nu-i luase în seamă pe Rosa şi pe Pino. În căldura amiezii rămăseseră sin-

gure în barcă ea și cu Tina, șchioapa. Ceilalți, printre care și Rosa, săriseră pe mal, de unde se auzeau cum țipă. Tina, care rămăsese în fustă și bluză, i-a spus Giniei :

— Dacă nu vine nimeni, mă dezbrac să stau la soare.

Ginia i-a spus că va sta ea de pază, dar, în schimb, trăgea cu urechea la vocile și tăcerile de pe mal. A trecut o bucată de timp în care totul tăcea pe apa liniștită. Tina se întinsese la soare cu un prosop în jurul mijlocului. Atunci Ginia sărise pe iarbă și făcuse cîțiva pași cu picioarele goale. Nu se mai auzea vocea Ameliei care-i trăsese după ea pe toți ceilalți. Ginia, proasta, închipuindu-și că se jucau de-a v-ați ascunselea, nu-i căutase și se întorsese la barcă.

II

Amelia, cel puțin, se știa că duce o altfel de viață. Fratele său era muncitor, dar ea se arăta numai din cînd în cînd, în serile acelei veri, și nu făcea confidențe nimănui, însă rîdea cu oricine fiindcă avea nouăsprezece sau douăzeci de ani. Ginia ar fi vrut să aibă statura ei, pentru că pe picioarele Ameliei veneau foarte bine ciorapii fini. Totuși, în costum de baie, șoldurile Ameliei erau late și ca trăsături avea un aer ușor cavalin.

— Nu am serviciu, i-a spus Giniei într-o seară cînd fata îi privea rochia, am timp toată

ziua să-mi studiez modelul. Am învățat să croiesc ca și tine, la croitorie. Tu ai învățat ?

Ginia se gîndea că era mai plăcut să-ți croiască altcineva rochia, dar asta nu i-a spus-o. Au făcut însă un tur împreună, în seara aceea, și Ginia a însoțit-o pînă acasă, pentru că nu-i era deloc somn și n-avea de gînd să se culce. Plouase și asfaltul și vegetația erau toate spălate, simțeai în nări aerul împrospătat.

— Îți place să te plimbi, spunea Amelia rîzînd. Ce zice de asta fratele tău Severino ?

— La ora asta Severino lucrează. El aprinde și supraveghează toate lampioanele.

— Va să zică el e cel care face lumină îndrăgostiților ? Cum e îmbrăcat, ca un instalator ?

— Nici vorbă, a spus Ginia rîzînd, supraveghează întrerupătoarele de la centrala electrică. Își petrece noaptea în fața unui tablou de comandă.

— Și trăiți singuri ? Nu-ți face morală ?

Amelia vorbea cu veselia celui care-i cunoaște pe toți și Ginia o tutuia cu ușurință.

— De multă vreme n-ai de lucru ? a întrebat-o.

— De lucrat, lucrez ceva. Mă duc la cineva să mă picteze.

Auzindu-i glasul, părea o glumă și Ginia a privit-o.

— Cum te pictează ?

— Din față, din profil, îmbrăcată, goală. Asta se cheamă să fii model.

Ginia o asculta prefăcîndu-se uluită, pentru ca s-o facă să vorbească, dar înțelegea prea

bine ce-i spunea Amelia. Numai că n-ar fi crezut niciodată că o să-i spună ei asta, pentru că niciodată Amelia nu spusese așa ceva vreuneia dintre ele, și secretul îl descoperise Rosa numai cu ajutorul portăreselor.

— Te duci într-adevăr la un pictor ?

— Mă duceam, a spus Amelia, dar vara îl costă mai puțin să picteze în aer liber. Iarna e prea frig să pozezi goală și așa nu lucrăm aproape niciodată.

— Te dezbrăcai ?

— Sigur că da, a răspuns Amelia. Apoi a luat-o pe Ginia de braț și a adăugat : Ca muncă e frumoasă, pentru că nu faci nimic. Stai și asculți discuțiile. Mă duceam odată la unul care avea un atelier grozav și cînd venea cineva se servea ceai. Acolo te înveți cu lumea mai bine decît la cinema.

— Intrau în timp ce pozai ?

— Cereau voie. Cele mai nostime sînt femeile. Știai că și femeile pictează ? Plătesc cîte-o fată ca s-o picteze goală. De ce nu se așază ele în fața oglinzii ? Aș înțelege dacă ar picta un bărbat !

— Măcar de-ar picta, a spus Ginia.

— Nu spun că nu pictează, a spus Amelia, oprindu-se în fața porții și făcînd cu ochiul. Dar pe unele le plătesc dublu. Zău că lumea e frumoasă, fiindcă are de toate în ea.

Ginia a întrebat-o de ce nu venea uneori pe la ea, și s-a întors acasă singură pășind pe luciul asfaltului pe care aerul călduț al nopții aproape că-l uscase. „Bătrînă cum e prea-și povestește isprăvile, gîndea Ginia, mulțumită. Dacă aș duce viața pe care-o duce ea aș fi mai șmecheră."

Ginia a fost oarecum dezamăgită cînd și-a dat seama că zilele treceau și Amelia nu mai venea pe la ea. Se vede că în seara aceea nu căutase să se apropie de ea, gîndea Ginia, dar atunci înseamnă că povestește toate alea oricui și că e într-adevăr proastă. Poate mă crede o puștoaică din cele care cred tot ce li se spune. Și Ginia a povestit mai multor prietene într-o seară că a văzut într-un magazin un tablou din care se vedea că modelul era Amelia. Au crezut-o toate, dar Ginia a vrut să spună că a recunoscut-o după felul în care îi era pictat corpul, pentru că atunci cînd modelul este gol pictorii îi schimbă anume chipul.

— Vezi, Doamne, că numai grija asta o au, a spus Rosa, și au rîs de naivitatea ei.

— Eu aș fi mulțumită dacă un pictor mi-ar face portretul, dar să-mi și plătească, a spus Clara.

Atunci au început să vorbească despre Amelia, dacă era frumoasă, și fratele Clarei, care era în barcă cu ele, a spus că dezbrăcat el era mai frumos. Fetele rîdeau, și Ginia a spus, deși n-au ascultat-o :

— Dacă n-ar fi fost bine făcută n-ar fi primit-o un pictor.

A rămas umilită în seara aceea, și-i venea să plîngă de ciudă ; dar zilele treceau și, cînd a întîlnit-o din nou pe Amelia, coborînd din tramvai, au pornit-o împreună, pălăvrăgind.

Ginia era chiar mai elegantă decît Amelia, care mergea cu pălăria în mînă și rîdea arătîndu-și dinții.

A doua zi, după-amiază, Amelia a venit s-o viziteze. Și-a făcut apariția pe zăpușeală, în pragul ușii larg deschise, și Ginia a văzut-o din întuneric, fără să fie văzută. S-au salutat, bucuroase, după ce au fost deschise obloanele, și Amelia privea în jur, făcîndu-și vînt cu pălăria.

— Ideea cu ușa deschisă îmi place, a spus Amelia. Ești norocoasă. La mine nu s-ar putea pentru că stăm la parter. După aceea s-a uitat și în camera cealaltă, unde dormea Severino, și a spus : La noi e ca-n tîrg, în două camere stăm cinci persoane, în afara pisicilor.

Cînd a venit vremea au ieșit împreună și Ginia i-a spus :

— Cînd te saturi de parterul tău, vino la mine ; aici stăm în liniște.

Voia s-o facă pe Amelia să înțeleagă că nu se gîndea să-i vorbească de rău pe ai ei, ci că era mulțumită că s-au putut înțelege. Și Amelia, fără să zică da sau nu, i-a oferit o cafea, înainte de-a lua tramvaiul. A doua zi, însă, n-a apărut, și nici în ziua următoare. Dar a venit într-o seară, fără pălărie, și s-a așezat pe canapea și a cerut o țigară, rîzînd. Ginia tocmai termina de spălat vasele și Severino se rădea. I-a dat el țigara și i-a aprins-o cu degetele ude, și au glumit toți trei pe seama lampioanelor. Severino trebuia s-o ștargă, dar a mai apucat să-i spună Giniei să nu facă

noapte albă. Amelia l-a privit ieșind, cu o privire amuzată.

— Nu schimbi niciodată sala de dans ? a întrebat-o pe Ginia. Băieții aceia sînt foarte drăguți, dar se cam aprind. Ca și prietenele tale.

Au plecat în oraș, amîndouă fără pălărie, mergînd de-a lungul bulevardelor răcoroase, și pentru început au luat o înghețată și lingînd-o priveau lumea și rîdeau. Cu Amelia totul era mai ușor și te distrai mai în voie, ca și cum nimic n-ar fi avut importanță și în seara aceea ar fi trebuit să li se întîmple tot felul de lucruri. Cu Amelia, care avea douăzeci de ani și umbla și privea fără jenă, Ginia știa că putea să nu se teamă de nimic. Amelia nu-și pusese nici măcar ciorapii, din cauza căldurii, și cînd au trecut pe lîngă o sală de dans, din acelea cu orchestră ce cîntă în surdină și abajururi pe măsuțe, Ginia s-a temut că va trebui să intre acolo. Nu mai fusese niciodată într-o astfel de sală și i se tăiase răsuflarea.

Amelia a întrebat-o :

— N-ai vrea să intrăm aici ?

— E cald și nu sîntem îmbrăcate cum trebuie, a spus Ginia. Să ne plimbăm, e mai frumos.

— Nici eu n-am poftă, a spus Amelia. Dar ce-o să facem ? Cred că nu vrei să ne oprim la un colț și să rîdem de lumea care trece ?

— Ce-ai vrea să facem ?

— Dacă n-am fi fost femei, am fi avut mașină și la ora asta am fi sus, la lacuri, să facem o baie.

— Să ne plimbăm și să discutăm, a spus Ginia.

— Am putea odată să mergem pe deal, să bem o sticlă de vin și să discutăm. Îți place vinul ?

Ginia a spus că nu și Amelia privea spre intrarea sălii de dans.

— Totuși o să bem un păhărel. Hai să plecăm. Vinovat e cel ce se plictisește.

Paharul de vin l-au băut în prima cafenea pe care au întîlnit-o și deîndată ce au ieșit în stradă Ginia a simțit o adiere răcoroasă care mai înainte nu era, și s-a gîndit că era bine că vara băuturile îți răcoresc sîngele. În acest timp Amelia îi spunea că cine nu face nimic toată ziua are cel puțin dreptul să se distreze seara, dar uneori vine și momentul acela cînd i se face frică de timpul care trece și nu mai știe dacă merită să alerge atîta.

— Ție nu ți se întîmplă ?

— Eu alerg numai ca să mă duc la lucru, a spus Ginia. Mă distrez atît de puțin încît n-am timp să mă gîndesc la asta.

— Tu ești tînără, a spus Amelia. Mie mi se întîmplă să nu stau locului nici cînd lucrez.

— Cînd pozai, stăteai nemișcată, a spus Ginia.

Amelia a rîs :

— Nici gînd. Modelele cele mai de soi sînt cele care-l scot din minți pe pictor. Dacă nu te miști din cînd în cînd uită de tine și se poartă de parcă ai fi sclavă. Dacă te lași moale, te calcă-n picioare.

Ginia i-a răspuns doar cu un surîs, dar un cuvînt îi stătea pe limbă, mai tare decît vinul. Atunci a întrebat-o pe Amelia de ce nu se duceau undeva unde era răcoare, să mai bea un pahar.

— Sigur că da, a spus Amelia și l-au băut în picioare pentru că era mai ieftin.

Acum Ginia începea să simtă că i se face cald și i-a spus foarte simplu Ameliei, în timp ce ieșeau :

— Venisem să te rog ceva. Aș vrea să te văd pozînd.

Au vorbit despre asta încă o bucată de timp, și Amelia rîdea pentru că goală sau îmbrăcată, oricum ar fi, fata care pozează îi interesează pe bărbați, nu pe o altă fată. Modelul stă nemișcat, ce să vezi la el ?

Ginia a spus că vrea să-l vadă pe pictor cum o pictează : nu mai văzuse cum se pun culorile și trebuie să fie frumos.

— Nu-i vorba de azi sau de mîine, spunea ea, acum n-ai de lucru. Dar dacă te întorci la vreun pictor, trebuie să-mi promiți că mă iei și pe mine.

Amelia a rîs și a spus că în ceea ce-i privește pe pictori, nu-i era prea greu ; știa unde locuiesc și putea s-o ducă acolo.

— Dar sînt niște ticăloși, să fii atentă.

Ginia rîdea și ea.

Apoi s-au pomenit așezate pe o băncuță și nu trecea nimeni pentru că nu era nici devreme, nici tîrziu. Au încheiat seara într-o sală de dans de pe deal.

III

De atunci Amelia a venit de mai multe ori s-o ia ca să iasă împreună sau să stea de vorbă. Intra în cameră și vorbea tare și nu-l lăsa pe Severino să doarmă. Cînd Rosa trecea după-amiaza s-o strige pe Ginia, le găsea pe amîndouă gata de plecare. Amelia își termina țigara — cînd o avea — și îi dădea sfaturi Rosei, care-i povestise despre întîmplarea cu Pino al ei. Era de înțeles că nu sta cu plăcere în cămăruța ei de portăreasă, și neavînd nimic de făcut, toată ziua, se mulțumea cu tovărășia lor. Amelia glumea și cu Rosa, de care-și bătea joc cînd rămînea doar cu Ginia, dar cînd era de față se prefăcea că nu crede în poveștile ei și-i rîdea în nas.

Ginia a început să-i vorbească mai deschis Ameliei cînd s-a convins că, deși atît de zvăpăiată, nu era decît o biată amărîtă. Acum o înțelegea deîndată ce-i privea ochii și gura prost fardată. Amelia umbla fără ciorapi, dar fiindcă nu avea ; purta mereu rochia aceea frumoasă, dar n-avea alta. Ginia s-a convins de asta odată cînd a înțeles că și ea, cînd ieșea fără pălărie, era mai nebună. Iar Rosa o scotea din sărite, pentru că a priceput imediat totul :

— Grozav îți mai trăiești viața, dacă trebuie să te culci cu cineva ori de cîte ori ți se rupe rochia, a spus ea.

De mai multe ori Ginia a întrebat-o de ce nu poza din nou și Amelia i-a răspuns că pentru a găsi de lucru nu trebuie să fii fără ocupație.

Ar fi fost frumos să nu facă nimic toată ziua și să iasă la plimbare pe răcoare, dar să fie atît de elegante încît atunci cînd priveau vitrinele, lumea să le privească pe ele.

— Să fii liberă, ca mine, poți să înnebunești, spunea Amelia.

Ginia ar fi dat oricît s-o audă vorbind cît mai deschis de multe lucruri care-i plăceau ei, căci adevărata intimitate este să știi ce-și dorește cel mai mult celălalt, și cînd cuiva îi plac aceleași lucruri ca și ție, nu-ți mai produce nici un fel de teamă. Dar Ginia, cînd trecea seara pe sub porticuri, nu era sigură că Amelia privea ceea ce privea și ea. Nu puteai niciodată să juri că-i plăcea o pălărie sau o stofă, și te puteai aștepta oricînd să rîdă de tine, cum rîdea și de Rosa. Singură, cum era toată ziua, nu spunea niciodată ce i-ar place mai mult să facă, sau dacă vorbea, nu vorbea serios. „Ai observat vreodată, așteptînd pe cineva, cîte rîturi de porci și cîte picioare de găină trec ? E o distracție.“ Poate că Amelia rîdea, dar poate că era și adevărat că așa-și petrecea timpul, și pe bună dreptate Ginia se gîndea că fusese destul de proastă, în seara aceea, cînd îi dăduse să înțeleagă cît de mult își dorea să vadă cum se pictează.

Acum, cînd ieșeau, Amelia era cea care hotăra unde să meargă, și Ginia se lăsa dusă, făcînd pe îngăduitoarea. Cînd au revenit la sala de dans din seara aceea, Ginia, care se distrase atît de mult atunci, n-a mai recunos-

cut nici luminile, nici orchestra, și nu i-a plăcut decît răcoarea care venea de la balcoanele neacoperite. Voia să spună că nu se simțea atît de bine îmbrăcată ca să coboare printre măsuțe, dar Amelia intrase în vorbă cu un tinerel care o tutuia, și după ce a încetat muzica a apărut un altul care a salutat-o făcînd un gest cu mîna și Amelia, întorcîndu-se, a întrebat-o :

— Ăsta te știe de pe undeva ?

Atunci Ginia a fost satisfăcută că a recunoscut-o cineva, dar tinerelul dispăruse și un alt tip, antipatic, care dansase cu ea, a trecut, în grabă, fără s-o vadă. Giniei i se părea că în prima seară nici nu se așezaseră la o măsuță, decît poate doar ca să-și tragă sufletul, pe cînd acum au așteptat o vreme sub fereastră și Amelia, care s-a așezat prima, a spus tare :

— E o distracție și asta.

Desigur, celelalte fete din salon erau mai bine îmbrăcate decît Amelia și multe nu aveau ciorapi, dar Ginia privea mai ales hainele albe ale chelnerilor și se gîndea că afară era plin de automobile. Apoi a înțeles că era o prostie să spere că pe-acolo se afla și pictorul Ameliei.

În anul acela era atît de cald încît trebuia să ieși în fiecare seară, și Giniei i se părea că nu înțelesese niciodată, înainte, ce este vara, atît era de frumos să ieși în fiecare noapte ca să te plimbi pe bulevarde. Cîteodată se gîndea că vara aceea nu se va sfîrși niciodată, și totodată că trebuie să se grăbească, să profite de asta pentru că, odată cu schimbarea anotimpului, ceva trebuia să se întîmple. De aceea nu se mai ducea cu Rosa, la vechea sală de dans, sau la cinematograful lor, și uneori ieșea singură și alerga la vreun cinematograf din centru. Putea s-o facă și ea, dacă o făcea Amelia.

Amelia a venit într-o seară și i-a spus, în timp ce ieșeau :

— Ieri am găsit.

Ginia nu s-a mirat. Se aștepta la asta. A întrebat-o, liniștită, dacă începea imediat.

— Am început azi-dimineață, a spus Amelia. Două ore.

— Ești mulțumită, a spus Ginia.

După aceea a întrebat-o ce tablou făceau.

— Nici un tablou. Îmi face niște schițe. Îmi desenează fața. Eu vorbesc și din cînd în cînd el îmi mai prinde cîte un profil. Nu e o treabă care să dureze.

— Nu pozezi, deci ? a întrebat Ginia.

— Ce crezi, a spus Amelia, că a poza înseamnă doar să te dezbraci și să stai așa acolo ?

— Mîine te duci ? a întrebat-o Ginia.

Amelia s-a dus acolo și a doua zi și în alte zile. În seara următoare vorbea rîzînd despre asta și povestea că pictorul ei nu stătea o clipă locului și a întrebat-o dacă a mai desenat-o cineva în felul ăsta, umblînd, așa cum făcea el.

— Mi-a făcut un nud azi-dimineață. E dintre cei care-și cunosc bine meseria și își face treaba cu încetul. Dar după aceea, din patru desene te-au pus la mapă și nu mai au nevoie de tine.

Ginia a întrebat-o cum era și Amelia i-a spus : un omuleț.

— Cum l-ai găsit ?

— Întîmplător. Vino să mă iei mîine, i-a spus Amelia.

Au hotărît să meargă împreună la pictor sîmbătă după-amiază.

Prin soare, tot timpul drumului, în după-amiaza aceea Amelia a făcut-o să rîdă. Au coborît pe o scară în spirală într-o încăpere mare, semiîntunecoasă, care primea puțină lumină adevărată numai în partea din fund, printr-o crăpătură a perdelelor. Ginia, cu inima bătînd, se oprise pe ultimele trepte. Amelia a strigat tare : „Bună ziua" și a mers pînă în mijlocul camerei, în penumbră, și de după perdele a ieșit un bărbat — gras și cu barbă căruntă — care a spus, agitîndu-și mîinile :

— Nu-i nimic de lucru, fetelor. Azi o șterg.

Era îmbrăcat cu o bluză de culoare deschisă, care s-a făcut de un galben murdar cînd el, întorcîndu-se cu spatele, a dat ușor la o parte draperia ca să facă lumină.

— Într-o zi ca asta, fetelor, munca nu-i bună de nimic. Azi avem nevoie de aer.

Ginia nu se mișca de pe treapta pe care stătea. În contralumină, mai încolo, vedea picioarele Ameliei. Spunea încet, ca pentru sine :

— Amelia, să plecăm.

— Asta o fi prietena care ar vrea să mă cunoască ? Dar chiar că este o copilă. Vino să te văd la lumină.

Ginia a coborît ultima treaptă, fără tragere de inimă, simțind asupra-i ochii cenușii și

curioși, neștiind dacă erau de bătrîn sau de viclean. A auzit, totuși, vocea Ameliei — tăioasă, supărată — care spunea :

— Dar aveam întîlnire.

— Ce să-i faci ? a zis el. Ce să-i faci ? Și voi sînteți obosite. Munca e un lucru care trebuie făcut în liniște. Nu ești mulțumită că te las să te odihnești ?

Atunci Amelia s-a așezat pe un scaun în umbra draperiilor și Giniei i s-a părut că stă o veșnicie, fără să știe cum să răspundă privirilor celor doi, care se priveau și-o priveau și pe ea. I se părea că tipul glumește, dar nu cu ele ; și vorbea mai departe cu Amelia, vorbea gîfîit, spunea mereu „ce să-i faci". La un moment dat a sărit înapoi, așa mititel cum era, și a desfăcut mai mult draperia. În încăperea goală mirosea a var proaspăt și a vopsea.

— Sîntem transpirate, a spus Amelia, cel puțin lasă-ne să ne răcorim. Nu-i așa, Ginia ?

A spus asta în timp ce Bărbuță se întorcea din nou și deschidea ferestrele mari, ce dădeau spre cer. Amelia, stînd picior peste picior, îl privea și rîdea. În fața ferestrei era un șevalet, cu o pînză pe el încărcată de pete de culoare, pusă și rasă.

— Dacă nu lucrăm acum cît este lumină, cînd vreți să lucrăm ? a întrebat Amelia. Pariez că mă trădați cu un alt model.

— Te trădez cu toată lumea ! a strigat pictorul aplecat spre podea. Crezi că valorezi mai mult decît o plantă sau decît un cal ? Eu lucrez și cînd mă plimb, ce crezi tu ? și între

timp scotocea într-o ladă de sub șevalet și arunca afară coli de hîrtie, cutii, pensule.

Amelia a sărit de pe scaun, și-a scos pălăria și i-a făcut cu ochiul Giniei.

— De ce nu-i faceți o schiță prietenei mele ? l-a întrebat rîzînd. N-a mai pozat pentru nimeni.

Pictorul se întorsese :

— Asta și fac, a spus. Mă interesează expresia ei.

Cu un creion în mînă, a început să se plimbe, dînd pe departe ocol Giniei, ținînd capul în jos, mîngîindu-și barba și fixînd-o ca o pisică.

Ginia, în mijlocul camerei, nu îndrăznea să se miște. După aceea pictorul i-a spus să iasă în lumină și, fără s-o piardă din ochi, a aruncat o foaie de hîrtie peste pînza șevaletului și a început s-o deseneze.

Pe cer se vedea un nor galben și acoperișuri ; cu inima bătîndu-i puternic, Ginia fixa norul acela și a auzit-o pe Amelia spunînd ceva, în cameră, umblînd, răsuflînd, dar n-a privit-o.

Cînd Amelia a chemat-o să vadă desenul, Ginia a trebuit să închidă ochii ca să se obișnuiască cu semiobscuritatea. Apoi s-a aplecat ușurel asupra foii și și-a recunoscut pălăria, dar fața i se părea a alteia, o față fără sens, cu gura deschisă ca și cînd ar fi vorbit prin somn.

— E impresionant, spunea Bărbuță ; e adevărat că nu ți-a mai făcut nimeni portretul ?

A pus-o să-și scoată pălăria și i-a spus să se așeze și să vorbească cu Amelia.

După ce s-au așezat amîndouă, s-au privit, voind să rîdă și pictorul umplea alte foi. Amelia gesticula și-i spunea să nu se gîndească la faptul că pozează.

— Impresionant, a repetat Bărbuță, privind pieziș ; se pare că profilul de fecioară e neregulat.

Ginia a întrebat-o pe Amelia dacă nu poza și ea, și aceasta i-a răspuns cu voce tare :

— Astăzi te-a găsit pe tine. Nu renunță la tine prea ușor.

Pentru că tot vorbeau, Ginia a întrebat-o dacă nu putea vedea schițele ei din zilele trecute. Atunci Amelia s-a ridicat și s-a dus să ia din fundul camerei o mapă. I-a deschis-o pe genunchi și i-a spus :

— Uită-te.

Ginia a dat cîteva foi și la a patra sau la a cincea era transpirată. Nu îndrăznea să vorbească pentru că simțea cum o fixau ochii cenușii ai acelui bărbat. Și Amelia o privea, așteptînd. În cele din urmă a întrebat-o :

— Îți plac ?

Ginia și-a ridicat fața, încercînd să surîdă.

— Nu te recunosc, i-a spus.

După aceea le-a răsfoit una cîte una, pe toate. După ce-a terminat, era mai calmă. Și apoi Amelia stătea îmbrăcată în fața ei, și rîdea.

A întrebat ca o proastă :

— El le-a făcut ?

Amelia, care n-a înțeles, a răspuns tare :

— Eu, nu, în mod sigur !

Cînd Bărbuţă a terminat, Ginia ar fi vrut să mai fie uluită ca mai înainte, ca să închidă ochii şi să aştepte. Dar Amelia i-a strigat să vină şi în faţa foii mari Ginia a rămas surprinsă. Erau atîtea capete de-ale ei, aruncate la întîmplare pe hîrtie, unele răsucite, altele cu cîte-o strîmbătură pe care n-o făcuse ea niciodată, dar părul, obrajii, nările erau adevărate, erau ale ei. L-a privit pe Bărbuţă, care rîdea, şi i s-a părut imposibil ca aceia să fie tot ochii cenuşii de mai înainte.

După asta ar fi bătut-o pe Amelia care a început să ceară bani şi să insiste că ora era oră, şi că Ginia lucra ca să trăiască. Ginia a ripostat că venise cu ea întîmplător şi că nu voia să-i fure meseria. Bărbuţă rîdea printre dinţi şi a spus că trebuia să iasă.

— Haideţi, vă dau cîte-o îngheţată. Dar după aia o şterg.

IV

În dimineaţa următoare au revenit împreună, fiindcă de data asta poza Amelia.

— E vai de tine, i-a spus Amelia, dacă-mi iei din nou locul. Amărîtul ăla ştie că te mulţumeşti cu îngheţată, şi profită de povestea că eşti virgină.

Ginia nu mai era mulţumită ca la început, şi de cum s-a sculat s-a gîndit la portretele ei rămase printre nudurile Ameliei şi la palpitaţia aceea teribilă pe care o simţise. Nutrea o umbră de speranţă că-i vor fi dăruite, nu atît ca să le aibă, cît pentru ca să nu rămînă expuse acolo, pradă curiozităţii tuturor. Nu putea înţelege cum tocmai Bărbuţă, acel bătrîn şi dolofan papă-lapte, a desenat, a şters, a mîzgălit pe hîrtie picioarele, spatele, burta şi sfîrcurile sînilor Ameliei. Nu îndrăznea s-o privească în faţă. Ochii aceia cenuşii şi creionul acela o fixaseră, măsuraseră, cercetaseră, mai neruşinaţi decît o oglindă, şi ea sta nemişcată, sau poate chiar ţopăia şi pălăvrăgea.

— Nu vă deranjez în dimineaţa asta ? a întrebat-o în timp ce intrau pe poarta imobilului.

— Ascultă, a întrebat-o Amelia, voiai sau nu voiai să mă vezi pozînd ? Altă dată o să fiu atentă să nu mă mai încurc cu fetele de familie bună.

În atelier toate ferestrele erau deschise şi draperiile date la o parte, şi-n timp ce-l aşteptau pe Bărbuţă a apărut pe scară bătrîna servitoare ca să le ţină sub observaţie. Ginia se întreba unde avea să se aşeze Amelia ca să pozeze, dar Amelia discuta deja cu servitoarea, şi a pus-o să închidă ferestrele, fiindcă aerul de dimineaţă răcea camera. Bătrîna nu vorbea ci bombănea, şi avea o faţă atît de mucegăită şi de păroasă încît Amelia îi rîdea în nas.

În cele din urmă Bărbuţă a venit, şi-a pus halatul şi a început să se agite şi să care şevaletul în fundul atelierului, apoi a scos şi pa-

leta. Acolo în fund se afla și un fel de sofa-pat și au tras toate perdelele, în afară de ultima, așa încît în colțul acela cădea toată lumina. În agitația aceea Ginia se simțea de prisos și i se părea că și bătrîna se uita urît la ea.

După ce servitoarea a plecat, Amelia a început să se dezbrace lîngă sofa și Ginia a privit mîna groasă a lui Bărbuță care, ținînd ușor între degete un cărbune, înnegrea fondul unei foi alburii de hîrtie. Bărbuță i-a spus să se așeze, fără s-o privească și s-a auzit și vocea Ameliei. Ginia a privit prin fereastră pe deasupra acoperișurilor, ca și cînd ar fi pozat din nou, și s-a gîndit cît era de proastă. A făcut un efort și s-a întors.

Prima impresie a fost că Ameliei trebuia să-i fie frig și că Bărbuță de-abia se uita la ea și că singurul inconvenient era ea însăși, care venise din curiozitate. Amelia, brună cum era, părea murdară și-ți făcea rău s-o privești. Era așezată pe sofa, cu brațele pe speteaza unui scaun și fața ascunsă, lăsînd să se vadă cît mai bine piciorul de la coapsă pînă la călcîi și toată coapsa, pînă la subsuoară.

În scurtă vreme Ginia s-a plictisit. Îl privea pe Bărbuță ștergînd și refăcînd, îi vedea fruntea concentrată, a schimbat un surîs cu Amelia, dar se plictisea. A simțit din nou cum îi bate inima tare cînd Amelia s-a ridicat prima dată, dezmorțindu-se, și și-a adunat chiloții căzuți de pe sofa, dar era o emoție stupidă, pe care ar fi simțit-o oricum, chiar dacă ar fi fost singure, o emoție prin care își dădea seama

că toate sîntem făcute la fel și că oricine ar fi văzut-o pe Amelia goală era ca și cum ar fi văzut-o pe ea. N-a mai putut să stea liniștită.

Amelia, cu capul sprijinit pe braț, i-a spus :

— Ciao, Ginia.

Asta i-a fost deajuns ca să-i facă plăcere și s-o calmeze.

Cu puțin înainte observase că Amelia avea gleznele înroșite, și s-a gîndit că și ea, dacă ar fi trebuit să se dezbrace, ar fi avut aceleași semne. „Eu am pielea mai fină“, a gîndit. După asta a spus cu voce tare :

— Te-a făcut vreodată în culori ?

I-a răspuns Bărbuță :

— Culorile nu se caută. Intră pe fereastră împreună cu soarele. Aici înăuntru nu există culori.

— E clar, a spus Amelia, e prea zgîrcit. Culorile costă scump.

— Ia ascultă, a strigat bătrînul, culoarea trebuie respectată ! Tu nici nu știi ce-i aia, pentru că în afară de fard nici nu poți înțelege altceva. Știe mai mult blonda asta.

Amelia a ridicat din umeri și și-a mișcat capul.

După aceea s-a auzit o sirenă, cine știe de unde, dincolo de acoperișuri, și Ginia a început să se plimbe și a găsit pe fereastră portretele ei, dar n-a îndrăznit să le ceară. Răsfoindu-le le-a revăzut și pe cele ale Ameliei și încet, încet le compara și se întreba dacă Amelia luase ea singură acele poziții, dintre care unele păreau de gimnastică. Era posibil

ca un bătrîn ca Bărbuță să se mai distreze desenînd fete și să le mai studieze cum erau făcute ? Era și el nebun, gîndea Ginia.

Au ieșit după ora prînzului, și era o plăcere să se regăsească printre oameni și să umble îmbrăcate și să vadă frumoasele culori ale străzii care, nu se înțelegea cum, veneau cu adevărat de la soare din moment ce seara nu mai erau. Au trecut și nervii Ameliei și i-a oferit un aperitiv alb, iar despre pictori n-a mai vorbit.

Ginia s-a gîndit un timp la toate acestea singură, pe canapeaua ei, în după-amiaza aceea și în altele. Revedea, în întuneric, pîntecul negru al Ameliei și fața ei indiferentă și sînii atîrnînd. Nu se găsea oare mai mult de pictat la o femeie îmbrăcată ? Dacă pictorii voiau să le facă goale, aveau probabil alte scopuri. De ce nu pictau bărbați ? Pînă și Amelia, lepădîndu-și rușinea în felul ăsta, devenea o alta. Ginia aproape că plîngea.

Dar, cînd era cu Amelia, nu spunea nimic, și se bucura doar că acum cîștiga ceva, și întîlnindu-se cu ea o însoțea cu plăcere la cinema. Apoi Amelia și-a cumpărat ciorapi și s-a pieptănat mai bine, și Ginia a început din nou să meargă cu ea, făcîndu-i cu adevărat plăcere, pentru că Amelia nu trecea neobservată și mulți se întorceau să le privească.

Așa s-a terminat vara și într-o seară Amelia i-a spus :

— Bărbuță al tău pleacă la țară să-și caute culorile și să culeagă struguri. Începea să mă plictisească.

Chiar în acea seară Amelia avea o poșetă nouă, și Ginia a întrebat-o :

— Ți-a făcut-o cadou la plecare ?

— Ăla ? a făcut Amelia. Mă faci să rîd. Ăla voia să te întorci tu, ca să nu-ți plătească !

Atunci s-au certat, fiindcă Amelia nu i-a spus asta niciodată, și și-au zis atîtea încît s-au despărțit supărate.

„Și-a găsit un amant, s-a gîndit Ginia, întorcîndu-se acasă singură ; și-a găsit un amant care-i face cadouri.“ A hotărît să se împace cu ea numai dacă Amelia venea s-o roage.

Fără chef, ca să nu se plictisească, Ginia a încercat să-și reia vechile prietenii. La urma urmei vara viitoare va avea șaptesprezece ani și i se părea că știa de pe acum totul, ca Amelia. Cu atît mai mult cu cît n-o vedea. În serile acelea deja răcoroase a încercat să facă pe Amelia față de Rosa. I-a rîs de nenumărate ori în nas și a dus-o la plimbare, pălăvrăgind. I-a vorbit din nou de Pino. Dar nu îndrăznea s-o ducă sus, pe deal, să danseze.

Amelia avea desigur pe cineva și nimeni n-o mai vedea. „Atîta timp cît o femeie are ce îmbrăca, se gîndea Ginia, o scoate la capăt. Trebuie să fii atentă să nu te lași văzută goală.“ Dar nu erau lucruri despre care se putea vorbi cu Rosa, sau cu Clara, nici cu frații lor care numaidecît ar fi gîndit urît sau ar fi încercat să pună mîna pe tine, și Ginia nu voia asta, pentru că înțelesese că pe lume există ceva mai bun decît un Ferruccio sau un Pino. În serile în care era împreună cu ei dansau și glumeau, discutau chiar, dar Ginia știa că era

ca și veselia duminicilor cînd mergeau cu barca : ceva copilăresc, fără consecințe, un efect al soarelui și al cîntecelor, cînd era suficient să-l vezi pe unul dintre băieți cu un prosop în jurul coapselor, făcînd pe femeia, ca să izbucnești în rîs. Acum, în schimb, duminica și serile erau plicticoase, pentru că de una singură Ginia nu mai știa să ia o hotărîre, și se lăsa dusă de celelalte. Locul unde se distra uneori era atelierul lor de croitorie, cînd patroana o chema să prindă în ace de gămălie rochia unei cliente. Era o distracție să auzi cîte o clientă fără minte povestind cine știe ce întîmplare, dar și mai amuzant era atunci cînd patroana se prefăcea că o crede, stînd foarte serioasă, în timp ce oglinzile o reflectau malițioasă. Odată a venit o blondă pe care, dacă stăteai s-o asculți, avea automobilul jos în stradă, dar dacă ar fi fost adevărat, gîndea Ginia, s-ar fi dus la o croitorie mai de lux. Era tînără, înaltă și fără verighetă. Dar frumoasă — i s-a părut Giniei — frumoasă și zveltă chiar și cînd a rămas în chiloți, sutien și nimic altceva. Aceea da, dacă ar fi pozat ar fi făcut un tablou frumos, și poate era într-adevăr model, pentru că trecea prin fața oglinzilor cu aceeași ținută ca și a Ameliei. După cîteva zile Ginia a văzut factura, dar nu era trecut acolo decît prenumele, și n-a mai aflat nimic despre ea.

Într-o seară Ginia a acceptat invitația unui prieten de-al lui Severino, care a venit la ei să le aducă o lampă, și a doua zi a trecut pe la prăvălia lui. Era un tinerel ca și Severino, și

nu-ți inspira teamă, pentru că purta mereu salopeta și cu cîțiva ani în urmă o mai prindea de încheieturile mîinii și-o întreba dacă vrea să se ia la trîntă cu el. Acum o privea dus pe gînduri.

Ginia se dusese la el pentru că din prăvălia aceea se vedea ușa de la intrarea Ameliei, iar acel Massimo nu-și închipuia, desigur, nu bănuia de ce se oprise ea să pălăvrăgească și să rîdă. Și a revenit acolo și a doua zi.

Priveau lămpile roșii și albastre și ea făcea pe nebuna. Prin vitrină se vedea cum trece lumea, și Ginia l-a întrebat dacă era adevărat că Amelia se plimba îmbrăcată în alb.

— Cine știe ? a spus Massimo. Sînt atît de multe fete. Ai putea să-l întrebi pe Severino.

— De ce pe Severino ?

— Pentru că lui Severino-i plac iepșunele. E aia care umblă fără ciorapi ?

— Ți-a spus el ?

— Ești sora lui și nu știi nimic despre treaba asta ? a întrebat-o Massimo rîzînd. Atunci să-ți spună Amelia. Nu venea ea mereu pe la voi ?

Giniei nu-i trecuse niciodată prin cap așa ceva. Gîndul că lui Severino i-ar fi plăcut Amelia, că și-o spuseseră și că ar putea să se vadă i-a stricat ziua. Dacă asta era adevărat, toată prietenia Ameliei fusese o prefăcătorie. „Sînt cu adevărat o fetiță“, gîndea Ginia, și pentru a-și stăpîni furia și-a amintit că-i făcuse silă cînd a văzut-o goală. „Dar o fi adevărat ?“ se întreba. Severino îndrăgostit de-o fată, era un lucru pe care nu și-l putea în-

chipui, și era sigură că dacă el ar fi văzut-o pozînd atunci, biata Amelia nu i-ar mai fi plăcut. „Sau poate că da ? Pentru că sîntem goale ?“ s-a gîndit disperată.

Spre seară se mai liniștise, și era convinsă că Massimo îi spusese toate astea ca să se afle în treabă. În timp ce mînca cu Severino îi privise mîinile și unghiile rupte și înțelegea că Amelia era obișnuită cu altceva. Apoi a rămas singură, cu lumina stinsă, și se gîndea la frumoasele seri de august cînd Amelia venea s-o ia, cînd a auzit în spatele ușii vocea ei.

V

— Veneam la tine, a spus Amelia.

Ginia n-a răspuns imediat.

— Tot mai ești supărată ? a întrebat-o Amelia. Dă-o-ncolo. Fratele tău nu-i acasă ?

— A ieșit mai adineaori.

Amelia era îmbrăcată cu vechea rochie, dar avea o frumoasă coafură cu buclișoare. S-a așezat pe canapea și a întrebat-o imediat dacă ieșea. Vorbea cu vocea de altădată, dar mai joasă, ca și cum ar fi fost răcită.

— Mă cauți pe mine, sau pe Severino ? a întrebat-o Ginia.

— Ei, gura lumii... Dă-o-ncolo. Voiam numai să mă distrez puțin. Vino și tu.

Atunci Ginia și-a schimbat ciorapii și au dat fuga jos pe scări și Amelia a lăsat-o să-i povestească ce i s-a întîmplat luna aceea.

— Și tu ce-ai făcut ? a întrebat-o Ginia.

— Ce-aș fi putut face ? a răspuns Amelia, începînd din nou să rîdă. N-am făcut nimic. În seara asta mi-am spus : „Hai să mergem să vedem dacă Ginia se mai gîndește la Bărbuță“.

Altceva nu se putea scoate de la ea, dar Ginia era mulțumită.

— Mergem să bem un păhărel ?

În timp ce beau, Amelia a întrebat-o de ce nu mai venise pe la ea.

— Nu știam unde erai.

— Toată ziua la cafenea, imaginează-ți.

— Nu mi-ai spus asta niciodată.

A doua zi Ginia s-a dus s-o caute la cafenea. Era o cafenea nouă, sub porticuri, și Ginia s-a uitat prin jur ca s-o găsească. Amelia a strigat-o, tare, ca și cum ar fi fost la ea acasă, și Ginia i-a văzut pardesiul elegant și gri, și pălăria cu voaletă care o făceau aproape de nerecunoscut. Stătea picior peste picior, cu pumnul sub bărbie, ca și cum ar fi pozat.

— Te-ai hotărît totuși să vii, a spus rîzînd.

— Aștepți pe cineva ? a întrebat-o Ginia.

— Întotdeauna aștept, i-a răspuns Amelia, făcîndu-i loc alături. Asta mi-e meseria. Ca să te poți dezbrăca în fața unui pictor, trebuie să aștepți la coadă.

Amelia avea pe măsuță un ziar și pachetul de țigări. Deci ceva cîștiga.

— E frumoasă pălăria asta, dar te îmbătrînește, i-a spus Ginia privindu-i ochii.

— Sînt bătrînă, a spus Amelia. Nu-ți place ?

Amelia se sprijinea de oglindă ca de o sofa. Privea înainte, în oglinda din față, unde Ginia

se vedea și pe ea, dar mai scundă. Păreau mamă și fiică.

— Și stai aici mereu ? a întrebat-o. Vin pictori aici ?

— Vin aici cînd au chef. Azi nu s-au văzut.

Lampadarul era aprins și prin fața vitrinei trecea multă lume. Încăperea era plină de fum, dar atît de transparent și de nemișcat încît zgomotele păreau să vină de undeva de departe. Ginia a observat două fete într-un colț, obișnuitele localului, care vorbeau cu chelnerul.

— Pozează și ele ? a întrebat.

— Nu le cunosc, i-a răspuns Amelia. Iei o cafea, sau vrei să bei ceva ?

Ginia crezuse întotdeauna că la cafenea te duceai ca să stai puțin cu un bărbat și nu pricepea cum își petrecea Amelia după-amiezile de una singură aici, dar a găsit că e atît de frumos ca, ieșind de la atelierul de croitorie, să se îndrepte spre porticuri și să aibă unde să se ducă, încît a doua zi s-a dus din nou. Dacă ar fi fost sigură că Amelia o primea cu plăcere, s-ar fi distrat cu adevărat. De data asta Amelia a văzut-o prin geam, i-a făcut semn și a ieșit afară. Au luat tramvaiul împreună.

N-a vorbit prea mult în seara aceea.

— Sînt niște prost-crescuți, a spus doar.

— Așteptai pe cineva ? a întrebat-o Ginia.

Înainte de-a se despărți s-au înțeles să se vadă a doua zi și Ginia s-a convins că Ameliei îi făcea plăcere să se vadă cu ea, și dacă avea vreo supărare, aceasta era din alte motive, poate-i făcuse cineva vreo figură urîtă.

— Cum fac ? Pictorii vin și te întreabă dacă vrei să pozezi ? a întrebat rîzînd.

— Sînt și din cei care nu spun nimic, i-a explicat Amelia. N-au nevoie de modele.

— Și ce pictează ? a întrebat Ginia.

— Poate că tu știi ! E unul care povestește că el pictează la fel cum ne dăm noi cu ruj. „Tu ce pictezi cînd îți dai cu ruj ? Tot asta pictez și eu."

— Dar cu rujul îți vopsești buzele.

— Și el își pictează pînzele. Ciao, Ginia.

Cînd Amelia glumea așa, fără să rîdă, Giniei îi era teamă că se va întîmpla ceva și rămînea descumpănită și se întorcea acasă simțindu-se singură. Noroc că acasă trebuia să se grăbească să pună pastele la fiert pentru Severino, și, după cină, era altfel, pentru că venea seara și momentul să iasă singură, sau cu Rosa. Uneori se gîndea : „Ce viață mai duc și eu ! Nu mă opresc un moment." Dar viața aceea îi plăcea, pentru că numai așa găsea frumos momentul acela de pace de după-amiază, sau seara, cînd trecea pe la cafeneaua Ameliei și se odihnea. Dacă n-ar fi avut-o pe Amelia ar fi fost mai liberă. Dar ca să facă ce, acum cînd vremea se stricase, de nu-ți venea nici să mai treci strada ? Dacă ceva trebuia să se întîmple în iarna aceea — Ginia o simțea — desigur că de la Amelia avea să i se tragă, nu de la proaste ca Rosa sau Clara.

La cafenea a început să facă cunoștințe. Era un domn care semăna cu Bărbuță, și cînd plecau, o saluta pe Amelia cu mîna. I se adresa cu dumneata și Amelia i-a spus că era un pic-

tor. Un tinerel înalt, care se oprea în fața porticurilor cu mașina, și era însoțit de o doamnă foarte elegantă, a venit de cîteva ori la bar, dar Amelia nu-l cunoștea, și spunea că nu era pictor. „Nu sînt chiar foarte mulți, ce-ți închipui ? i-a spus Giniei. Cine lucrează cu adevărat nu vine la cafenea.“ De fapt Amelia îi cunoștea mai mult pe chelneri decît pe clienți, dar Ginia, care se distra ascultîndu-i pe aceștia glumind, era atentă să nu se încreadă prea mult în nimeni. Unul, care ședea adesea la masa Ameliei, și prima oară a salutat-o pe Ginia chiar fără s-o privească, era un tinerel cu părul lung, cu o cravată albă și cu ochi foarte negri care se numea Rodrigues. Dealtfel nu părea italian și vorbea scrîșnit și Amelia îl trata ca pe un copilandru spunîndu-i că, dacă în loc să fi cheltuit lira aceea la cafenea, ar fi pus-o deoparte, în zece zile și-ar fi putut plăti un model. Ginia asculta amuzată, dar celălalt reîncepea cu vocea lui nesigură să-i spună Ameliei că era o femeie frumoasă și o fetiță capricioasă. Ea rîdea, dar uneori se plictisea și-i spunea să plece. Atunci Rodrigues se muta la altă masă, își scotea creionul și începea să scrie, privindu-le cu coada ochiului. „Nu-i da atenție, spunea Amelia, i-ar face plăcere.“ Treptat, treptat Ginia s-a obișnuit și ea cu toate astea și n-a mai făcut caz.

Într-o seară au ieșit împreună fără nici o țintă. Se plimbaseră, apoi începuse să plouă și s-au adăpostit sub un portal. Era frig, mai ales că stăteau pe loc și aveau ciorapii uzi. Amelia îi spusese :

— Dacă Guido este acasă, nu vrei să mergem la el ?

— Cine e Guido ?

Amelia și-a scos nasul afară, sucindu-și gîtul ca să privească ferestrele casei de peste drum.

— E lumina aprinsă ; să mergem, o să stăm la adăpost.

Urcaseră cel puțin șase etaje și ajunseseră la mansardă cînd Amelia se oprise gîfîind și o întrebase :

— Ți-e frică ?

— De ce să-mi fie frică ? a spus Ginia. Nu-l cunoști ?

În timp ce băteau la ușă, au auzit pe cineva rîzînd în cameră, un rîs înfundat și neplăcut, care-i aducea aminte Giniei de Rodrigues. Au auzit niște pași, ușa s-a deschis, dar nu s-a arătat nimeni.

— Se poate ? a întrebat Amelia intrînd.

Era chiar Rodrigues, întins pe o canapea, lîngă perete, într-o lumină puternică. Dar mai era și altcineva, în picioare, un soldat în cămașă, blond și plin de noroi, care le-a privit rîzînd. Ginia a clipit din ochi în lumina aceea care părea de acetilenă. Tot felul de tablouri și de pînze acopereau pereții, în afară de unul care era tot numai o fereastră.

Amelia l-a întrebat pe Rodrigues în glumă, dar și-n serios, totodată :

— Dar dumneavoastră sînteți chiar peste tot ?

El a salutat-o cu mîna și a bombănit :

— Cealaltă se numește Ginia, Guido.

Atunci soldatul i-a întins și ei mîna, măsurînd-o cu impertinență și surîzînd.

Ginia a înțeles că aici se cerea dezinvoltură, și peste capetele Ameliei și al lui Guido a început să se uite la tablourile de pe pereți. Păreau peisaje cu copaci și munți, și a zărit și cîteva portrete. Dar lampa care atîrna fără abajur, ca în casele neterminate, te orbea fără să lumineze. A văzut doar că aici nu erau atîtea draperii ca la Bărbuță, ci doar una, o draperie mare, roșie, care închidea camera în fund, și Ginia a înțeles că în spatele ei trebuie să fie o altă cameră.

Guido le-a întrebat dacă nu voiau să bea ceva. Pe masa mare, din mijlocul camerei era o sticlă și niște pahare.

— Am venit să ne încălzim, a spus Amelia. Sîntem ude pînă la genunchi.

Guido a pus de băut un vin negru, și Amelia i-a dat paharul lui Rodrigues, care s-a ridicat să stea pe marginea patului. În timp ce beau, Amelia a spus :

— Să mă scuze Guido, dar dumneavoastră, îi spunea ea lui Rodrigues, sculați-vă acum și lăsați-mi mie patul ca să-mi încălzesc picioarele. Paturile sînt pentru femei. Vino și tu Ginia.

Dar Ginia n-a vrut și a spus că vinul o și încălzise, și s-a așezat pe un scaun. Atunci Amelia și-a scos ciorapii, s-a dezbrăcat de jachetă și s-a vîrît sub pled. Rodrigues a rămas așezat pe marginea patului.

— Continuați discuția, a spus Amelia. Mă supără numai lumina.

Și a întins brațul spre perete și a stins-o.

— S-a făcut. Dați-mi o țigară.

Ginia a rămas în întuneric, stupefiată. Dar și-a dat seama că Guido se dusese lîngă canapea și a auzit cum aprindea un chibrit și a văzut cele două fețe în lumină într-o rostogolire de umbre. Și din nou s-a făcut întuneric, și timp de o secundă nimeni n-a mai scos o vorbă.

Se auzea prelingerea ploii pe ferestre.

Cineva a vorbit la un moment dat, dar Ginia, care tot nu-și revenea, n-a prins sensul cuvintelor. A observat că și Guido fuma, plimbîndu-se pe întuneric, liniștit. Vedea capătul aprins al țigării și auzea pașii. Apoi și-a dat seama că Amelia și celălalt începuseră din nou să se certe. Abia după ce, încetul cu încetul, se obișnuise cu întunericul și începuse să distingă masa, umbrele celorlalți și chiar cîteva tablouri pe perete, s-a mai liniștit. Amelia îi spunea lui Guido cum odată, cînd era bolnavă, dormise pe canapeaua aceea.

— Dar pe atunci nu erai asociat cu ăsta, îi spunea. Ce faci cu el, îl dezbraci în pielea goală ?

Totul era atît de ciudat încît Ginia a spus :

— Parcă am fi la cinema.

— Aici nu se plătește biletul, a răspuns Rodrigues din colțișorul lui.

Guido se plimba mereu și era în toată camera, cu bocancii lui făcea să vibreze pardoseala șubredă. Vorbeau toți deodată, dar la un moment dat Ginia a observat că Amelia tăcea — se vedea țigara — și că tăcea și Rodrigues.

Numai vocea lui Guido umplea camera, și explica ceva ce ea n-a înțeles, pentru că trăgea cu urechea spre canapea. O lumină nocturnă cobora din ferestre, ca un reflex electric al ploii, și se auzea picurînd, șiroind, scurgîndu-se acoperișuri și streșini. Ori de cîte ori se întîmpla ca ploaia și vocile să tacă laolaltă, se făcea parcă mai frig. Atunci Ginia își ațintea privirea în întuneric ca să distingă țigara Ameliei.

VI

S-au despărțit în stradă, în fața intrării, pentru că ploaia se oprise. Ginia păstra în minte imaginea camerei murdare și bătute de ploaie, în lumina aceea de felinar. Guido o aprinsese de cîteva ori ca să pună de băut sau ca să caute ceva, și, de pe canapea, Amelia își acoperise ochii, strigînd s-o stingă, și-l văzuse pe Rodrigues, ghemuit lîngă perete, la picioarele ei, nemișcat.

— Ăștia doi n-au pe nimeni să le mături camera ? întrebase Ginia în timp ce se întorceau acasă singure.

Amelia a spus că Guido avea prea multă încredere, lăsîndu-i cheile de la atelier lui Rodrigues.

— Guido a făcut tablourile alea ?

— În locul lui eu m-aș teme că portughezul ăla mi-ar vinde tablourile, închiriind camera la mica înțelegere.

— Tu îi pozai lui Guido ?

Pe drum Amelia i-a povestit cum l-a cunoscut pe Rodrigues cînd era mai tînără și poza pentru un pictor. Rodrigues apărea dintr-o dată, ca acum, și se așeza în atelier de parcă ar fi fost la cafenea ; sta acolo ghemuit într-un colț, o privea cînd pe ea, cînd pe pictor, și nu spunea niciodată nimic. De pe atunci purta cravata albă. Același lucru îl făcea și cu altă fată, tot model, pe care-o cunoștea ea.

— Dar nu pictează și el ?

— Unde ai putea găsi o fată atît de disperată care să stea goală în fața lui ?

Ginia ar fi vrut să revadă tablourile lui Guido, pentru că știa că numai ziua se văd bine culorile. Dacă ar fi fost sigură că nu-l găsea acolo pe Rodrigues, și-ar fi luat inima în dinți și s-ar fi dus singură. Se vedea urcînd scările, bătînd la ușă și găsindu-l pe acel Guido cu pantalonii lui de soldat, rîzîndu-i în față ca să rupă gheața. Frumusețea era că pictorul ăsta nu părea deloc pictor. Ginia își amintea cum îi strînsese mîna cu un surîs încurajator, apoi vocea lui în camera întunecoasă, și fața lui, cînd aprindea lumina, care o privea de parcă ei doi ar fi fost o pereche, altfel decît Rodrigues și Amelia. Dar acum Guido nu era și trebuia să se înțeleagă cu celălalt.

La cafenea, a doua zi, a întrebat-o pe Amelia dacă cel puțin duminica Guido era liber.

— Altădată aș fi știut, i-a răspuns Amelia. Dar de la o vreme nu-l mai văd.

— Rodrigues mi-a spus să mă duc la atelierul lui ori de cîte ori vreau.

— Ai grijă, i-a spus Amelia.

Dar cîteva zile nu l-au mai văzut la cafenea.

— Vrei să pariem că așteaptă să trecem pe la el, acum că dispune de un pat, ca să ne facă o scenă și să ne primească. Este acasă, a spus Amelia.

— N-o să-i prea meargă, a răspuns Ginia. Gîndindu-se din nou, s-a convins că gestul Ameliei, de a se așeza pe canapea și de a stinge lumina în prezența altora, nu era chiar așa de nerușinat, cu atît mai mult cu cît Guido și Rodrigues n-au făcut caz de asta. Ceea ce o frămînta era gîndul la toate cîte le-ar fi putut face Amelia în acel pat altădată, cînd camera era doar a lui Guido.

— Cîți ani are Guido ? a întrebat-o pe prietena ei.

— Cîndva avea cîți aveam și eu.

Dar Rodrigues nu se arăta, și Ginia, într-o dimineață cînd a ieșit să facă niște comisioane, a trecut pe strada din noaptea aceea. A privit în sus și a recunoscut fațada triunghiulară a atelierului. Fără să stea prea mult pe gînduri, a urcat scările — nu se mai sfîrșeau — dar, după ce a ajuns la ultimul etaj, erau mai multe uși și n-a știut la care să bată. A înțeles că Guido nu era cunoscut, pentru că nu avea nici măcar o plăcuță cu numele lui, și coborînd se gîndea înduioșată la lămpița din seara aceea, care pentru un pictor trebuia să fie o nenorocire. Apoi, cînd s-a întîlnit cu Amelia, nu i-a spus de vizită.

Într-o zi, cînd stăteau de vorbă, a întrebat de ce bărbații se făceau pictori.

— Pentru că există unii care cumpără tablouri, a răspuns Amelia.

— Dar nu pe toate, a spus Ginia. Și pictorii cărora nu le cumpără nimeni nimic ?

— E o plăcere ca oricare alta, a spus Amelia, dar fac foame.

— Pictează pentru că găsesc o satisfacție în asta, a spus Ginia.

— Aiurea. Tu ți-ai face o rochie pe care după aia să n-o mai porți ? Cel mai șmecher e Rodrigues, care se dă drept pictor, dar nimeni nu l-a văzut cu pensula în mînă.

Tocmai în ziua aceea l-au întîlnit pe Rodrigues la cafenea, desenînd foarte concentrat pe un carnețel.

— Ce faceți ? l-a întrebat Amelia, și i-a luat foaia.

A privit-o și Ginia, curioasă, dar au văzut doar o încurcătură de linii ce păreau bronhiile unui om.

— Ce-i asta ? O foaie de lăptucă ? l-a întrebat Amelia.

Rodrigues n-a spus nici da, nici nu, și atunci au răsfoit carnețelul în care erau multe desene : unele semănau cu tulpinile copacilor, altele erau portrete, dar fără ochi ; cîteva nu se înțelegea bine dacă erau portrete sau peisaje.

— Acestea sînt subiecte văzute noaptea la lumina felinarului, a spus Amelia.

Rodrigues rămînea nepăsător, iar Ginia era mai mult jenată decît supărată.

— Nu găsesc nimic frumos în toate astea, a spus Amelia. Dacă mi-ar face mie cineva un

asemenea portret, nici bună ziua nu i-aş mai da.

Rodrigues privea fără să vorbească.

— O fată frumoasă îşi pierde timpul ca să vă pozeze, a spus Amelia. Unde vă găsiţi modelele ? În locul acela ?

— Eu nu folosesc modele, a răspuns Rodrigues. Eu respect hîrtia.

Atunci Ginia a spus că vrea să mai vadă o dacă tablourile lui Guido. Rodrigues şi-a băgat carneţelul în buzunar şi a spus :

— La ordinele dumneavoastră.

Pînă la urmă s-au dus amîndouă acolo, în prima duminică, şi Ginia a renunţat la o parte din slujbă ca să ajungă la timp. Se înţeleseseră să se întîlnească la intrare, dar nu era nimeni acolo şi Ginia a urcat. A rămas din nou încurcată în faţa celor patru uşi de pe coridor, şi nu era în stare să se hotărască şi a coborît din nou scara pînă la jumătate. Dar apoi şi-a spus că e o proastă ; a urcat din nou şi s-a apropiat să spioneze la ultima uşă. Între timp, pe o altă uşă a ieşit o femeie nepieptănată, în capot, care ducea o găleată. Ginia de-abia a reuşit să se ridice la timp şi a întrebat-o unde locuia pictorul. Femeia nici n-a privit-o ; nu i-a răspuns şi s-a dus mai departe pe coridor. Ginia, roşie şi intimidată, şi-a ţinut răsuflarea pînă cînd totul s-a liniştit, apoi a fugit pe scară-n jos.

La poartă, intra şi ieşea, din cînd în cînd, cîte cineva, şi o privea în trecere. Ginia a început să se plimbe disperată, mai ales că pe trotuarul de vizavi stătea un băiat de la o

măcelărie, rezemat de uşă, şi o fixa răutăcios. S-a gîndit s-o întrebe pe portăreasă unde era atelierul pictorului, dar oricum trebuia s-o aştepte pe Amelia. Se făcuse aproape ora prînzului.

Partea proastă era că în după-amiaza aceea nu avea întîlnire cu Amelia, şi aşa ar fi trebuit să rămînă singură. „Totul, dar absolut totul îmi merge rău“, gîndea. În acel moment s-a ivit, ca din întîmplare, Rodrigues şi i-a făcut semn.

— Amelia e sus, a spus dezinvolt. Zice să veniţi.

Ginia a urcat cu el, fără să vorbească. Uşa era chiar ultima, unde nu se auzise nici o suflare. Amelia, pe canapea, privea de parcă era la cafenea.

— De ce n-ai urcat ? a întrebat-o numaidecît, liniştită.

Ginia a făcut-o proastă, dar Amelia şi cu Rodrigues s-au arătat atît de convinşi că ea trebuia să urce, încît i-a fost imposibil să se certe cu ei. Şi nici măcar nu putea să le strige că ascultase la uşă, pentru că ar fi fost şi mai rău. Dar era deajuns să-i priveşti pe amîndoi cum tăceau chitic, ca să înţelegi că patul trebuia să ştie ceva.

„Mă cred şi tîmpită“, s-a gîndit Ginia, şi a încercat să vadă dacă Amelia avea părul în dezordine, precum şi ce spuneau ochii celuilalt.

Pălăria Ameliei — aceea cu voaletă — era aruncată pe masă, şi Rodrigues, în picioare, cu spatele la fereastră, fixa pălăria cu un aer ironic.

— Cine știe dacă Giniei i-ar veni bine voaleta, a făcut Amelia, tam-nesam.

Ginia s-a strîmbat și, fără să se miște, a început să privească tablourile peste capul Ameliei. Dar petișoarele acelea de culoare n-o mai interesau. Umflîndu-și nările, simțea în aerul stătut și rece, parfumul Ameliei. N-a reușit să-și amintească ce miros fusese în cameră data trecută.

După aceea a început să se plimbe prin cameră, privind tablourile de pe pereți. Fixa un peisaj sau un vas cu fructe ; se oprea, nu se hotăra să-și desprindă privirea de acolo ; nimeni nu vorbea. Erau și cîteva portrete de femei : nu-i erau cunoscute chipurile acelea. A ajuns pînă în fundul camerei și s-a trezit în fața draperiei bogate, din postav scămoșat, greu, care acoperea tot peretele. Și-a amintit că Guido luase de după draperie paharele și a întrebat : „E voie“, cu jumătate de voce, dar cei doi n-au auzit-o pentru că Rodrigues spunea ceva, și atunci Ginia a îndepărtat draperia, ca să privească, dar n-a văzut decît un pat în dezordine și nișa unui lavoar. Chiar și acolo se simțea mirosul Ameliei, și Ginia a înțeles — în timp ce se gîndea că trebuia să fie plăcut să dormi singură în colțișorul acela.

VII

— Rodrigues vrea grozav să-i pozezi, i-a spus Ginia în timp ce se întorceau acasă.

— Chiar așa ?

— N-ai văzut cum țopăia în jurul nostru și-ți privea picioarele ?

— Fii atentă, totuși, a spus Amelia.

— Pentru Guido ai pozat vreodată ?

— Niciodată, a răspuns Amelia.

Traversînd piața, au văzut-o pe Rosa la brațul unuia care nu era Pino. Stătea lipită de el de parcă ar fi fost șchioapă și Ginia a spus :

— Privește-i : le e teamă să nu se piardă.

— Duminica totul este permis, a spus Amelia.

— Dar nu în piață. Te face să rîzi.

— Depinde de dispoziție, a răspuns Amelia. Cînd tipa e proastă și e dispusă, face orice.

Ginia aflase de la Rodrigues că Guido se învoia în multe după-amiezi și venea la atelier să picteze.

— Ar picta și noaptea, spunea Rodrigues. În fața unei pînze își iese din fire ca un taur, și trebuie s-o picteze.

Și izbucnise în rîs în felul lui răgușit.

Fără să spună nimic, Ginia a așteptat o după-amiază în care Rodrigues era la cafenea și s-a dus singură la atelier. De data asta a urcat scările cu inima ticăind din alt motiv. Dar în fața ușii n-a mai stat pe gînduri. A găsit-o deschisă.

— Intră, a spus Guido.

Încurcată, Ginia a lăsat ușa să se trîntească în spatele ei. S-a oprit, gîfîind, în fața lui Guido. Poate că, din pricina orei la care se aflau, draperia de catifea, pe care cădea o rază

de soare, înroșea toată încăperea. Guido s-a mișcat fără să ridice capul și a întrebat-o :
— Ce-i ?
— Nu mă mai cunoașteți ?
Guido era în cămașa obișnuită și în pantalonii gri-verde.
— E și cealaltă cu tine ? a întrebat.
Atunci Ginia i-a spus că era singură și că Amelia rămăsese la cafenea.
— Rodrigues mi-a spus că pot veni să văd tablourile. Am mai venit cu prietena mea într-o dimineață, dar dumneavoastră nu erați.
— Atunci ia loc, a spus Guido. Terminam o lucrare.
S-a întors lîngă fereastră și a început să răzuiască din nou o placă de lemn cu cuțitul. Ginia s-a așezat pe canapea, și a crezut că o să cadă, atît era de joasă. Era derutată de acel tu și îi venea să rîdă, gîndindu-se că toți bărbații, pictori și meseriași, începeau în același fel.
Dar să închizi ușor ochii în lumina aceea dulce, era foarte plăcut.
Guido a spus ceva despre Amelia.
— Sîntem prietene, i-a răspuns Ginia, dar eu lucrez la o croitorie.
Încăperea se întuneca încet-încet și atunci Ginia a întors capul să privească un mic tablou. Era cel cu feliile de pepene galben ce păreau transparente și pline de apă. Ginia a observat că tabloul avea un reflex de lumină roșie, pictată însă, care amintea de roșul catifelei din clipa cînd intrase. A înțeles atunci că

pentru a picta trebuie să știi aceste lucruri, dar n-a îndrăznit să-i spună lui Guido.
Guido venise însă în spatele ei și privea și el tablourile.
— Lucruri vechi, spunea din cînd în cînd.
— Dar sînt frumoase, a spus Ginia, cu sufletul la gură pentru că aștepta să simtă dintr-un moment în altul cum o cuprinde mîna lui. Sînt frumoase, și a făcut un pas lateral.
Guido privea tablourile și nu se mișca.
În timp ce Guido își aprindea o țigară, Ginia, sprijinită de masă, l-a întrebat cine erau cei din portrete și dacă a pictat-o vreodată pe Amelia.
— Pozează, i-a spus ea.
Dar Guido, ca picat din nori, i-a spus că n-a știut asta niciodată.
— Am văzut-o eu pozînd, a întărit Ginia.
— Asta-i o noutate. Pentru ce pictor ?
— Nu știu cum îl cheamă, dar poza.
— Goală ? a întrebat Guido.
— Da.
Atunci Guido a izbucnit în rîs.
— Și-a găsit meseria, întotdeauna i-a plăcut să-și arate picioarele. Și tu pozezi ?
— Eu, nu, lucrez, a spus Ginia grăbit. Lucrez la un atelier de croitorie.
Dar era puțin jignită că Guido nici nu se gîndise măcar să-i facă portretul. Dacă profilul ei i-a plăcut lui Bărbuță, de ce nu i-ar place și lui Guido ?
— Amelia povestește multe lucruri, a spus atunci, și-i place grozav să facă de toate. Nu prea înțelegi cam ce-ar vrea.

— Cîndva era o distracție să stai cu ea, a spus Guido. Atelierul ăsta a văzut multe.

— Și mai vede încă, a spus Ginia. Amelia și Rodrigues nu-și pierd timpul.

Guido a privit-o amuzat. Se însera și expresia feții lui abia se ghicea. Ginia aștepta un răspuns care nu venea. După o tăcere îndelungată Guido a spus :

— Îmi placi, Ginia. Știi, îmi placi pentru că nu fumezi. Fetele care fumează au tot felul de complicații.

— Aici nu se simte mirosul acela de vopsea care se simte la pictori, a spus Ginia atunci.

Guido s-a ridicat și a început să-și pună haina.

— Este un miros de terebentină. Un miros plăcut.

Fără să știe cum, Ginia s-a pomenit cu el în față și a simțit o mînă atingîndu-i ușor ceafa, în timp ce ea se holba ca o proastă și lovea masa cu șoldul. Roșie ca focul l-a simțit pe Guido cum o cuprindea și-i spunea :

— Mirosul pe care-l are subsuoara ta este mai plăcut decît terebentina.

Ginia i-a dat un brînci, a zbughit-o spre ușă și a fugit. Nu s-a oprit decît ca să ia tramvaiul. După masă s-a dus la cinema ca să nu se mai gîndească la după-amiaza aceea.

Dar cu cît se gîndea mai mult, cu atît înțelegea mai limpede că avea să se întoarcă acolo, sus. Din cauza aceasta era disperată, pentru că știa că făcuse un lucru ridicol, pe care o femeie la vîrsta ei nu trebuia să-l facă. Spera doar ca Guido să se simtă jignit și să nu mai

încerce s-o îmbrățișeze. Îi venea să se ia la palme de ciudă, pentru că Guido îi strigase ceva, în jos, pe scară, și ea nu putuse înțelege dacă-i spusese să se întoarcă. Toată seara, în întunericul din sala de cinema, s-a gîndit că orice hotărîre ar lua pe moment, tot s-ar fi întors acolo. Știa că dorința aceea de a-l revedea pe Guido și de a-i cere scuze și de a-i spune că a fost o proastă o va înnebuni.

Ginia nu s-a dus acolo a doua zi, dar s-a spălat la subsuori și s-a parfumat toată. S-a convins că ea fusese de vină că-l excitase, dar în anumite momente era mulțumită că a avut curajul s-o facă, pentru că acum știa ce anume îi stîrnește la dragoste pe bărbați. „Astea sînt lucrurile pe care Amelia le știe atît de bine, se gîndea. Dar ca să le învețe Amelia a trebuit să se piardă.“

I-a găsit pe Amelia și pe Rodrigues la cafenea, împreună. De cum a intrat se temea că știau totul, pentru că Amelia a privit-o într-un anumit fel, dar Ginia s-a liniștit numaidecît și se prefăcea că este obosită și plictisită, în timp ce, gîndindu-se la vocea lui Guido, îl asculta pe Rodrigues debitînd obișnuitele lui prostii. Acum înțelegea atîtea lucruri : de ce Rodrigues, în timp ce vorbea, se apleca spre Amelia, de ce închidea ochii ca o pisică, de ce Amelia se înțelegea cu el. „Are gusturi de bărbat, se gîndea. Amelia e mai rea decît Guido“, și-i venea să rîdă, ca și cum ar fi fost singură.

A doua zi s-a dus din nou la atelier. Dimineața, la croitorie, doamna Bice le-a spus că puteau rămîne acasă în după-amiaza aceea, fi-

indcă era sărbătoare. Acasă l-a găsit pe Severino care își schimba cămașa pentru întrunire. Era o sărbătoare națională, se scoseseră steagurile, și Ginia îl întrebase : „Oare soldaților li se dă voie în permisie astăzi ?“ „Ar face mai bine să mă lase să dorm“, a spus Severino. Dar Ginia, fericită, nu așteptase să treacă pe la ea nici Amelia, nici Rosa, și o ștersese de acasă. Apoi, la intrarea clădirii unde se afla atelierul s-a căit că nu venise împreună cu Amelia. Și-a spus : „Trec doar pentru un moment s-o caut pe Amelia“, și a urcat ușurel treptele. Nu credea cu adevărat că Amelia ar fi fost acolo, pentru că la ora aceea o știa sub porticuri. Dar odată ajunsă în fața ușii, și oprindu-se să-și tragă sufletul, a auzit vocea lui Rodrigues.

VIII

Ușa era deschisă și se vedea fereastra ce da spre cer. Vocea lui Rodrigues era puternică și insistentă. Ginia s-a aplecat și l-a văzut pe Guido care, sprijinit de masă, asculta.

— Se poate ? a întrebat încet, dar n-au auzit-o. Guido, în cămașa gri-verde, îi părea un muncitor. S-a uitat la ea fără s-o vadă.

— O căutăm pe Amelia, a spus Ginia cu un fir de voce.

Atunci vocea lui Rodrigues s-a întrerupt și Ginia l-a văzut pe canapea, cu un genunchi între mîini, privind nemișcat.

— Amelia nu-i aici ? a întrebat Ginia.

— Aici nu e cafenea, i-a răspuns Rodrigues.

Ginia îl privea pe Guido și s-a oprit. L-a văzut sprijinindu-și mîinile în spate, pe masă, și făcînd ochii mici, mici.

— Altădată nu veneau pe-aici toate fetele astea, a spus el. Tu le atragi ?

Ginia a lăsat capul în jos și a înțeles din vocea lui Guido că nu era supărat.

— Hai, intră, i-a spus, nu face pe proasta.

Aceea a fost cea mai frumoasă după-amiază pe care Ginia a petrecut-o în viața ei. Se temea doar să nu apară Amelia și să nu înceapă cu aiurelile ei, dar timpul trecea și Guido și Rodrigues discutau mai departe și din cînd în cînd Guido o privea rîzînd și-i spunea să-i zică și ea lui Rodrigues că e prost. Era o discuție despre pictură și Guido vorbea cu furie și spunea că de fapt culorile sînt culori. Rodrigues, ținîndu-și genunchiul în mîini, îl contrazicea, și din cînd în cînd rămînea tăcut sau rîdea ca un cocoșel, răutăcios. Nu se înțelegea ce discutau, dar Guido, cînd spunea ceva, îți făcea plăcere să-l asculți. Avea o voce dezlănțuită și, ca să-l privească drept în ochi, Ginia își ținea răsuflarea.

Afară, pe acoperișuri, mai era puțin soare și Ginia, așezată lîngă fereastră, își plimba privirea de la cer la cei doi, și vedea în fundul camerei draperia vișinie, și se gîndea că ar fi fost frumos să stea ascunsă în spatele ei, fără să se știe, și să spioneze pe cineva care s-ar fi crezut singur în cameră.

În acel moment Guido a spus :

— E frig. Mai e ceai ?

— E și ceai și spirtiera. Numai grisinele lipsesc.

— Astăzi ni-l face Ginetta, a spus Guido, întorcîndu-se. În spatele draperiei e o spirtieră.

— Ar fi mai bine să se ducă să cumpere niște biscuiți, a spus Rodrigues.

— Nici vorbă, a spus Ginia. Mergeți dumneavoastră, că sînteți bărbat.

Și în timp ce se relua discuția dintre cei doi, Ginia a căutat lampa de spirt, în spatele draperiei, ceștile și cutia de ceai. După ce a pus apa la fiert, a clătit ceștile în lighean, în întunericul din spatele draperiei ușor înviorat de flăcăruie. Auzea cele două voci în spatele ei ; i se părea că este singură în colțul acela, ca într-o casă goală, și că în jurul ei era o mare liniște, tocmai bună ca să se reculeagă și să gîndească. În lumina aceea de abia se vedea patul desfăcut, în coridorul strîmt dintre perete și draperie. Ginia și-a imaginat-o pe Amelia întinsă acolo.

Cînd a ieșit de după draperie, a observat că o priveau curioși. Ginia își scosese pălăria : și-a aruncat capul pe spate și a luat o farfurie mare de pe fereastră, plină de pete de culori, ca o paletă. Guido a înțeles numaidecît, a căutat prin lăzi și i-a întins una curată. Pe farfuria aceasta Ginia a pus ceșcuțele, ude încă, apoi s-a întors la lampa ei cu spirt și a pus ceaiul.

În timp ce beau Guido i-a povestit că ceșcuțele acelea erau un dar de la o fată ca și ea, care venea pe la el ca să-i facă portretul.

— Și unde este portretul ăla ? a întrebat Ginia.

— A, nu era chiar un model, a spus Guido rîzînd.

— O să mai stați mult la armată ? l-a întrebat Ginia, sorbindu-și încet ceaiul.

— Spre părerea de rău a lui Rodrigues, peste o lună mă liberez, a răspuns Guido, apoi a adăugat : Deci nu te mai simți jignită ?

Ginia abia a apucat să se strîmbe și să zîmbească ușor, clătinînd din cap.

— Atunci să ne tutuim, i-a spus Guido.

După cină, mai ales, a fost frumos. Amelia, care a trecut s-o ia era și ea veselă „pentru că atunci cînd e sărbătoare și lumea nu face nimic, spunea, sînd fericită". S-au dus împreună să se plimbe, glumind ca două nebune.

— Unde ai fost azi ? a întrebat-o pe Ginia, mergînd.

— Nimic deosebit, i-a răspuns Ginia. Mergem să dansăm, sus, pe colină ?

— Nu mai e vară, știi ! E prea mult noroi.

Și ca prin minune s-au trezit pe drumul ce ducea la atelier.

— Nu mai urc acolo sus, a spus Ginia. Gata cu pictorii tăi.

— Dar cine ți-a spus că mergem acolo ? În seara asta sîntem libere.

Au ajuns pe pod și s-au oprit să privească șirul de reflexe în apă.

— L-am văzut pe Bărbuță și m-a întrebat de tine, a spus Amelia.

— Nu s-a săturat să te tot deseneze ?

— L-am văzut la cafenea.

— Nu-mi dă portretele ?

Dar în timp ce Amelia o privea, Ginia se gîndea la altceva.

— Ce făceați, anul trecut, cînd te duceai la Guido ?

— Ce-ai fi vrut să facem ? Rîdeam și spărgeam paharele.

— După aceea v-ați certat ?

— Asta-i bună ! Într-o vară el s-a dus la țară, a încuiat totul și cine l-a mai văzut deatunci ?

— Cum l-ai cunoscut ?

— Cine-și mai aduce aminte ? Fac pe modelul sau nu fac ?

Dar în seara aceea era imposibil să se certe și să stea nemișcate lîngă apă. Le era frig. Amelia își aprinsese țigara și fuma sprijinită de piatra parapetului.

— Și pe stradă fumezi ? a întrebat-o Ginia.

— Nu e ca la cafenea ? a răspuns Amelia.

Dar nu s-au dus la o cafenea să stea jos, fiindcă Amelia era sătulă de cît stătea acolo ziua. S-au întors însă spre casă și s-au oprit în fața cinematografului. Era prea tîrziu ca să mai intre. În timp ce se uitau la fotografii, a ieșit Severino, negru de sus pînă jos, cu o față plictisită. A salutat-o pe Amelia, dînd din cap, apoi s-a întors și a început să pălăvrăgească cu ele. Ginia nu-l mai văzuse niciodată atît de cavaler. Ameliei i-a spus chiar

că îi place voaleta ei. A povestit filmul ca să le facă să rîdă, și Amelia rîdea, însă nu ca la cafenea, cînd îi spuneau chelnerii ceva : rîdea cu toată gura, arătîndu-și dinții, așa cum se rîde între fete și cum de la o vreme n-o mai făcea. Vocea ei era foarte răgușită, probabil, din cauza fumatului, gîndea Ginia. Severino le-a însoțit pînă la bar și le-a oferit cîte o cafea amîndurora, și îi spunea Ameliei că trebuia să facă în vreun fel ca să se întîlnească duminica.

— Să dansăm ?

— Desigur.

— Păi atunci poate veni și Ginia, a spus Amelia.

Giniei îi venea să rîdă.

Au însoțit-o pe Amelia pînă acasă, și după ce ușa de la intrare s-a închis, s-au întors acasă împreună. „Guido are aproape vîrsta lui Severino, se gîndea Ginia ; ar putea fi fratele meu. Cum e viața ! se gîndea ea mai departe. Guido, pe care nu-l cunosc, m-ar lua de braț și ne-am opri pe la colțuri, mi-ar spune că sînt femeie și ne-am privi lung. Pentru el sînt Ginetta. Nu trebuie să cunoști pe cineva ca să-l iubești.“ Și gîndind astfel, tropăia alături de Severino cu impresia că a rămas tot o fetiță, și la un moment dat l-a întrebat dacă îi place Amelia și și-a dat seama că a spus un lucru la care el nu se aștepta.

— Ce face ziua ? i-a răspuns Severino.

— Face pe modelul.

Severino n-a înțeles, pentru că după aceea a început să spună că de fapt rochiile îi ve-

neau bine, și atunci Gina a schimbat vorba și l-a întrebat dacă se făcuse miezul nopții.

— Fii atentă, i-a spus Severino, Amelia e fată șmecheră, și alături de ea tu faci figură de proastă.

Ginia i-a spus că se vedeau rar și Severino n-a mai spus nimic ; și-a aprins apoi o țigară, mergînd, și au ajuns în fața ușii lor de parcă fiecare era singur.

În noaptea aceea Ginia a dormit puțin și o apăsa pătura, dar s-a gîndit la atîtea lucruri care, cu cît trecea timpul, deveneau tot mai extravagante. Își imagina că e singură în patul acela desfăcut, din colțișorul atelierului, și că-l simte pe Guido mișcîndu-se după draperie, și că trăiește cu el, sărutîndu-l și făcîndu-i de mîncare. Cine știe unde mînca Guido, înainte de a-l lua la armată. După asta s-a gîndit că nu crezuse niciodată că are să se încurce cu un soldat, dar că Guido, îmbrăcat civil, trebuie să fie un bărbat foarte bine, așa blond și puternic cum era el, și încerca să-și amintească vocea lui, pe care o și uitase, în timp ce pe cea a lui Rodrigues și-o amintea foarte bine. Trebuia să-l revadă, fie chiar și numai ca să-l audă vorbind. Și cu cît se gîndea mai mult, cu atît pricepea mai puțin de ce Amelia l-a ales pe Rodrigues, în loc să-l aleagă pe el. Era mulțumită că nu știa ce anume făcuseră împreună Amelia și Guido pe vremea cînd spărgeau paharele.

Cînd a sunat deșteptătorul, ea nu dormea și se gîndea la atîtea lucruri în căldura plăcută a patului. În zori regreta că venise iarna și că

nu se mai puteau vedea frumoasele culori ale soarelui. Cine știe dacă Guido se gîndea la asta, el care spunea că doar culoarea e totul.

— Ce frumusețe, a spus Ginia și s-a dat jos din pat.

IX

A doua zi, la prînz, s-a trezit cu Amelia în casă, dar cum Ginia sta cu Severino la masă, au vorbit doar așa, de una, de alta. Cînd au ieșit pe stradă, Amelia i-a spus că în dimineața aceea fusese la o pictoriță care i-ar fi dat de lucru. De ce nu venea și ea ? Nebuna aia ar fi vrut să facă un tablou cu două femei îmbrățișate și așa ar fi pozat împreună.

— De ce nu se pictează singură, în oglindă ? a întrebat-o Ginia.

— Vrei să stea goală, cînd pictează ? a răspuns Amelia, rîzînd.

Ginia i-a răspuns că nu poate ieși cînd poftește de la atelier.

— Dar aia ne plătește, știi ? a spus Amelia. E un tablou la care va lucra mult. Dacă nu vii tu, nu mă ia nici pe mine.

— N-ajunge să te duci tu, singură ?

— Trebuie să fie două femei care se opintesc, înțelegi ? E nevoie de două pentru treaba asta. E un tablou mare. Trebuie să stăm doar ca și cum am dansa.

— Eu nu vreau să pozez, a spus Ginia.

— De ce să-ți fie frică ? E o femeie și ea.

— Nu vreau.

Au discutat pînă la tramvai, și Amelia a început s-o întrebe că ce anume credea ea că are sub fustă de păstrat ca pe niște odoare sfinte. Vorbea furioasă, fără s-o privească. Ginia nu răspundea. Dar cînd Amelia i-a spus că pentru Bărbuță ea, Ginia, ar fi acceptat să se dezbrace, i-a rîs în nas.

S-au despărțit atît de supărate încît era limpede că Amelia nu avea s-o ierte. Dar Giniei, care la început ridicase din umeri, i s-a făcut frică la un moment dat gîndindu-se că Amelia și-ar fi bătut joc de ea, împreună cu Guido și cu Rodrigues, și nu era sigură că Guido ar fi fost atît de nevinovat încît să nu rîdă și el de ea. „Pentru el aș poza, dac-ar vrea“, se gîndea. Dar știa foarte bine că Amelia era mai bine făcută decît ea, și că un pictor ar fi preferat-o pe ea. Amelia era mai femeie.

După-amiaza tîrziu a trecut pe la atelier ca să ajungă înaintea Ameliei. Era ora cînd Guido îi spusese că se ducea de obicei acolo. A găsit oblonul la ușă. S-a gîndit că Guido era la cafenea, cu cei doi. A trecut pe la cafenea și a privit un moment prin fereastră, și n-a văzut-o decît pe Amelia, la o masă, fumînd, cu bărbia sprijinită în pumn. „Sărmana“, s-a gîndit pe cînd se întorcea acasă.

După cină, a văzut din stradă atelierul luminat, și-a alergat sus, bucuroasă, dar Guido nu era. I-a deschis Rodrigues și-a poftit-o să intre, și i-a spus să-l scuze pentru că îi era foame și mînca. Mînca salam pe o bucată de hîrtie, în picioare, lîngă masă, în lumina aceea melancolică de prima dată. Mînca la fel ca un copil, mușcînd din pîine, și dacă n-ar fi fost pielea de culoare închisă a feței și ochii aceia vicleni, Ginia ar fi glumit poate. El a întrebat-o dacă vrea să mănînce, dar Ginia l-a întrebat doar de Guido.

— Cînd nu vine e consemnat, i-a răspuns Rodrigues. Trebuie să stea în cazarmă.

„Atunci mă duc“, se gîndea Ginia, dar nu îndrăznea s-o spună, pentru că Rodrigues o fixa cu ochii aceia ai lui și așa ar fi înțeles că venise numai pentru Guido. Privea nehotărîtă prin cameră care, în lumina aceea, părea într-adevăr o mizerie, cu hîrtiile și chiștoacele aruncate pe jos, și l-a întrebat pe Rodrigues dacă aștepta pe cineva.

— Da, a răspuns el, oprindu-se din mestecat.

Nici atunci Ginia n-a fost în stare să plece. L-a întrebat pe Rodrigues dacă o văzuse pe Amelia.

— Voi două nu faceți altceva decît să alergați una după alta, i-a spus Rodrigues, privind-o. De ce, că doar sînteți femei, amîndouă ?

— De ce ? a întrebat și Ginia.

Rodrigues rînjea :

— De ce ? Dar voi trebuie s-o știți. Din intuiție. Nu așa fac femeile între ele ?

Atunci Ginia s-a frămîntat un moment, apoi a întrebat :

— Amelia m-a căutat ?

— Ba mai mult, a spus Rodrigues, te vrea !

În fundul camerei draperia s-a dat laoparte și-a apărut Amelia. A înaintat impetuoasă și

Rodrigues, mușcînd zdravăn din pîine, s-a învîrtit în jurul mesei ca și cum s-ar fi jucat de-a prinselea. Amelia nu avea pălărie și, din mînioasă cum părea, s-a oprit în mijlocul camerei, rîzînd. Dar rîdea fals. A spus :

— Nu știam că tu erai.

— Ah, cinați, a spus Ginia scurt.

— O mică cină intimă, a spus Rodrigues. Dar în trei va fi și mai intimă.

— Îl căutai pe Guido, a spus Amelia.

— Trecusem pentru o clipă, dar mă așteaptă Rosa. E deja tîrziu.

Amelia i-a strigat :

— Stai, proasto !

Dar Ginia i-a răspuns :

— Nu sînt proastă, și-a zbughit-o-n jos pe scară.

Credea că e singură cînd a dat colțul, dar a auzit niște pași precipitați venind în goană după ea. Era Amelia, fără pălărie :

— De ce fugi ? Nu cumva l-ai crezut pe Rodrigues ?

Fără să se oprească Ginia i-a spus :

— Lasă-mă-n pace !

Cîteva zile a avut bătăi de inimă de parcă ar fi tot fugit. Cînd se gîndea la cei doi, deacolo, din atelier, strîngea pumnii. Nu îndrăznea să se gîndească la Guido, și nu știa cum să facă să-l revadă. Era convinsă că l-a pierdut și pe el.

„Sînt o proastă, s-a gîndit ea în cele din urmă. De ce tot fug mereu ? Încă n-am învățat să stau singură. Să vină să mă caute, dacă mă vor.“

Din ziua aceea a stat cuminte și se gîndea la Guido fără să se mai emoționeze, și a început să ia aminte la Severino care, cînd i se spunea ceva, privea în pămînt și nu dădea niciodată dreptate celui care vorbise ; mai degrabă nu scotea un cuvînt. Ca bărbat, nu era deloc prost. Ea, în schimb, pînă acum făcuse ca Rosa. E de înțeles că lumea o trata cum o trata pe Rosa.

Nu s-a mai dus să caute pe nimeni la cinema sau la sala de dans. S-a mulțumit să cutreiere singură pe străzi și să se ducă uneori pînă-n centru. Era noiembrie, în unele seri lua tramvaiul, cobora la porticuri, se învîrtea un moment, apoi se întorcea acasă. Spera mereu să-l întîlnească pe Guido și-i privea în față pe toți soldații care treceau pe lîngă ea. Dar din curiozitate, s-a aventurat odată, cu inima ticăind, pînă-n fața cafenelei Ameliei, și a văzut multă lume, dar pe ea nu.

Zilele treceau încet, dar frigul te silea să stai la adăpost, și-n melancolia aceea Ginia se gîndea că o vară cum fusese ultima nu va mai petrece niciodată.

„Eram o altă femeie, se gîndea, este cu neputință să fi fost atît de nebună. Mi-a mers bine printr-o minune.“ Că va mai veni vara în anul următor, i se părea de necrezut. Și se și vedea pe bulevarde, seara, singură și cu ochii roșii, de acasă la muncă și de la muncă acasă, în aerul molcom, ca o fată de treizeci de ani. Mai rău era că nu-i mai plăcea, ca altădată, să stea jumătatea aceea de oră pe întuneric,

singură, în pat. Chiar trebăluind prin bucătărie se gîndea la atelier, și găsea destul timp ca să privească aiurea.

După aceea și-a dat seama că în felul acesta trecuseră abia cincisprezece zile. Spera mereu ca, ieșind de la croitorie, să se întîmple ceva neobișnuit sub portal, și pentru că nu venea nimeni, niciodată, s-o aștepte, avea sentimentul că pierduse ziua, că era deja mîine, și poimîine, și că aștepta, aștepta ceva ce nu se mai întîmpla niciodată. „Nici n-am împlinit șaptesprezece ani, se gîndea. Mai am atîta timp.“ Dar nu înțelegea de ce Amelia, care fugise după ea fără pălărie, nu se mai arăta. Poate că-i fusese doar teamă că va vorbi.

Într-o după-amiază doamna Bice a venit să-i spună că o căuta cineva la telefon. „Este o femeie cu voce de bărbat“, i-a spus. Era Amelia. „Ascultă Ginia, spune-le că Severino se simte rău, și vino la noi. E și Guido, cinăm împreună.“ „Și Severino ?“ „Fugi acasă, fă-i de mîncare, și după aia vino. Te așteptăm.“

Ginia s-a supus, a dat fuga acasă și i-a spus lui Severino că cina cu Amelia ; și-a aranjat părul și a ieșit pe ploaie. „Amelia avea o voce de tuberculoasă, biata fată.“

Era hotărîtă, dacă nu era Guido, s-o șteargă. I-a găsit pe Amelia și pe Rodrigues, care făceau focul pe întuneric la o sobă cu petrol.

— Și Guido ? a întrebat.

Amelia s-a ridicat trecîndu-și dosul palmei peste frunte și i-a arătat draperia. De după draperie s-a ivit capul lui Guido, care i-a strigat : „Ciao“, și atunci Ginia i-a zîmbit. Pe

masă erau îngrămădite farfurii, hîrtii și cumpărături. În acel moment pe tavan s-a proiectat cercul luminos al sobei.

— Aprindeți lumina, a strigat Guido.

— Nu, e frumos ; să rămînem așa, a spus Amelia.

Nu era cald și trebuia să stai cu pardesiul. Ginia s-a dus la lighean, dînd deoparte draperia, și de acolo a întrebat tare :

— Ce sărbătoare e astă seară ?

— Dacă vrei, a ta, i-a spus Guido încet, ștergîndu-se pe mîini. De ce n-ai mai venit ?

— Am fost, dar dumneavoastră nu erați, s-a încurcat Ginia.

— Tutuiește-mă, i-a spus Guido, astă-seară ne tutuim cu toții.

— Ați fost reținut la cazarmă ? l-a întrebat Ginia.

— *Ai* fost reținut, a spus Guido mîngîindu-i părul cu degetele.

În acel moment în spatele ei s-a aprins lumina, și Ginia a lăsat draperia să cadă și a privit fix tabloul cu pepenele.

Pentru ca să mănînce au așteptat ca atmosfera să se încălzească. Cum se învîrteau așa cu pardesiele pe ei, parcă erau la cafenea. Rodrigues și-a turnat în paharul lui și-a turnat și-n ale celorlalți trei.

— Nu începeți, a spus Amelia.

Rodrigues a spus că trebuiau să înceapă. După aceea au dus masa lîngă canapea, avînd grijă să nu verse paharele, și Ginia și Amelia au apucat să se așeze.

Pe masă erau salam, fructe, prăjituri și două sticle de vin. Ginia se gîndea dacă astea nu erau petrecerile pe care le făcea Amelia pe vremuri cu Guido și a întrebat-o, după ce a băut un păhărel, și ei, rîzînd, au început să-și povestească toate nebuniile pe care le făcuseră acolo. Ginia asculta invidioasă și i se părea că s-a născut prea tîrziu și se socotea o proastă. Înțelegea acum de ce pictorii erau luați în derîdere : pentru că duc o viață deosebită de a celorlalți. Și de aceea Rodrigues, care nu picta, nu prea vorbea, ci mîrîia doar, iar dacă spunea ceva, își bătea doar joc. Rodrigues o privea în ochi, malițios, și Ginia îl ura din toată inima, pentru că Guido se distrase cu Amelia.

— Nu se face, a scîncit ea, să-mi povestiți lucrurile astea mie, care nu eram aici.

— Dar astă-seară ești, i-a spus Amelia, distrează-te.

Atunci pe Ginia a cuprins-o o poftă, dar o poftă nebună, să fie singură cu Guido. Dar avea un asemenea curaj numai pentru că Amelia era lîngă ea, firește. Altfel, ar fi fugit.

„Tot n-am învățat să stau liniștită, își tot repeta ea. Nu trebuie să-mi pierd firea."

Apoi ceilalți și-au aprins țigările și i-au dat și ei una. Ginia nu vrea, dar Guido a venit lîngă ea, s-a așezat alături, i-a aprins-o și i-a spus că nu trebuia să respire. Ceilalți doi se îmbrățișau pe colțul canapelei.

Atunci Ginia s-a ridicat în picioare, îndepărtînd mîinile lui Guido, a lăsat țigara și a traversat atelierul fără să vorbească. A ridicat draperia și s-a oprit în întuneric. În spatele ei vorbele se auzeau ca un murmur îndepărtat.

— Guido, a șoptit fără să se întoarcă, și s-a aruncat pe pat cu fața în jos.

X

Au ieșit împreună toți patru, fără să vorbească ; Guido și Rodrigues le-au însoțit pînă la tramvai. Cu chipiul pe ochi, Guido nu mai era el, dar îi strîngea mîna într-ale lui și-i spunea : „Dragă, Ginetta". Mergînd, i se părea că trotuarul se scufundă. Amelia a luat-o pe Ginia de braț.

În timp ce așteptau tramvaiul au început să vorbească despre biciclete. Dar Guido s-a apropiat de ea și i-a spus încet :

— E vai de tine dacă-ți schimbi hotărîrea. N-o să-ți mai fac portretul.

Ginia i-a zîmbit și i-a ținut mîna.

În tramvai, Ginia privea spinarea vatmanului și nu vorbea.

— Du-te acasă și bagă-te-n pat, i-a spus Amelia. E numai din pricina vinului.

— Nu sînt beată, a răspuns Ginia, să nu crezi asta.

— Vrei să vin cu tine ? a întrebat-o Amelia.

— Lasă-mă-n pace.

Atunci Amelia i-a povestit cum fusese data trecută, ca să-i explice cum mersese treaba, și Ginia asculta zgomotul tramvaiului.

Cînd s-a văzut singură, în casă, a început să se simtă mai bine, pentru că nu mai vedea aţintiţi asupra ei ochii nimănui. S-a aşezat pe pat şi o oră întreagă a stat aşa, privind în pămînt. Apoi s-a dezbrăcat dintr-o dată, s-a vîrît sub pătură şi a stins lumina.

A doua zi era soare şi, îmbrăcîndu-se, Giniei i se părea că fusese bolnavă. S-a gîndit că Guido era în picioare de trei ore, şi-a zîmbit în oglindă şi s-a sărutat. Apoi a ieşit, înainte de a se întoarce Severino.

Se mira că merge ca întotdeauna, că-i este foame, şi se gîndea la un singur lucru : că de acum înainte trebuia să se vadă cu Guido fără ceilalţi doi. Dar Guido i-a spus doar să vină la atelier ; de întîlniri în altă parte nu vorbise. „Probabil că-l iubesc cu adevărat, gîndea Ginia, altfel nu mi-ar păsa."

Pe neaşteptate se întorsese vara, cu pofta de-a colinda, de-a rîde, de-a nu lucra. Nu i se părea deloc adevărat tot ceea ce se întîmplase. Îi venea să rîdă gîndindu-se că pe întuneric ar fi putut să fie Amelia, şi pentru Guido ar fi fost la fel. „Se vede că-i place cum vorbesc, cum privesc, cum simt ; îi plac şi ca prietenă, mă iubeşte. Nu credea că am şaptesprezece ani, mă săruta pe ochi ; sînt cu adevărat o femeie."

Acum era plăcut să lucreze toată ziua, gîndindu-se la atelierul de pictură şi aşteptînd seara. „Sînt mai mult decît un model, gîndea Ginia, sîntem prieteni." Îi era milă de Amelia care nu înţelegea ce anume era frumos în tablourile lui Guido. Dar la două, cînd a venit s-o ia, Ginia voia s-o întrebe ceva şi nu ştia cum să facă. Ca să-l întrebe pe Guido nu avea curaj.

— Ai văzut pe cineva ? a întrebat-o.

Amelia a ridicat din umeri.

— Ieri, cînd ai stins lumina, îmi vîjîia capul şi mi se părea că strigă cineva. Ai auzit pe cineva strigînd ?

Amelia asculta foarte serioasă.

— Eu n-am ştiut nimic, a spus încet. Ştiu doar că ai dispărut. Părea că Guido te strînge de gît. Cel puţin v-aţi distrat ?

Ginia s-a strîmbat, privind drept înainte. Au mers mai departe pe jos pînă la staţia următoare.

— Îl iubeşti pe Rodrigues ? a întrebat Ginia.

Amelia a scos un suspin şi după aceea a spus :

— Nu-ţi fie teamă. Nu-mi plac blonzii. Cel mult, prefer blondele.

Atunci Ginia s-a strîmbat şi nu i-a mai spus nimic. Era mulţumită să umble aşa cu Amelia şi să ştie că se înţelegeau. S-au despărţit sub porticuri, liniştite, şi Ginia s-a uitat din colţ după Amelia, gîndindu-se dacă se ducea la pictoriţa aceea să-i pozeze.

Ea, însă, la şapte s-a întors la atelier şi a urcat cele cinci etaje încet, ca să nu se facă roşie la faţă. Mergea încet, dar urca cîte două trepte odată. Continua să se gîndească la faptul că dacă Guido lipsea, nu era, totuşi, vina lui. Dar uşa era deschisă. Guido a auzit-o venind şi i-a ieşit în întîmpinare pe coridor. Acum Ginia era cu adevărat fericită.

Ar fi vrut să vorbească, să-i spună atîtea lucruri, dar Guido a închis ușa și, mai înainte de orice, a îmbrățișat-o. Prin ferestre mai pătrundea puțină lumină și Ginia și-a ascuns fața în umărul lui. I-a simțit căldura pielii prin cămașă. S-au așezat pe canapea și, fără să spună ceva, Ginia a început să plîngă.

Plîngînd, se gîndea: „Dacă ar plînge și Guido", și simțea în inimă o arsură ce se răspîndea în tot corpul, și credea că o să leșine. Dar deodată a rămas fără sprijin; și-a dat seama că Guido se ridica și a deschis ochii. L-a văzut pe Guido în picioare, privind-o curios. A încetat să mai plîngă pentru că i se părea că plînge în public. Sub privirea lui, Ginia, care abia vedea, și-a simțit din nou ochii plini de lacrimi.

— Ei, i-a spus Guido, în glumă, parcă, avem atît de puține bucurii pe lume, că nu merită să mai și plîngi.

— Plîngeam pentru că sînt mulțumită, i-a răspuns Ginia, încet.

— Ei, așa mai merge, a spus Guido, dar altă dată s-o spui imediat.

Așa că jumătatea aceea de oră, în care Ginia ar fi vrut să-l întrebe despre atîtea lucruri, despre Amelia, despre el, despre tablourile lui, și ce făcea seara, și dacă o iubea, a trecut pentru că Ginia nu a avut curaj, și n-a reușit decît să se ducă în spatele draperiei, pentru că în lumină i se părea că o privea toată lumea. Aici, în timp ce se sărutau, Ginia i-a spus încet că ieri îi făcuse ceva atît de rău de-i venea să strige, și atunci Guido a devenit mai

tandru, și i-a dat curaj, și a mîngîiat-o, și-i spunea la ureche: „O să treacă, ai să vezi, o să treacă. Te doare?" Apoi în timp ce stăteau așa lungiți alături, încercînd să se bucure de picătura aceea de căldură, i-a explicat multe lucruri, și i-a spus că de o fată ca ea avea el grijă, și că să fie liniștită. Ginia i-a luat mîna, pe întuneric, și i-a sărutat-o.

Acum, cînd știa că Guido e atît de bun, a devenit mai curajoasă și, cu capul sprijinit de umărul lui, i-a spus că voia mereu să-l vadă numai singur, pentru că se simțea bine cu el, nu și cu ceilalți.

— Seara vine aici Rodrigues să doarmă, a spus Guido, n-ai vrea să-l trimit pe acoperiș! Aici se lucrează, știi?

Dar Ginia i-a răspuns că se mulțumea cu o oră, cu o clipă, că și ea lucra, că ar fi fugit în fiecare seară de acasă la ora aceea, doar să-l găsească singur.

— Cînd o să fii civil, o să mai vină Rodrigues? l-a întrebat. Mi-ar plăcea atît de mult să te văd pictînd, dar să nu fie nimeni altcineva.

După aceea i-a spus că ar fi pozat pentru el numai cu condiția asta.

Stăteau întinși pe întuneric și Ginia nu-și dădea seama că se lăsa noaptea.

În seara aceea Severino a fost nevoit să se ducă la slujbă cu stomacul gol, dar nu era pentru prima oară, și nu s-a plîns niciodată.

Ginia a plecat din atelier numai cînd a venit Rodrigues.

În acele ultime zile înainte de liberare, Guido își petrecea serile preparînd pînze, uscîndu-le, aranjîndu-și șevaletul și făcînd ordine peste tot. Nu ieșea niciodată în oraș. Părea lucru hotărît că Rodrigues avea să locuiască tot la el.

Dar Rodrigues nu știa decît să facă dezordine și să deschidă discuția atunci cînd Guido era grăbit. Ginia ar fi fost atît de mulțumită să-l ajute pe Guido să facă ordine și curățenie în atelier, dar văzîndu-l pe Rodrigues credea că-i deranja, și a început din nou să iasă cu Amelia. S-au dus la cinema, pentru că amîndouă gîndeau cîte ceva pe ascuns și nu le era ușor să-și petreacă seara vorbind. Era limpede că Amelia urmărea ceva, pentru că se lega mereu de blonde și de blonzi. Dar acum Ginia ținea la ea și nu era în stare să-și ascundă simțămintele. Așa că, la întoarcere acasă, i-a vorbit.

A întrebat-o dacă s-a înțeles cu pictorița aceea. Amelia s-a arătat mirată și i-a spus să nu se mai gîndească la asta.

— Ba nu, i-a spus Ginia, ce vrei ? N-am pozat niciodată, dar îmi pare rău că ai pierdut treaba aia.

— Ascultă, i-a spus Amelia, tu ai întîlnit în zilele astea dragostea, și nu-ți pasă de nimeni. Bine faci. Dar în locul tău aș fi atentă.

— De ce ? a întrebat-o Ginia.

— Ce spune Severino ? Îi place cumnatul ? a întrebat-o Amelia rîzînd.

— De ce trebuie să fiu atentă ? a întrebat Ginia din nou.

— Îl răpești pe frumosul meu pictor și mai întrebi ?

Atunci Ginia a simțit o durere în inimă și mergea simțind cum o fixează ochii Ameliei.

— Ai pozat pentru Guido ? a întrebat-o.

Amelia a luat-o de braț și i-a spus :

— Glumeam. Apoi, după o clipă de tăcere : Nu e mai frumos să mergem la plimbare noi două, care sîntem femei și știm asta, decît să ne facem sînge rău cu niște prost-crescuți care n-au știut niciodată ce-i aia o fată, și pe prima pe care o văd o terfelesc ?

— Dar tu ești cu Rodrigues, a spus Ginia.

Amelia a ridicat din umeri și a spus :

— Pf ! Spune-mi un lucru : Guido e atent, cel puțin ?

— Nu știu, a spus Ginia.

Amelia a prins-o de bărbie și a oprit-o.

— Uită-te-n ochii mei, i-a spus.

Erau în umbra unui portal. Ginia n-a opus rezistență, pentru că era vorba de Guido, și Amelia a sărutat-o repezit pe gură.

XI

Au pornit mai departe și Ginia zîmbea înspăimîntată, sub privirea Ameliei.

— Șterge-te de ruj, i-a spus Amelia cu o voce liniștită.

Fără să se oprească, Ginia s-a privit în oglindă pînă la celălalt felinar, și nu mai termina studiindu-și ochii și aranjîndu-și părul.

— Ştii că-n seara asta am băut ? a întrebat-o Amelia după ce au trecut de felinar.

Ginia şi-a pus oglinda la loc şi a mers mai departe, fără să răspundă. Paşii lor răsunau pe caldarîm. Cînd au ajuns la colţ, Amelia a încercat să se oprească. Ginia a spus : „Pe aici". Au dat colţul împreună şi, cînd au ajuns sub portal, Amelia a spus :

— Atunci, ciao.

— Ciao, i-a răspuns Ginia, şi a mers mai departe singură.

A doua zi Guido a aprins lumina cînd a intrat ea, fiindcă afară era ceaţă şi cu ferestrele acelea mari parcă erai în mijlocul ei.

— De ce nu aprinzi sobiţa ? l-a întrebat.

— E aprinsă, a spus Guido, care de data aceasta avea haina pe el. Nu-ţi fie teamă, în iarna asta facem focul în cămin.

Umblînd prin cameră Ginia a desprins o bucată de stofă prinsă în cuie de perete, şi a descoperit acolo un cămin plin de resturi şi de teancuri de cărţi.

— Ce frumos e. Şi cine pozează, se aşază aici ?

— Dacă e în stare să stea gol, a spus Guido.

Apoi au scos o valiză de sub patul de după draperie şi în ea se afla garderoba lui Guido.

— Ai mai avut fete care pozau ? l-a întrebat Ginia. Lasă-mă să văd mapele cu desene.

Guido a prins-o de braţ.

— Ce ştii tu despre pictori ? Spune, ştii vreunul ?

Ginia şi-a pus, în glumă, degetul la gură şi s-a luptat să-şi elibereze braţul.

— Dă-mi, mai bine, să văd mapele. Spuneai că veneau atîtea fete cu Amelia.

— Se înţelege, a spus Guido, e meseria mea.

Apoi, ca s-o liniştească, a sărutat-o.

— Pe cine cunoşti ?

— Pe nimeni. Apoi, îmbrăţişîndu-l, i-a spus : Aş vrea să te cunosc doar pe tine, şi aici să nu vină nimeni, niciodată.

— Ne-am plictisi, i-a spus Guido.

În seara aceea Ginia a vrut să măture, dar nu exista nici o mătură, şi s-a mulţumit să facă patul după draperie, care era murdar ca o vizuină.

— Ai să dormi aici ? l-a întrebat pe Guido.

El i-a răspuns că noaptea îi plăcea să vadă ferestrele, şi că o să doarmă pe canapea.

— Atunci nu mai fac patul, a spus Ginia.

A doua zi a venit cu un pacheţel în poşetă. Era o cravată pentru Guido. El a luat-o, glumind, şi a probat-o la cămaşa gri-verde.

— O să-ţi stea bine îmbrăcat civil, i-a spus Ginia.

După aceea s-au dus după draperie şi s-au îmbrăţişat pe patul nefăcut, trăgînd pătura peste ei, pentru că era frig. Guido i-a spus că ar fi trebuit ca el să-i facă daruri, şi Ginia, strîmbîndu-se, i-a cerut o mătură pentru atelier.

Zilele acelea, cînd se vedeau aşa, în fugă, au fost cele mai frumoase, dar nu aveau niciodată timp să vorbească în linişte, pentru că pe neaşteptate apărea Rodrigues, şi Ginia nu voia s-o găsească fără pantofi.

Dar într-una din ultimele seri Guido i-a spus că voia să-şi achite o datorie, şi au hotărît să iasă după cină.

— O să mergem la cinema, i-a spus Guido.

— De ce? mai bine să ne plimbăm, e aşa frumos împreună.

— Dar e frig, a spus Guido.

— Putem să mergem la o cafenea, sau într-o sală de dans.

— Nu-mi place să dansez, a spus Guido.

S-au întîlnit, şi Ginia era impresionată că merge pe stradă alături de un sergent, dar se gîndea că era Guido, şi că era el. Guido a luat-o de braţ, pe sub subsuoară, ca şi cum ar fi fost o fetiţă. Dar trebuia să salute mereu ofiţerii, şi atunci Ginia a trecut de partea cealaltă şi s-a agăţat ea de braţul lui. Mergeau aşa şi strada părea alta.

„Dacă am întîlni-o pe Amelia", se gîndea Ginia, şi-i vorbea lui Guido despre doamna Bice, căutînd să nu rîdă. Guido glumea şi spunea:

— Peste cîteva zile n-o să-i mai salut pe maimuţoii ăştia. Ia priveşte ce mutre caraghioase au.

— Şi Ameliei îi place să se oprească în faţa trecătorilor şi să le rîdă în nas, a spus Ginia.

— Uneori Amelia exagerează. O cunoşti de mult?

— Stăm aproape, a răspuns Ginia. Dar tu?

Atunci Guido i-a povestit despre anul acela cînd şi-a luat atelierul, unde veneau prietenii lui studenţii, şi printre care era unul care mai tîrziu s-a călugărit. Amelia nu poza pe atunci, dar îi plăcea să se distreze, şi venea în timpul zilei şi seara şi rîdeau şi beau în timp ce el încerca să lucreze. Chiar cum s-a întîmplat pentru prima dată cu Amelia, nu-şi mai amintea. După aceea unul s-a dus la armată, altul îşi dădea examenele, altul s-a căsătorit: s-a terminat cu veselia.

— Îţi pare rău? l-a întrebat Ginia, privindu-l atent.

— Mai rău îi pare călugărului, care-mi scrie din cînd în cînd şi mă întreabă dacă mai lucrez, şi dacă mă mai văd cu cineva.

— Dar pot să scrie?

— Păi nu sînt la închisoare, a răspuns Guido. El era singurul căruia-i plăceau tablourile mele. Dacă l-ai vedea: un bărbat puternic, ca şi mine, uriaş, cu ochi de fată. Înţelegea totul; păcat de el.

— Tu n-ai să te călugăreşti, Guido?

— Nu-i nici un pericol.

— Lui Rodrigues nu-i plac tablourile tale. El are într-adevăr o faţă de preot.

Dar Guido l-a apărat pe Rodrigues şi i-a spus că era un pictor extraordinar, numai că era unul dintre cei care, înainte de a picta, se gîndea la ceea ce avea să picteze şi nu făcea nimic întîmplător; nu-i lipsea decît culoarea.

— În ţara lui e prea multă culoare, a spus Guido. S-a intoxicat din pricina asta cînd era mic şi acum ar vrea să picteze fără culoare. Şi ce bine o face.

— O să mă laşi să văd cum pictezi cu culoare? l-a întrebat Ginia strîngîndu-i braţul.

— Dacă o să mai fiu în stare s-o fac cînd o să dau jos uniforma asta. Înainte lucram cu adevărat. Făceam un tablou pe săptămînă. Viața de atunci îmi dădea poftă de lucru. S-au dus vremurile bune.

— De mine nu-ți pasă deloc ? l-a întrebat Ginia.

Atunci Guido i-a strîns brațul.

— Dar tu nu ești vara. Tu nu știi ce înseamnă să faci un tablou. Ar trebui să mă îndrăgostesc de tine ca să devin inteligent. Și atunci aș pierde timpul. Trebuie să știi că un bărbat lucrează numai dacă are prieteni care-l înțeleg.

— N-ai fost îndrăgostit niciodată ? l-a întrebat Ginia fără să-l privească.

— De voi, femeile ? Nu am timp.

După ce au obosit de atîta umblat, s-au dus la o cafenea să facă pe îndrăgostiții și Guido și-a aprins țigara și a ascultat ce-i spunea Ginia, privind la cei care intrau și ieșeau. Apoi, ca s-o mulțumească, i-a făcut cu creionul profilul pe marmura mesei. La un moment dat, cînd erau singuri, Ginia i-a spus :

— Știi, sînt mulțumită că n-ai fost niciodată îndrăgostit.

— Dacă-ți face plăcere, a spus Guido.

Au încheiat seara melancolici, pentru că Guido i-a spus Giniei că, imediat după ce termină serviciul militar, trebuia să tragă o fugă pînă acasă, la țară, s-o vadă pe maică-sa. Ginia s-a consolat cum a putut : făcîndu-l să vorbească despre ai lui, despre meseria tatălui său, despre copilăria lui. A aflat că avea o soră

pe care o chema Luisa, dar i-a displăcut că Guido era de fapt țăran.

— Cînd eram copil umblam desculț, i-a mărturisit rîzînd, și Ginia a înțeles atunci de ce avea mîinile vînjoase și glasul puternic, și nu credea că un țăran putea să fie pictor. Ciudat era că Guido se lăuda cu asta, și cînd Ginia i-a spus : „Dar tu ești, totuși, aici“, el i-a răspuns că adevărata pictură se făcea la țară :

— Eu mă simt bine doar pe vîrful unui deal, a completat el.

De atunci Ginia s-a gîndit mult, cine știe de ce, la acea Luisa, și o invidia că este sora lui Guido, și încerca să-și imagineze discuțiile pe care Guido le avea cu ea cînd era copil. Acum înțelegea de ce Amelia nu-l dorise niciodată. „Dacă n-ar fi fost pictor, ar fi fost un țăran oarecare“, își zicea, și și-l închipuia recrut ca pe toți băieții aceia care trec, în martie, cu batista legată de gît, cîntînd, și se duc la armată. „Dar el stă aici, se gîndea ea, și a fost student, și avem părul la fel.“ Cine știe dacă Luisa nu era și ea tot blondă.

În noaptea aceea, de cum a intrat în casă, Ginia a încuiat ușa, s-a dezbrăcat în fața oglinzii și s-a privit atentă, comparîndu-și părul cu părul blond de pe ceafa lui Guido. Acum tot răul de atunci îi trecuse și i se părea extraordinar că nu-i rămăseseră semne. Și-a imaginat că-i pozează lui Guido și s-a așezat pe un scaun cum a făcut în ziua aceea Amelia, în atelierul lui Bărbuță. Cine știe cîte fete a văzut Guido. Singura pe care n-a văzut-o încă bine era ea, și Ginia, numai gîndindu-se la asta, simțea cum

îi bate inima. Ar fi fost frumos să devină dintr-o dată ca Amelia, brună, dezinvoltă și indiferentă. Așa nu putea să-l lase pe Guido s-o vadă. Mai întîi trebuia să se căsătorească.

Dar Ginia știa că n-ar fi luat-o în căsătorie, cu toată dragostea ei pentru el. Asta a știut-o din prima seară, cînd s-a abandonat în brațele lui. Guido era chiar prea bun că înceta să mai lucreze, ca să treacă după draperie cu ea. Putea să-l mai vadă numai dacă avea să-i pozeze. Altfel, într-o bună zi, Guido și-ar fi găsit pe altcineva.

Ginia simțea că-i e frig acolo, în fața oglinzii, și și-a pus pardesiul pe coapsele goale, că i se făcuse pielea de găină. „Iată cum aș arăta dacă aș poza", își spunea, și o invidia pe Amelia căreia nu-i mai era rușine.

XII

Cînd l-a văzut pe Guido ultima oară, în seara dinaintea plecării, Ginia a înțeles dintr-o dată că pentru a face dragoste cum îi plăcea lui era un lucru mortal, și a rămas prostită într-atît încît Guido a ridicat draperia ca să-i vadă fața, dar Ginia l-a apucat de mîini și nu l-a lăsat. Abia cînd a venit Rodrigues, și Ginia i-a lăsat pălăvrăgind, a înțeles ce înseamnă să nu fii căsătorit și să nu poți petrece împreună cu ființa iubită, ziua și noaptea. A coborît pe scară năucită, și de data asta era convinsă că nu mai era ea și că toți ceilalți își dau seama de asta.

„Din cauza asta e interzis să faci dragoste, se gîndea ea, din cauza asta." Și se întreba dacă și Amelia, și Rosa trecuseră prin asta. S-a văzut în vitrine umblînd ca beată, și, din imaginea aceea tulbure, care trecea ca o umbră, simțea că e o alta. Acum înțelegea de ce toate actrițele aveau ochii atît de neliniștiți. Dar nu asta le lăsa însărcinate, pentru că actrițele nu au copii.

De îndată ce Severino a ieșit, Ginia a încuiat ușa și s-a dezbrăcat în fața oglinzii. S-a regăsit aceeași și i s-a părut imposibil. Își simțea pielea dezlipită de trup și o rămășiță de fiori reci o străbăteau. Dar nu se schimbase, era palidă și albă ca întotdeauna. „Dacă ar fi aici Guido și m-ar vedea, s-a gîndit în grabă, l-aș lăsa să mă privească. I-aș spune că acum sînt cu adevărat o femeie."

A venit duminica și, îi era urît s-o petreacă fără Guido. Amelia a trecut pe la ea și Ginia era fericită pentru că acum nu-i mai era frică de ea și, avîndu-l pe Guido la care să se gîndească, nu mai simțea nevoia s-o ia în serios. O lăsa să pălăvrăgească și în acest timp se gîndea la secretul ei. Amelia, sărmana, era mai singură decît ea.

Nici Amelia nu știa unde să se ducă. Era o după-amiază scurtă și rece, totul părea umezit de ceață care îți tăia chiar și pofta să te duci la stadion, să vezi meciul. Amelia i-a cerut o cafea și voia să rămînă în casă, întinsă pe canapea, să stea de vorbă. Dar Ginia și-a pus pălăria și-a spus :

— Hai să mergem. Vreau să ne ducem pe deal.

Amelia, ciudat, s-a lăsat condusă : era amărîtă în ziua aceea.

Au luat tramvaiul ca să ajungă mai repede, deși nu știau de ce. Ginia vorbea, umbla, alegea străzile ca și cum ar fi avut o țintă. Cînd au început să urce dealul, s-a pornit o ploaie măruntă și Amelia se văicărea și nu mai voia să audă de colină.

— E doar ceața care se cerne, i-a spus Ginia, nu-i nimic altceva.

Se aflau sub pomii grădinilor, pe șoseaua goală, unde ți se părea că te afli în afara lumii, și nu se auzea decît clipocitul apei în șanțuri și, departe, în urma lor, scrîșnetul vreunui tramvai. Aerul începea să miroasă a umed și a cîmp deschis și, mai mult decît răcoarea, se simțea mirosul frunzelor putrezite. Amelia se trezea treptat și mergeau cu pași mărunți, la braț, tropăind pe asfalt, și rîdeau spunîndu-și că trebuie să fie nebune, și că nici măcar îndrăgostiții nu se duceau pe colină pe un timp ca ăsta.

Din urmă le-a ajuns un automobil luxos și, luîndu-le înainte, a început să încetinească. „Dacă am avea una ca asta“, spunea Amelia. Din automobil a ieșit un braț gri care le-a făcut semn.

— Pot să vă ofer ceva ? a întrebat o față cu monoclu cînd au ajuns în dreptul ei.

— Luăm mașina, Amelia ? a întrebat Ginia rîzînd.

— Ăsta, a răspuns Amelia, mai degrabă ne duce pînă la dracu și apoi ne lasă să ne întoarcem pe jos.

Au pornit-o mai departe și individul le urma la pas, înșira prostii și claxona.

— Eu mă duc cu mașina, a spus Amelia, iartă-mă, dar e oricum mai bine decît să-ți tocești pantofii.

— Blondina nu vine ? a întrebat individul, sărind din mașină. Era un bărbat de vreo patruzeci de ani, slab de tot.

S-au urcat, deci, Amelia la mijloc și Ginia strivită de ușă. Domnul cel slab s-a vîrît sub volan și, ca pentru început, a aruncat un braț în jurul umerilor Ameliei. La vederea mîinii aceleia osoase și negre lîngă ureche, Ginia a gîndit : „Dacă mă atinge, îl mușc.“ Dar au pornit imediat și profilul acelui domn, care avea o cicatrice urîtă la tîmplă, s-a concentrat asupra șoselei, și Ginia, sprijinită cu obrazul de geamul mașinii, s-a gîndit cît de frumos ar fi să petreacă cele șapte zile, în care lipsea Guido, călătorind.

Dar totul s-a terminat repede. Ajuns într-un loc mai deschis, automobilul a încetinit și s-a oprit. Nu mai erau pomii aceia frumoși și înverziți, ci un gol plin de ceață și de fire de telegraf. Coasta colinei părea un munte defrișat.

— Aici voiați să coborîți ? a întrebat domnul fără să lase monoclul să-i cadă, întorcîndu-se spre ele.

La care Ginia a spus :

— Voi duceţi-vă la cafenea. Eu mă întorc pe jos.

Amelia a fulgerat-o cu privirea.

— E o nebunie, a spus domnul acela.

— Mă întorc pe jos, a repetat Ginia. Voi sînteţi doi şi e suficient.

— Proasto, i-a şoptit Amelia în timp ce cobora, nu înţelegi că ăsta nu vorbeşte, ci plăteşte ?

Dar Ginia s-a răsucit şi a strigat :

— Mulţumesc pentru tot. S-o duceţi acasă pe prietena mea.

Cînd a ajuns pe şosea, a ascultat o clipă să audă dacă pornea motorul, în liniştea ceţii. Apoi a rîs de una singură şi a început să coboare. „Oh, Guido, aşa ai să mă ierţi“, se gîndea şi privea coastele, respira răcoarea şi aerul de cîmp. Şi Guido se afla în mijlocul cîmpurilor, pe colinele sale. Poate era în casă, lîngă foc, şi fuma o ţigară, cum făcea în atelier, ca să se încălzească. Atunci Ginia s-a oprit, pentru că şi-a amintit de colţişorul din spatele draperiei — atît de jilav şi de întunecos — de parcă ar fi fost acolo. „Oh, Guido, întoarce-te“, îşi spunea strîngînd pumnii în buzunare.

A ajuns repede acasă, dar părul încă umed, ciorapii stropiţi şi oboseala i-au ţinut tovărăşie. Şi-a scos pantofii şi s-a întins pe patul cald, şi a pălăvrăgit cu Guido. Se gîndea la automobilul acela frumos, amuzîndu-se pentru Amelia şi imaginîndu-şi că, probabil, prietena ei îl cunoştea, pe domnul acela de mai înainte.

Cînd s-a întors Severino i-a spus că se săturase să tot lucreze la croitorie.

— Schimbă-ţi meseria, i-a spus el, împăciuitor. Dar nu mă mai lăsa flămînd. Găseşte un orar mai civilizat.

— Am atîtea de făcut.

— Mama spunea întotdeauna că era mai bine să rămîi acasă pentru cît cîştigi.

Ginia a sărit de pe canapea :

— Anul acesta nu m-am dus la cimitir.

— Am fost eu, i-a spus Severino. Nu face pe mincinoasa. Ştiai foarte bine.

Dar Ginia vorbise ca să spună ceva. Fără acel puţin pe care-l cîştiga, n-ar fi avut ce să pună pe ea, nu şi-ar fi putut cumpăra mînuşi pentru spălatul vaselor, ca să-şi scutească mîinile. Şi n-ar fi putut cumpăra parfumul, pălăria, cremele, cadourile pentru Guido, şi ar fi fost o muncitoare ca şi Rosa. Ceea ce-i lipsea era timpul. Avea nevoie de un serviciu care să-i ocupe doar dimineaţa.

Pe de altă parte o ocupaţie avea frumuseţea ei. Ce ar fi făcut în orele acelea fără Guido, dacă ar fi trebuit să stea acasă, sau ar fi hoinărit toată ziua, înnebunită de gînduri ? Aşa, a doua zi s-a întors la croitorie, şi ziua a trecut. A venit iute acasă şi a pregătit o cină bună pentru Severino, şi a hotărît să-l trateze bine, zilele acelea, pentru că după aceea avea să-l lase flămînd cu adevărat.

Amelia nu se arăta. În cîteva seri Ginia era cît pe-aci să iasă, dar îşi amintea că îşi promisese să n-o facă şi spera ca Amelia să treacă pe la ea. A venit o dată Rosa, care voia să-şi facă o rochie, şi pentru asta venise să-i arate eşantionul, şi Ginia nu prea ştia ce să-i spună.

Au vorbit despre Pino, dar Rosa nu i-a spus că l-a schimbat. Se plîngea însă că se plictisea de moarte și insista: „Ce vrei, dacă te căsătorești e vai de tine".

Ginia a observat că dacă se gîndea mereu la Guido nu mai putea să doarmă, și uneori se înfuria că el nu înțelege că trebuie să se întoarcă. „Cine știe dacă se întoarce luni? se gîndea ea. Poate că nu se întoarce." O ura, mai ales, pe Luisa, care, deși era numai sora lui, avea bucuria să-l vadă toată ziua. A cuprins-o o neliniște atît de mare, încît se gîndea să se ducă la atelier și să-l facă pe Rodrigues să-i spună dacă Guido își respecta promisiunile sau nu.

În schimb, s-a dus la cafenea și a văzut-o pe Amelia.

— Cum a mers duminică? a întrebat-o.

Amelia, care fuma, nici măcar n-a zîmbit și a spus încet:

— A mers bine.

— Te-a condus acasă?

— Desigur, a răspuns Amelia. Apoi, a întrebat-o: De ce ai șters-o?

— S-a simțit jignit?

— Nici vorbă, a spus Amelia, privind-o drept în ochi. A spus doar: „Spirituală, mititica". De ce ai șters-o?

Ginia a simțit că roșește.

— Ascultă, era ridicol cu monoclul ăla.

— Caraghioaso, a spus Amelia.

— Și Rodrigues?

— Acum a plecat.

Ș-au întors acasă împreună și Amelia i-a spus:

— Astă seară trec pe la tine.

În seara aceea nici una n-a vorbit de o ieșire în oraș. Ginia, după ce a terminat de spălat vasele, s-a așezat pe marginea patului, unde era întinsă Amelia.

Au stat o vreme fără să vorbească, apoi Amelia a șoptit cu vocea ei răgușită: „Spirituală, mititica". Ginia a dat din cap, privind în altă parte. Amelia a întins mîna și i-a mîngîiat părul.

— Lasă-mă-n pace, s-a opus Ginia.

Cu un suspin adînc, Amelia s-a ridicat în cot:

— M-am îndrăgostit de tine, a spus răgușită. Ginia a privit-o brusc. Dar nu pot să te sărut, a continuat Amelia. Am sifilis.

XIII

— Știi ce-i aia?

Ginia a răspuns din ochi că da, fără să vorbească.

— Eu, însă, nu știam ce e.

— Cine ți-a spus-o?

— Nu auzi cum vorbesc? a întrebat-o Amelia, parcă speriată.

— Vorbești așa pentru că fumezi.

— Așa credeam și eu, a spus Amelia. Dar cavalerul tău de duminică era un medic. Privește: Și-a desfăcut bluza și a scos un sîn.

Ginia i-a spus :

— Eu nu cred.

Amelia a ridicat ochii, cu sînul între degete, și a privit-o.

— Atunci sărută-mă aici, deasupra, unde este inflamația.

S-au privit o clipă : apoi Ginia a închis ochii și s-a aplecat peste sîn.

— Ah, nu, a spus Amelia, eu te-am și sărutat o dată.

Ginia și-a dat seama că transpirase toată, și-a zîmbit prostește ; a devenit roșie ca focul. Amelia o privea fără să vorbească.

— Nu vezi că ești caraghioasă ? i-a spus. Tocmai acum să mă iubești, cînd ești îndrăgostită de Guido și de mine nici nu-ți pasă !

Și-a încheiat bluza, cu mîna ei slabă.

— Spune-mi adevărul : că nici nu-ți pasă de mine.

Ginia n-a știut ce să-i răspundă, pentru că nici ea nu-și dădea seama ce fusese pe cale să facă. Dar că Amelia se purta rău cu ea, îi părea bine, pentru că acum înțelegea ce însemnau nudurile, pozatul și vorbele ei. A lăsat-o pe Amelia să se descarce vorbind, și tot timpul i-a fost greață, ca în copilărie, cînd se spăla și se dezbrăca pe un scaun, lîngă sobă.

Dar cînd Amelia i-a spus că boala se vedea în sînge, Ginia s-a înspăimîntat.

— Cum fac ? a întrebat-o.

Cînd povestea Amelia era mai disperată decît cînd tăcea. I-a spus că iau un sînge negru din braț, cu seringa. I-a spus că te dezbracă și că te țin în frig mai mult de o jumătate de

oră. Medicul era mereu înfuriat și amenința că o s-o închidă într-un spital.

— Nu poate, a spus Ginia.

— Ești tînără, a răspuns Amelia. Mă poate băga și la închisoare, dacă vrea. Tu nu știi ce înseamnează spitalul.

— Dar de unde l-ai luat ?

Amelia a privit-o pieziș.

— Se ia făcînd dragoste.

— Ajunge ca unul din cei doi să-l aibă.

— Chiar așa, a spus Amelia.

Atunci Ginia și-a amintit de Guido și s-a făcut atît de palidă încît n-a mai spus nimic.

Amelia se așezase și își ținea sînul cu mîna prin bluză. Privea fix, în gol ; și, așa, fără voaletă și disperată, se vedea că nu mai e ea însăși. Din cînd în cînd strîngea din dinți, arătîndu-și gingiile. Nici parfumul cu care-și dădu-se nu mai izbutea s-o consoleze.

— Trebuia să-l fi văzut pe Rodrigues, a spus după un timp cu vocea ei răgușită. Tocmai el care spunea că orbești și că mori acoperit de plăgi. S-a făcut alb pînă-n vîrful urechilor. Amelia a făcut o strîmbătură de parcă ar fi scuipat : întotdeauna se întîmplă așa ; el nu are nimic.

Ginia a întrebat-o cu atîta grabă dacă era sigură, încît Amelia s-a oprit.

— Fii liniștită, i-au luat și lui sînge. Oamenii ai dracului sînt rezistenți. Ți-e frică pentru Guido ?

Ginia a încercat să zîmbească și a clipit din ochi. Amelia a rămas tăcută o eternitate, apoi a vorbit brusc :

— Guido nu m-a atins niciodată, fii liniștită.

Atunci Ginia s-a simțit fericită. Atît de fericită încît a pus o mînă pe umărul Ameliei. Amelia s-a strîmbat :

— Nu ți-e teamă să mă atingi ? a întrebat-o.

— Dar noi nu facem dragoste, a bîlbîit Ginia.

Bătăile inimii i s-au liniștit treptat, pe măsură ce Amelia vorbea despre Guido. I-a spus că nici măcar nu s-a sărutat cu el, pentru că, totuși, nu poți face dragoste cu toată lumea, și că Guido îi plăcea, dar nu înțelegea de ce-i plăcea și ei, pentru că amîndoi erau blonzi. Ginia simțea cum îi revine în suflet căldura aceea și se bucura de ea fericită.

— Dar dacă Rodrigues nu are nimic, a spus, atunci înseamnă că nici tu nu ai. Au greșit.

Atunci Amelia a privit-o pe sub sprîncene :

— Dar ce credeai, că mi l-a dat el ?

— Nu știu, a spus Ginia.

— El e mai fricos decît un copil, i-a spus Amelia printre dinți. Nu e el. Dar Dumnezeu nu iartă. Celei care mi l-a făcut cadou îi e mai rău decît mine. Nici nu știe încă, și o s-o las să orbească.

— E o femeie ? a întrebat-o Ginia în șoaptă.

— Au trecut mai mult de două luni de-atunci. Semnul ăsta e un dar de la ea, și și-a atins bluza.

Toată seara Ginia a încercat s-o consoleze, dar a fost atentă să nu se lase atinsă, și-și făcea curaj gîndindu-se că se luaseră numai de braț, și dealtfel Amelia i-a spus că pentru a

te îmbolnăvi trebuie să ai o rană, pentru că infecția se face prin sînge. Și apoi Ginia era sigură, dar nu îndrăznea să-i spună asta, că bucuriile acelea se întîmplau numai celor ce păcătuiau, cum făcea Amelia. Dar ajungînd aici, înceta să se mai gîndească, pentru că atunci ar trebui să fim cu toții bolnavi.

I-a spus însă, coborînd scările, că nu trebuia să se răzbune pe femeia aceea, căci dacă nu știa nici ea, nu avea nici o vină. Dar Amelia, oprită pe ultima treaptă, a întrerupt-o :

— Să-i trimit, atunci, un buchet de flori ?

Și-au făgăduit să se vadă, a doua zi, la cafenea, și Ginia a privit-o cum se îndepărta, cu inima bătîndu-i.

Dar a doua zi Ginia parcă nu mai era ea. A plecat de-acasă cu o oră mai devreme, cînd încă mai erau aprinse felinarele, și a dat fuga la atelier. N-a îndrăznit să urce imediat, pentru că Rodrigues dormea, și s-a plimbat în frig, jos, pe stradă, încît i se părea că se mai răsucește în pat. Apoi a urcat, tremurînd, și a bătut la ușă.

L-a găsit în pijama pe Rodrigues, care a privit-o cu ochi tulburi, țopăind prin cameră, și s-a așezat din nou pe marginea patului. Totul era murdar și luminos ca-ntotdeauna, și Ginia a început să se bîlbîie, și Rodrigues și-a scărpinat gleznele pînă cînd ea l-a întrebat dacă fusese la medic. Atunci au făcut-o amîndoi cu ou și cu oțet pe Amelia și Ginia, căreia-i tremura vocea, privea în altă parte ca să nu-i vadă picioarele urîte.

Apoi Rodrigues a spus :

— Eu mă bag din nou în pat, mi-e frig, și s-a răsucit trăgînd pătura peste el.

Cînd Ginia i-a spus, tremurînd toată, că fusese sărutată de Amelia, el a izbucnit în rîs, sprijinindu-se în cot, în umbră.

— Atunci sîntem tovarăși, i-a spus. Doar un sărut ?

— Da, a spus Ginia. E vreun pericol ?

— Ce fel de sărut ?

Ginia nu înțelegea. Atunci Rodrigues i-a explicat și Ginia s-a jurat că a fost un sărut ca între copii.

— Prostii, a spus Rodrigues. Fii liniștită.

Ginia sta în picioare, lîngă draperie, și pe masă era un pahar murdar și niște coji de portocală.

— Cînd se întoarce Guido ? a întrebat.

— Luni. i-a răspuns el. Vezi, aceea este o natură moartă, și a arătat paharul.

Ginia a zîmbit, și s-a mișcat.

— Șezi, Ginia. Stai aici pe pat.

— Trebuie s-o șterg, i-a răspuns Ginia, eu lucrez.

Dar Rodrigues s-a plîns atunci că l-a trezit și pe urmă nu mai vrea să-i spună nici bună ziua.

— Ca să sărbătorim nenorocirea de care am scăpat, a spus el.

Atunci Ginia s-a așezat pe marginea patului, sub draperia trasă deoparte.

— Mi-e teamă pentru Amelia, a spus ea. Vai de capul ei. E disperată. E adevărat că se orbește ?

— Nici vorbă, a spus Rodrigues. Se vindecă. Or să-i găurească tot corpul, îi vor tăia o bucățică de piele, și ai să vezi că doctorul ăla o să se culce din nou cu ea. Crede-mă.

Ginia a încercat să nu zîmbească, și Rodrigues a continuat :

— V-a dus sus pe colină ? și vorbind îi mîngîia mîna, ca și cum ar fi fost spinarea unei pisici. Ce mîini reci, a mai spus. De ce nu vii să te încălzești ?

Ginia s-a lăsat sărutată pe gît, spunînd : „Stai cuminte“, apoi s-a ridicat în picioare, roșie toată, și a zbughit-o.

XIV

Seara a venit și Rodrigues la cafenea și s-a așezat la măsuță, alături de Ginia.

— Cum merge cu vocea ? a întrebat și-n glumă, și-n serios.

Ginia tocmai încerca s-o consoleze pe Amelia explicîndu-i că se va vindeca, și a preferat să nu spună nimic. Abia a schimbat o privire cu Rodrigues.

N-a vorbit nici Amelia, dar se gîndea să întrebe cît e ceasul cînd Rodrigues a spus ironic :

— Așa, va să zică, îmi seduci acum și minorele ?

Amelia n-a înțeles imediat și Ginia a apucat să închidă ochii.

Cînd i-a deschis, a auzit vocea amenințătoare a Ameliei :

— Ce ți-a povestit proasta asta ?

Dar lui Rodrigues i s-a făcut milă, așa că a spus :

— A venit azi-dimineață să mă trezească, vrînd să afle de la mine ce faci.

— Are timp de pierdut, a spus Amelia.

Ginia a încercat în zilele acelea să fie foarte cuminte, pentru ca Guido să se întoarcă cu adevărat, și a trecut pe la Rodrigues. Nu a trecut pe la atelier, pentru că amintirea celor întîmplate o speria, și apoi Rodrigues era un somnoros, ci s-a dus la cîrciumioara unde mînca și unde ar fi mîncat și Guido. Era pe strada cu tramvaiul, și trecea pentru o clipă să mai glumească și să mai afle noutăți. Se purta ca și Amelia, și-l lua peste picior. Dar Rodrigues a înțeles-o și nu mai punea mîna pe ea. Au hotărît împreună ca ea să vină duminica ce urma la atelier ca să facă puțină curățenie pentru Guido.

— Noi, sifiliticii, a spus Rodrigues, nu ne temem de nimic.

Amelia însă nu mai venea pe-acolo. Ginia a stat cu ea sîmbătă după-amiaza și a însoțit-o la doctorul care îi făcea injecțiile. S-au oprit nehotărîte la ușă, și în cele din urmă Amelia a spus :

— Nu urca ; ar putea să-ți găsească și ție vreo boală. Apoi a urcat vioaie pe scară și i-a mai spus : Ciao, Ginia, încît Ginia, din veselă, cum era mai înainte, s-a întors acasă disperată. Nici gîndul că mai era o zi pînă la întoarcerea lui Guido n-a mai împăcat-o îndeajuns.

Și duminica a trecut ca un vis. Ginia a stat la atelier toată după-amiaza, și a măturat, a frecat, a făcut ordine. Rodrigues nici n-a încercat s-o deranjeze. A ajutat-o la căratul maldărelor de hîrtii și de coji. Apoi au scuturat cărțile de pe cămin și le-au pus pe o ladă în chip de bibliotecă. În timp ce spălau penelurile, Ginia a rămas pentru o clipă ca vrăjită : mirosul de terebentină îi amintea de Guido, ca și cum l-ar fi avut chiar lîngă ea. A zîmbit, pentru că Rodrigues nu înțelegea.

— E norocos, porcul ăla, a spus Rodrigues, după ce Ginia a ieșit de după draperie cu prosopul. Nici nu se așteaptă la așa ceva.

Apoi au luat ceaiul lîngă sobă și au răsfoit mapele lui Guido, pe care le-au găsit sub cărți, dar Ginia a fost dezamăgită, pentru că erau numai peisaje și capul unui bătrîn.

— Așteaptă, așteaptă, a spus Rodrigues, știu eu ce cauți.

După alte cîteva planșe din acestea au început desenele cu femei. Păreau niște figurine. Ginia le privea amuzată, pentru că era moda de acum doi ani. Apoi au apărut și nudurile. Apoi au apărut și nuduri de bărbați și Ginia le-a răsfoit în grabă pentru că Rodrigues, sprijinit de perete, s-a aplecat spre ele. În cele din urmă a apărut și o femeie îmbrăcată, o fată cu chip pătrat, de țărancă, numai cap și umeri.

— Cine e ? a întrebat Ginia.

— Sora lui, poate, a răspuns Rodrigues.

— Luisa ?

— Nu știu.

Ginia a studiat ochii aceia mari și gura aceea fină. Nu semăna cu nimeni.

— E frumoasă, a spus. Nu are aerul acela de adormită pe care-l redați mereu, voi pictorii.

— Asta-l privește pe el, a spus Rodrigues. Pe mine să nu mă amesteci în treaba asta.

Ginia era așa de mulțumită, că dacă Rodrigues ar fi știut ar fi putut s-o sărute. El, însă, stătea melancolic, ghemuit pe canapea, și dacă prin ferestre n-ar fi intrat puțină lumină, Ginia și l-ar fi imaginat pe Guido alături de ea și l-ar fi mîngîiat. A închis ochii ca să se gîndească la asta.

— Cît e de frumos, a spus cu voce tare.

Apoi l-a întrebat din nou pe Rodrigues dacă nu știa ora exactă la care Guido va sosi a doua zi. Dar Rodrigues i-a spus că ar putea să se întoarcă pe bicicletă. Atunci au vorbit despre satul lui Guido și, fără să fi fost vreodată acolo, Rodrigues i l-a descris, în glumă, ca pe-o îngrămădire de cotețe de porci și de găini, și cu drumurile atît de desfundate în acel anotimp încît ți se putea întîmpla să nu mai poți ieși de-acolo. Ginia s-a strîmbat atunci și i-a spus să termine.

Au ieșit împreună și Rodrigues i-a făgăduit că nu va arunca scrum.

— Voi dormi pe o bancă, în noaptea asta. E bine așa ?

Au ieșit din casă rîzînd și Ginia a luat tramvaiul gîndindu-se la Amelia, la fetele din desene, cu care se compara în gînd. I se părea că ieri fuseseră pe colină, și acum Guido se întorcea.

A doua zi s-a trezit consternată. Dintr-o dată s-a făcut amiază. Se înțelesese cu Rodrigues că, dacă sosea Guido, se vor întîlni la cafenea. A trecut pe lîngă cafenea în vîrful picioarelor, și i-a văzut la tejghea, prin vitrină. Guido, îmbrăcat cu impermeabilul, era slab, și stătea cu un picior sprijinit de bară. Dacă ar fi fost singur, Ginia nu l-ar fi recunoscut. Prin deschizătura impermeabilului s-a văzut o cravată gri, nu a ei. Îmbrăcat așa, civil, Guido nu mai părea un tinerel.

Vorbeau, el cu Rodrigues, rîzînd. Ginia s-a gîndit : „Dacă ar fi fost aici Amelia... M-aș preface că o caut pe ea.“ Ca să se hotărască să intre a trebuit să-și amintească de faptul că-i făcuse curățenie în atelier.

Era încă la intrare cînd a văzut-o Guido, și atunci a mers spre el ca și cînd ar fi intrat din întîmplare. Niciodată Guido n-a înspăimîntat-o ca în momentul acela. Guido i-a întins mîna, printre oamenii care intrau și ieșeau, continuînd să vorbească întors spre Rodrigues.

Nu și-au spus aproape nimic. Guido era mai grăbit decît ea, pentru că îl aștepta cineva. A încurajat-o cu un surîs, întrebînd-o : „Cum o mai duci ?“ și din pragul ușii a strigat : „La revedere !“

Ginia mergea spre tramvai, zîmbind ca o proastă. În acel moment cineva a luat-o de braț, și o voce, vocea lui Guido, i-a spus la ureche : „Ginetta !“

S-au oprit și Ginia avea ochii plini de lacrimi.

— Unde te duceai ? a întrebat-o Guido.

— Mă duceam acasă.

— Fără să-mi spui la revedere ?

Guido a strîns-o de braț și a privit-o cu ochii aceia ai lui.

— Oh, Guido, a spus Ginia, nu te așteptam decît pe tine.

S-au întors pe trotuar, fără să vorbească, apoi Guido a spus :

— Acum du-te acasă și, cînd ai să vii la mine, te rog să nu mai plîngi.

— În seara asta ?

— În seara asta.

În seara aceea, Ginia, înainte de a ieși, s-a spălat anume pentru Guido. Simțea cum i se înmoaie picioarele gîndindu-se la asta. A urcat scara cuprinsă de mii de spaime. Ajunsă în fața ușii a tras cu urechea : era lumină și nu vorbea nimeni. Atunci a tușit, cum mai făcuse și altădată, dar nici o mișcare, și Ginia s-a hotărît să bată la ușă.

XV

I-a deschis Guido, rîzînd, și o voce de fată a întrebat „Cine e ?“ din fundul camerei. Guido i-a întins mîna și i-a spus să intre.

Sub o lumină palidă, în spatele draperiei, o fată își punea impermeabilul. Nu avea pălărie

și a privit-o de sus, de parcă ea ar fi fost stăpîna casei.

— E o colegă, a spus Guido. E doar Ginia.

Cealaltă s-a dus spre fereastră, mușcîndu-și buza, să se privească în geamul întunecat. Mergea cu pasul Ameliei. Ginia își plimba privirea de la ea la Guido.

— Deci e Ginia, a spus Guido.

În cele din urmă fata a plecat, nu fără s-o mai privească o ultimă dată din ușă, cu atenție. A trîntit ușa și i s-au auzit pașii îndepărtîndu-se.

— E un model, a spus Guido.

În noaptea aceea au rămas pe canapea, cu lampa aprinsă, și Ginia n-a mai încercat să se ascundă. Aduseseră soba aproape de canapea, dar tot era frig și, după un moment, în care Guido o privea, Ginia trebuia să se vîre sub pătură. Dar cel mai frumos era că se gîndea, strînsă în brațele lui, că aceasta era chiar dragostea. Guido s-a ridicat, gol cum era, ca să aducă vin, și s-a întors țopăind de frig. Au pus paharele pe sobiță, ca să le încălzească, și Guido s-a întors mirosind a vin, dar Ginia prefera mirosul cald al pielii lui. Guido avea cîrlionți pe piept, care-i gîdilau obrazul, și în momentele în care se descopereau, Ginia compara părul lui blond cu al ei, și se rușina, dar îi și plăcea în același timp. I-a spus lui Guido, la ureche, că-i era teamă să-l privească, și Guido i-a răspuns că atunci să nu-l privească.

Tocmai cînd stăteau îmbrățișați sub pătură, au vorbit despre Amelia, și Ginia i-a spus că o femeie purta toată vina.

— Îl merită atunci, i-a răspuns Guido. Ce, astea-s lucruri de glumă?

— Cum mai miroşi a vin, a spus Ginia încet.

— E mirosul cel mai plăcut care poate fi simţit în pat, a răspuns Guido, dar Ginia i-a acoperit gura cu mîna.

Apoi au stins lumina, şi au rămas tăcuţi. Ginia privea tavanul întunecat, gîndindu-se la atîtea lucruri, în timp ce Guido respira alături de ea. Prin ferestre se vedeau nişte lumini în depărtare. Mirosul acela de vin amestecat cu respiraţie caldă o făcea să se gîndească la satul lui Guido. Apoi se gîndea dacă lui Guido îi plăcea într-adevăr corpul ei subţire, sau dacă nu cumva o prefera pe Amelia, brună şi frumoasă. Guido o sărutase peste tot, fără să vorbească.

Apoi şi-a dat seama că Guido dormea, şi i s-a părut imposibil că puteau dormi aşa îmbrăţişaţi, şi s-a desprins uşor de tot şi a găsit un locşor răcoros într-atît încît s-a neliniştit, pentru că a simţit că e goală şi că e singură. A cuprins-o din nou sila şi jena, ca în copilărie, cînd se spăla. Şi s-a întrebat de ce făcea Guido dragoste cu ea, şi s-a gîndit la ziua ce avea să vină, s-a gîndit la toate zilele acelea în care-l aşteptase, şi i s-au umplut ochii de lacrimi şi a plîns încet, ca să nu se audă.

S-au îmbrăcat pe întuneric, şi pe întuneric Ginia l-a întrebat brusc cine era fata aceea care poza.

— E o biată amărîtă căreia i-au spus că m-am întors.

— E frumoasă? a întrebat Ginia.

— N-ai văzut-o?

— Dar cum se poate să pozeze pe frigul ăsta?

— Voi, fetele, nu suferiţi de frig, a spus Guido. Sînteţi făcute ca să staţi goale.

— Eu n-aş putea, a spus Ginia.

— Dar ai stat aici, în seara asta.

În lumină, Guido s-a uitat la ea, zîmbind.

— Mulţumită? a întrebat-o.

S-au aşezat lîngă canapea, şi Ginia şi-a lăsat capul pe umărul lui ca să nu-l privească în ochi.

— Mi-e atît de teamă, a spus ea, că tu nu mă iubeşti.

Apoi au făcut ceaiul şi Guido fuma în timp ce ea umbla prin cameră.

— Te las să faci ce vrei, cred. L-am trimis pînă şi pe Rodrigues la plimbare, toată seara.

— Se întoarce curînd? a întrebat Ginia.

— Nu are cheia de la uşă. Trebuie să mă duc să-l iau de jos.

Aşa s-au despărţit la poartă, pentru că Ginia nu vrea să-l întîlnească pe Rodrigues.

S-a întors cu tramvaiul acasă, sleită, fără să mai gîndească la nimic.

Aşa a început adevărata ei viaţă de îndrăgostită, pentru că acum, după ce a stat goală împreună cu Guido, totul i se părea altfel. Acum era într-adevăr ca şi căsătorită şi, chiar singură, era îndeajuns să se gîndească la ochii lui, cum au privit-o, ca să nu se mai simtă singură. „Asta înseamnă să te căsătoreşti."

Cine ştie dacă maică-sa făcuse tot ca ea. Dar i se părea imposibil ca alţi oameni pe lume să fi avut un asemenea curaj. Nici o femeie, nici o fată nu putea să vadă un bărbat gol cum îl văzuse ea pe Guido. Un lucru ca acesta nu ţi se poate întîmpla de două ori în viaţă.

Dar Ginia nu era proastă, şi ştia că toate fetele cred la fel. Şi Rosa, atunci, voia să se omoare. Singura deosebire era doar că Rosa făcea dragoste la iarbă verde, şi nu ştia cît era de frumos să pălăvrăgeşti şi să stai împreună cu Guido.

Şi dealtfel cu Guido ar fi fost frumos şi pe cîmp. Ginia se gîndea mereu la asta. Blestema zăpada şi frigul năprasnic care nu te lăsau să faci nimic, şi se gîndea, topită de plăcere, la vara ce avea să vină, cînd vor merge pe colină, cînd se vor plimba noaptea, cînd vor deschide ferestrele. Guido îi spusese : „Trebuie să mă vezi la ţară. Numai acolo pictez. Nici o fată nu-i atît de frumoasă ca o colină.“ Ginia era mulţumită pentru că Guido n-o luase de model pe fata aceea şi că voia să facă un tablou pe care să-l pună de jur împrejurul camerei, apărînd ca o tăietură în zid prin care să se vadă colinele şi cerul limpede, de oriunde ai privi. Se gîndea la asta de cînd era soldat, şi acum umbla cu tot felul de fîşii de hîrtie pe care arunca culori ce nu însemnau încă nimic, fiind deocamdată doar nişte încercări. Într-o zi i-a spus Giniei : „Nu te cunosc încă de ajuns ca să-ţi fac portretul. Să mai aşteptăm.“

Rodrigues nu se mai arăta aproape deloc, pentru că înainte de cină, cînd Ginia venea la atelier, el şi era plecat la cafenea. În schimb, veneau alţii să petreacă seara împreună cu Guido — chiar şi femei, pentru că Ginia a văzut odată un chiştoc de ţigară mînjit cu ruj — şi atunci i-a spus, ca să-i facă plăcere, că îi era teamă să nu-l deranjeze şi că pe ea oamenii aceia o intimidau. I-a propus lui Guido să-i lase uşa deschisă cînd era singur şi voia s-o vadă. „Eu aş veni mereu, Guido, i-a spus ea, dar înţeleg că tu ai viaţa ta. Vreau ca atunci cînd ne vedem să fim singuri, şi tu să nu fii nevoit să mă găseşti antipatică.“ Cînd îi spunea lucruri din astea, Ginia simţea o plăcere nebună, ca atunci cînd se îmbrăţişau. Dar cînd a găsit prima oară uşa închisă, nu s-a putut stăpîni şi a bătut, cu sufletul la gură.

Amelia trecea pe la ea uneori, după-prînz, cu o figură plictisită şi cu ochii încercănaţi. Ieşeau imediat, pentru că Ginia nu voia să-i dea timp să se aşeze pe pat, şi le apuca ora trei, hoinărind. Fără să-şi facă probleme, Amelia intra în bar şi-şi lua cafeaua, lăsînd urme de ruj pe ceaşcă. Îşi dădea cu mult ruj, ca să nu fie palidă. Cînd Ginia i-a spus că aşa putea să infecteze ceştile, ea i-a răspuns :

— Să le spele, ridicînd din umeri. Ce crezi ? Lumea e plină de oameni ca mine. Singura diferenţă este că ceilalţi nu ştiu.

— Dar arăţi mai bine, a spus Ginia. Ai vocea mai clară.

— Ţi se pare ? a întrebat Amelia.

Despre altceva nu vorbeau, și Ginia, care avea atîtea lucruri s-o întrebe, nu îndrăznea. Singura dată cînd s-a referit la Rodrigues, Amelia s-a strîmbat și a spus :

— Dă-i încolo pe ăia doi !

Dar într-o seară a apărut pe neașteptate în casă și a întrebat-o :

— Te duci la Guido ?

— Nu știu, i-a răspuns Ginia, trebuie să aibă pe cineva în vizită.

— Și tu îl obișnuiești cu viciul ăsta, să nu te duci să-l plictisești ? Proasto, cît timp o să roșești, n-o să obții nimic de la el.

În timp ce mergeau, Ginia a întrebat-o dacă nu cumva se certase cu Rodrigues.

— E mereu același porc, a spus Amelia. Ți-a spus el asta ? Cînd te gîndești că i-am salvat pielea.

— Nu. El spune doar că asta e o scuză pe care ai găsit-o tu ca să faci dragoste cu medicul acela.

Amelia a început să rîdă amenințătoare.

Cînd au ajuns sub portal, Ginia a văzut, sus, fereastra luminată și a apucat-o disperarea, fiindcă pînă atunci spera ca Guido să fie plecat de-acasă.

— Nu-i nimeni acasă, a spus ea. Să nu ne ducem.

Dar Amelia a intrat hotărîtă.

I-au găsit pe Guido și pe Rodrigues care făceau focul în cămin. Amelia a intrat prima, apoi Ginia, care încerca să zîmbească.

— Ia te uită cine-a venit, a spus Guido.

XVI

Ginia i-a întrebat dacă-i deranja și Guido i-a aruncat o privire hazlie care-a lăsat-o perplexă. Lîngă cămin se afla o grămadă de lemne. Între timp Amelia s-a dus spre sofa și s-a așezat, spunînd, liniștită, că-i era frig.

— Depinde de sînge, a bombănit Rodrigues de lîngă cămin.

Ginia se gîndea la cine ar mai fi putut să vină în seara aceea de făceau și focul. Ieri, doar, lemnele acelea nu erau. O vreme, n-a vorbit nimeni și ei îi era rușine de obrăzniciile Ameliei. Cînd s-a aprins focul, Guido i-a spus lui Rodrigues, fără să se întoarcă :

— Tot mai trage.

Amelia a început să rîdă ca proasta, și chiar Rodrigues a făcut o strîmbătură de plăcere. Apoi Guido s-a ridicat și a stins lumina. Camera, plină de umbre care dănțuiau, a devenit o alta.

— Sîntem mereu aceiași, a spus Amelia de pe canapea. Ce bine e așa.

— Lipsesc doar castanele, a spus Guido. Vin avem.

Atunci Ginia și-a scos pălărioara, fericită, și le-a spus că se vindeau castane coapte la bătrîna din colț.

— Să se ducă Rodrigues, a spus Amelia.

Dar Ginia s-a dus ea, dînd fuga în jos pe scări, pentru că era mulțumită că băieții nu erau jigniți. A trebuit să umble puțin prin frig, pentru că bătrîna nu era acolo și, mer-

gînd, se gîndea că Amelia n-ar fi făcut așa ceva pentru nimeni. Cînd s-a întors era obosită moartă. În camera cu umbre ce dănțuiau l-a văzut pe Rodrigues încovrigat la capătul canapelei, ca altădată, la picioarele Ameliei, ce stătea întinsă. Și pe Guido, în picioare, în umbra roșiatică, vorbind și fumînd.

Umpluseră paharele și discutau despre tablouri. Guido spunea ceva despre colina pe care se gîndea s-o picteze ca pe o femeie ce stătea întinsă, cu sînii la soare, și să-i dea fluidul și mirosul pe care-l au femeile.

Rodrigues a spus :

— S-a mai făcut. Schimbă, s-a mai făcut.

Atunci s-au înverșunat discutînd dacă pictura asta s-a mai făcut, și mîncau castane și aruncau cojile în cămin. Amelia le arunca pe jos. La un moment dat Guido a spus :

— Ba nu, eu spun că nimeni n-a mai făcut lucrurile astea două împreună. Eu iau o femeie și, ți-o întind ca și cînd ar fi o colină, pe un cer neutru.

— Pictură simbolică. Atunci pictezi femeia și nu faci o colină, a spus Rodrigues, înfierbîntat.

Ginia nu și-a dat seama imediat, dar la un moment dat Amelia se oferise să-i pozeze lui Guido și Guido nu spunea nu.

— Pe frigul ăsta ? a întrebat Ginia.

Nici măcar nu i-au răspuns și au început să vorbească unde să pună canapeaua ca să împace lumina cu căldura.

— Dar Amelia este bolnavă, a spus Ginia.

— Și ce-i cu asta ? a izbucnit Amelia. Datoria mea este doar să stau nemișcată.

— Va fi un tablou moral, a spus Rodrigues. Va fi tabloul cel mai moral din lume.

Au rîs și au spus cîte și mai cîte, și Amelia, care din prudență nu bea, a cerut în cele din urmă un pahar, și le-a explicat că era suficient să-l spele cu apă și săpun. A spus că făcea asta și acasă și i-a dat lămuriri lui Guido despre tratamentul pe care i-l aplica medicul acela, și au rîs de injecții și Amelia i-a spus să fie liniștit pentru că pielea îi era sănătoasă. Ca să se răzbune Ginia a întrebat-o dacă sînul îi mai era inflamat, și atunci Amelia s-a înfuriat și a ripostat că ea avea sînii mai frumoși decît ai ei.

Guido a spus :

— Să-i vedem.

Toți s-au privit rîzînd. Amelia și-a desfăcut bluza, și-a desprins sutienul și și-a arătat sînii, ținîndu-i cu mîinile. Aprinseseră lumina și Ginia, care i-a privit pe furiș, s-a uitat în ochii Ameliei, triumfători și răutăcioși.

— Să-i vedem și pe ai tăi, a spus Rodrigues.

Dar Ginia a dat din cap disperată, și și-a plecat ochii sub privirea lui Guido. A trecut un răstimp destul de lung și Guido nu vorbea.

— Hai, a spus Rodrigues, să ridicăm paharul în cinstea sînilor tăi.

Guido continua să tacă. Ginia s-a întors pe neașteptate spre cămin și a auzit că spuneau : „Proasta“.

Astfel a doua zi Ginia s-a dus la croitorie, știind că Amelia era goală împreună cu Guido. Vedea tot timpul chipul lui Guido privind-o pe Amelia. Spera să fie acolo și Rodrigues.

După prînz a putut să iasă ca să ducă o factură. A alergat la atelier și acolo a găsit ușa închisă. A tras cu urechea, dar n-a auzit nimic. Apoi a coborît scările mai calmă.

La șapte i-a găsit pe toți la cafenea. Guido își pusese cravata lui și făcea pe frumosul, și Amelia asculta fumînd. I-au spus : „Așază-te", ca și cum ar fi fost o fetiță. Vorbeau despre timpurile de altădată și Amelia povestea despre pictorii ei.

— Și tu, ce ai să ne povestești ? i-a șoptit Rodrigues la ureche.

Fără să se întoarcă, Ginia i-a spus :

— Stai cuminte.

Au mers împreună cîtva timp pe sub porticuri și Ginia l-a întrebat pe Guido dacă se puteau întîlni după cină.

— E Rodrigues acasă, i-a răspuns Guido.

Ginia l-a privit disperată. Au hotărît să se întîlnească, în oraș, pentru o clipă.

În seara aceea ningea și Guido i-a propus să intre într-o cafenea să bea un punci. L-au băut la bar. Ginia, înghețată toată, l-a întrebat cum de reușea Amelia să pozeze pe un asemenea frig.

— Focul din cămin dă căldură, i-a răspuns Guido, și apoi ea e obișnuită.

— Eu n-aș rezista, a spus Ginia.

— Și cine îți cere să reziști ?

— Oh, Guido, a spus Ginia, de ce te porți așa cu mine ? Spuneam asta pentru că Amelia este bolnavă.

Apoi au ieșit din cafenea și Guido o ducea la braț. Aveau zăpadă pe față, pe pleoape, peste tot, din cap pînă-n picioare.

— Ascultă, i-a spus Guido, știu tot. Și știu că faceți cîte și mai cîte. Nu-i nimic rău în asta. Tuturor fetelor le place să se sărute. Lasă oamenii să trăiască.

— Dar e din pricina lui Rodrigues...

— Ba nu, toate sînteți la fel ; asta e pricina. Și dacă vrei să pozezi pentru Rodrigues, curaj, vino mîine. Eu nu te întreb ce faci toată ziua.

Și așa s-au despărțit, sub portal, iar Ginia s-a întors acasă invidiindu-i pe orbii care cer de pomană și nu se gîndesc la nimic.

A doua zi, la ora zece, a picat în atelier. Din prag i-a spus lui Guido că și-a dat demisia.

— E doar Ginia, a spus Guido spre cameră.

Afară, pe acoperișuri, se vedea zăpada. Amelia, goală, sta pe canapea, așezată de-a lungul căminului în care ardea focul, și se strîngea toată implorîndu-i să închidă ușa.

— Ai vrut să vii să ne vezi, a spus Guido întorcîndu-se spre șevalet. Pe cine ești geloasă ?

Ginia, bosumflată, s-a cuibărit lîngă foc. N-a privit-o nici pe Amelia, nu s-a dus nici la Guido. Guido a venit să mai arunce niște lemne pe focul care răspîndea o căldură în care puteai, într-adevăr, să stai gol. Trecînd

pe lîngă ea a bătut-o cu mîna pe ceafă şi, în timp ce Ginia îşi scutura capul, a mîngîiat genunchiul Ameliei cum mîngîi o flacără. Amelia, care sta întinsă pe spinare ca să lase căldura să-i cuprindă coapsa, a aşteptat ca Guido să se întoarcă la fereastră, apoi a îngăimat răguşită :

— Ai venit să mă vezi ?

— Rodrigues a ieşit în oraş ? a întrebat-o Ginia.

Guido a spus de la fereastră :

— Ridică puţin genunchiul.

Atunci Ginia a îndrăznit să se întoarcă şi a privit-o pe Amelia cu invidie, îndepărtîndu-se pentru că focul era prea puternic. De la şevalet, Guido le arunca din cînd în cînd cîte o privire la amîndouă, la repezeală, apoi îşi întorcea ochii la foaia dinaintea sa. În cele din urmă a spus :

— Îmbracă-te, am terminat.

Amelia s-a ridicat şi şi-a aruncat pardesiul pe umeri.

— Gata, i-a spus, rîzînd, Giniei.

Ginia s-a dus încet, încet spre şevalet. Pe o fîşie lungă de hîrtie Guido conturase cu cărbunele profilul corpului Ameliei. Erau linii foarte simple, uneori întretăiate. Părea că Amelia devenise un fel de apă şi trecuse astfel peste hîrtie.

— Îţi place ? a întrebat-o Guido.

Ginia a dat din cap că da, încercînd s-o recunoască pe Amelia.

Guido se amuza.

Atunci Ginia, cu inima bătînd, i-a spus :

— Fă-mă şi pe mine.

Guido a ridicat ochii :

— Vrei să pozezi ? a întrebat-o. Să te dezbraci ?

Ginia a privit spre locul unde se afla Amelia şi a spus :

— Da.

— Ai auzit ? Ginia vrea să pozeze goală, a spus Guido tare.

Amelia i-a răspuns cu un hohot de rîs. A sărit de pe pat şi a alergat spre draperie, strîngîndu-se în pardesiu.

— Dezbracă-te acolo, lîngă foc. Eu mă îmbrac.

Ginia a privit pentru ultima oară zăpada de pe acoperişuri şi-a bîlbîit :

— Chiar trebuie ?

— Curaj, a spus Guido. Sîntem între noi.

Atunci Ginia s-a dezbrăcat lîngă foc, încet, cu o inimă mînioasă care o făcea să tremure, şi-i mulţumea în sinea ei Ameliei că se dusese să se îmbrace şi n-o mai vedea.

Guido a luat planşa de pe şevalet şi a pus alta. Ginia îşi punea lucrurile unul după altul pe canapea. Guido s-a dus să aţîţe din nou focul.

— Repede, i-a spus, că altfel ard prea multe lemne.

— Curaj, i-a strigat Amelia din spatele draperiei.

După ce Ginia a rămas goală, Guido a privit-o încet, cu o privire limpede, fără să zîmbească. A luat-o de mînă şi a aruncat pe podea un colţ de cuvertură.

— Urcă-te pe el și privește spre foc, i-a spus. Te voi face în picioare.

Ginia s-a uitat drept la flăcări, întrebîndu-se dacă Amelia ieșise de după draperie. A observat că lumina focului îi aurea pielea și o prăjea. Apoi a privit zăpada de pe acoperișuri cu coada ochiului, fără să miște gîtul.

— Nu te acoperi cu mîinile. Ridică-le ca și cînd ai sprijini un balcon, a spus vocea lui Guido.

XVII

Ginia fixa flăcările, zîmbind. Un fior i-a trecut pe șira spinării de sus pînă jos. A simțit pașii ușori ai Ameliei și a văzut-o apărînd alături de Guido, lîngă fereastră, aranjîndu-și cordonul. I-a zîmbit fără s-o privească.

Dar a simțit și alți pași lîngă canapea. Era gata să lase brațele în jos.

— Fii naturală, i-a spus Guido.

— Ce lipsită de viață ești, i-a spus Amelia. Nu te gîndi că pozezi.

În clipa aceea Ginia a înțeles numaidecît totul, și a fost atît de îngrozită încît n-a reușit să se întoarcă. În tot acel răstimp, Rodrigues fusese în spatele draperiei, iar acum ședea în mijlocul camerei și o privea. I s-a părut că-i simte pînă și răsuflarea. A fixat focul ca proasta și s-a cutremurat din toată ființa ei. Dar n-a reușit să se întoarcă să-l privească.

A fost o lungă tăcere. Singurul care-și mișca mîna era Guido.

— Mi-e frig, a bîlbîit Ginia fără glas.

— Întoarce-te, ia-ți jacheta și îmbracă-te, i-a spus, în sfîrșit, Guido.

— Biata de ea, a spus Amelia.

Atunci Ginia s-a întors brusc, l-a văzut pe Rodrigues cu gura căscată, și-a luat iute lucrurile și a început să se îmbrace. Rodrigues, sprijinit cu un genunchi de canapea și aplecat în față, a scos un „oh“ ca un pește, apoi i-a tras o strîmbătură.

— Nu-i nici un rău în asta, i-a spus cu vocea lui de totdeauna.

În timp ce rîdeau cu toții și încercau s-o împace, Ginia a alergat, cu picioarele goale, la draperie și s-a îmbrăcat mînioasă. Nimeni n-a venit după ea acolo. În grabă, Ginia și-a rupt elasticul de la chiloți, apoi a rămas în picioare, pe întuneric, cuprinsă de silă pentru cearceaful de pe canapeaua desfăcută. Dincolo, toți tăceau.

— Ginia, s-a auzit vocea Ameliei lîngă draperie, pot să intru ?

Ginia a apucat draperia și n-a răspuns.

— Las-o-n pace, s-a auzit vocea lui Guido, e o caraghioasă.

Atunci Ginia a început să plîngă încet, agățată de draperie. Plîngea din toată inima, ca în noaptea aceea cînd Guido dormea. I se părea că nu făcuse niciodată altceva, cu Guido, decît să plîngă. Și din cînd în cînd se oprea și se întreba : „De ce nu pleacă ?“ Pantofii și ciorapii ei rămăseseră lîngă canapea.

Plîngea de o vreme şi se simţea cu totul buimăcită, cînd draperia s-a dat la o parte brusc şi Rodrigues i-a întins pantofii. Ginia i-a luat fără să scoată un cuvînt şi i-a zărit o clipă faţa, pe care i-a studiat-o. A înţeles într-o clipă că făcuse o prostie şi că fusese atît de speriată că acum nici ceilalţi nu mai rîdeau. Şi-a dat seama că Rodrigues stătuse nemişcat lîngă draperie.

Atunci a cuprins-o o teamă nebună că are să vină Guido s-o obrăznicească fără milă. Se gîndea : „Guido e de la ţară şi se va purta urît cu mine. Oare ce-am făcut de nu mai rîd ?“ Şi-a pus ciorapii şi pantofii.

Cînd a ieşit din spatele draperiei nu l-a privit pe Rodrigues. N-a privit pe nimeni. A zărit capul lui Guido în spatele şevaletului şi zăpada pe acoperişuri. Amelia s-a ridicat de pe canapea zîmbind. Ginia şi-a smuls pardesiul de pe canapea şi, cu pălăria în cealaltă mînă, a deschis uşa şi-a şters-o.

Cînd a fost singură, pe zăpadă, i s-a părut că tot mai e goală. Toate străzile erau pustii şi nu ştia unde să se ducă. O doreau atît de puţin acolo sus, pe colină, încît nici nu se miraseră văzînd-o la ora aceea. Se amuza gîndindu-se că vara, pe care şi-o sperase, nu mai avea să vină niciodată, pentru că acum era singură şi nu va mai vorbi cu nimeni, ci, doar, va munci toată ziua, şi aşa doamna Bice va fi mulţumită. La un moment dat şi-a dat seama că cel mai puţin vinovat era Rodrigues, pentru că el, care dormea pînă la prînz întotdeauna, fusese trezit de ceilalţi, şi se înţelege că o privise. „Dacă aş fi făcut ca Amelia, i-aş fi uluit pe toţi. În schimb, eu plîngeam.“ Chiar şi numai cînd se gîndea la asta îi dădeau lacrimile.

Dar Ginia nu reuşea să se lase cu adevărat doborîtă de disperare. Înţelegea că fusese o proastă. Toată dimineaţa s-a gîndit să se omoare, sau măcar să facă o pneumonie. Aşa ar fi fost ei vinovaţii şi ar fi avut remuşcări. Dar ca să se omoare aşa, nu făcea. Ea voise să facă pe femeia, dar nu-i mersese. Ar fi fost ca şi cînd s-ar fi omorît pentru că a intrat într-un magazin de lux. Cînd eşti proastă, stai acasă. „Sînt o biată nenorocită“, îşi spunea, trecînd ca o umbră pe lîngă ziduri.

În după-amiaza aceea i-a făcut plăcere cînd doamna Bice, de cum a văzut-o, i-a strigat :

— Dar ce fel de viaţă duceţi voi, fetele ? Ai o faţă de parcă ai fi rămas însărcinată.

I-a spus că de dimineaţă avusese febră, şi a fost mulţumită că cel puţin se vedea că suferea. Dar, întorcîndu-se acasă, pe scări s-a dres cu puţină pudră, pentru că îi era ruşine de Severino.

În seara aceea a aşteptat-o pe Rosa, a aşteptat-o pe Amelia, l-a aşteptat pînă şi pe Rodrigues, hotărîtă să închidă uşa în nasul oricui ar fi fost. N-a venit nimeni. Ca s-o înfurie, Severino i-a aruncat pe masă o pereche de ciorapi rupţi, întrebînd-o dacă voia să-l lase desculţ.

— Bine o să-i mai meargă prostului ăluia care te-o lua de nevastă, i-a spus. Dacă ar mai fi mama, ai vedea tu !

Rîzînd, dar cu ochii roşii, Ginia i-a răspuns că mai degrabă s-ar omorî decît să se mărite. În seara aceea n-a spălat vasele. S-a aşezat însă în faţa uşii şi a ascultat. Apoi s-a plimbat prin bucătărie, dar nu se ducea la fereastră ca să nu vadă zăpada de pe acoperişuri. A găsit nişte ţigări într-un buzunar de-al lui Severino şi s-a apucat să fumeze una. Şi-a dat seama că izbutea să fumeze şi atunci s-a aruncat pe canapea, respirînd de parcă ar fi avut febră, şi a hotărît ca începînd de a doua zi să fumeze.

Eliberarea pe care Ginia a simţit-o în acele zile, căci nu mai trebuia să alerge pentru orice fleac, o irita, pentru că învăţase să se descurce foarte repede şi îi rămînea atîta timp să se gîndească. Fumatul nu-i era deajuns, pentru că ar fi vrut tare mult s-o vadă cineva, şi acum nici măcar Rosa nu mai venea pe la ea. Era înspăimîntător seara, după ce pleca Severino, şi Ginia aştepta şi tot aştepta pe cineva, fără să se hotărască să iasă în oraş. A trecut-o odată un fior, ca o mîngîiere, în timp ce se dezbrăca să se culce, şi atunci s-a aşezat în faţa oglinzii, s-a privit fără teamă şi şi-a ridicat braţele deasupra capului, răsucindu-se încet, cu sufletul la gură : „Uite, dac-ar intra acuma Guido, ce-ar spune ?" se întreba şi ştia foarte bine că Guido nu se gîndea cîtuşi de puţin la ea. „Nici măcar la revedere nu ne-am luat", a gemut ea, şi-a dat fuga în pat ca să nu plîngă goală.

În anumite momente, pe stradă, Ginia se oprea, pentru că simţea deodată pînă şi parfumul serilor de vară, şi culorile şi zgomotele şi umbra platanilor. Se gîndea la asta în mijlocul noroiului şi al zăpezii, şi se oprea pe la colţuri fremătînd de dorinţe. „Va veni, desigur, anotimpurile există dintotdeauna", dar i se părea imposibil să vină tocmai acum cînd era singură. „Am îmbătrînit, asta e. Tot ce e frumos s-a sfîrşit."

Şi într-o seară, pe cînd se întorcea acasă în grabă, a întîlnit-o pe Amelia în poartă. A fost o întîlnire neaşteptată, şi nu s-au salutat, dar Ginia s-a oprit. Amelia, cu voaletă şi tot restul, se plimba în aşteptare.

— Ce faci ?

— O aştept pe Rosa, i-a răspuns Amelia cu o voce foarte răguşită şi s-au privit. Atunci Ginia a făcut o mutră, şi a fugit în sus pe scări.

— Ce ai în seara asta ? o întreba Severino, mîncînd. S-a luat careva de tine ?

Cînd a rămas singură a început să se simtă cu adevărat disperată. Nici nu plîngea măcar. Se învîrtea prin cameră ca o nebună. Apoi s-a aruncat pe canapea.

Şi tocmai în seara aceea a venit Amelia. Cînd i-a deschis, Giniei nici nu-i venea să-şi creadă ochilor. Dar Amelia a intrat ca de obicei, a întrebat dacă Severino era acasă şi s-a dus să se aşeze pe canapea.

Ginia nu şi-a adus aminte să fumeze. Au vorbit despre ceea ce făceau, cu greu, ca să spună ceva. Amelia îşi scosese pălăria şi stătea picior peste picior, şi Ginia, sprijinită de

masă, lîngă lampa cu lumina micşorată, nu-i vedea faţa.

Au vorbit despre frigul mare de-afară şi Amelia a spus :

— Ce-am mai tremurat azi-dimineaţă.

— Mai faci tratamentul ? a întrebat-o Ginia.

— De ce, par schimbată ?

— Nu ştiu, a spus Ginia.

Amelia a cerut o ţigară : era pachetul pe masă.

— Şi eu fumez, a spus Ginia.

În timp ce-şi aprindeau ţigările, Amelia a spus :

— Ţi-a trecut ?

Ginia s-a înroşit toată şi n-a răspuns. Amelia a privit ţigara şi a spus :

— Aşa credeam.

— Vii de-acolo ? a bîlbîit Ginia.

— N-are nici o importanţă, a spus Amelia, apropiindu-şi picioarele şi ridicîndu-se.

— Vrei să mergem la cinema ?

În timp ce-şi termina ţigara Amelia i-a spus rîzînd :

— L-ai făcut praf pe Rodrigues. Voia să ştie dacă-mi placi. Guido este acum gelos pe el. Şi-n timp ce Ginia încerca să zîmbească, a continuat : „Sînt mulţumită că în primăvara asta o să mă vindec. Medicul acela al tău spune că m-a luat din timp. Să ştii, Ginia, că la cinema nu e nimic frumos."

— Să mergem unde vrei tu, i-a spus Ginia, condu-mă.

PLAJA

I

DE CÎTVA TIMP mă înțelesesem cu prietenul meu Doro că am să-i fac o vizită. Doro îmi era foarte drag, și cînd a hotărît să se stabilească la Genova ca să se căsătorească, aproape că m-am îmbolnăvit. Cînd i-am scris refuzînd să asist la căsătorie, mi-a trimis un răspuns sec și mîndru, prin care îmi spunea că dacă banii nu-i pot fi de folos cel puțin soției pentru a-și alege orașul care-i place, atunci nu mai înțelegea la ce i-ar fi folosit. Apoi, într-o bună zi, trecînd prin Genova, m-am prezentat acasă, la prietenul meu, și ne-am împăcat. Mi s-a părut foarte simpatică soția lui, o ștrengăriță care mi-a spus grațios că se numește Clelia, lăsîndu-ne apoi singuri atît cît era necesar, iar seara, cînd a reapărut pentru a ieși cu noi, se preschimbase într-o încîntătoare doamnă căreia i-aș fi sărutat mîna, dacă n-ar fi fost să fiu eu.

De mai multe ori, în acel an, mi s-a întîmplat să trec prin Genova și de fiecare dată

m-am dus să-i văd. Arareori erau singuri, și Doro, dezinvolt ca de obicei, părea perfect integrat în mediul soției. Sau ar trebui, mai curînd, să spun că mediul soției sale l-a recunoscut pe Doro, și el îi lăsa pe toți în ale lor, nepăsător și îndrăgostit. Din cînd în cînd el și cu Clelia luau trenul și făceau o călătorie, un fel de voiaj de nuntă cu intermitențe, și care a durat aproape un an. Dar aveau bunul obicei să dea doar de știre. Eu, care-l cunoșteam pe Doro, eram mulțumit de această tăcere, dar și invidios : Doro fiind unul dintre aceia pe care fericirea îi face taciturni și văzîndu-l mereu împăcat și în armonie cu Clelia, înțelegeam cît de mult trebuie să se bucure de noua viață. De fapt Clelia a fost cea care, atunci cînd și-a deschis puțin inima, mi-a spus într-o zi cînd Doro ne-a lăsat singuri : „Da, desigur, e mulțumit“, și m-a fixat cu un surîs tainic și inexplicabil.

Aveau o vilișoară pe Riviera și adeseori escapada o făceau acolo. Era vila a cărui oaspete trebuia să fiu. Dar în acea vară treburile mele m-au purtat în alte locuri, și apoi trebuie să mărturisesc că încercam o oarecare sfială la gîndul că pătrundeam în intimitatea lor. Pe de altă parte, ca să-i văd, cum îi vedeam mereu, în cercul lor genovez, să fiu silit să ascult tot felul de pălăvrăgeli, să suport vîrtejul seratelor, pentru mine lipsite de sens, și să fac, în fond, o călătorie doar pentru a schimba o fugară privire cu Doro și două-trei cuvinte cu Clelia, nu prea avea rost. Am în-

ceput să răresc escapadele mele și am devenit epistolar — felicitări și cîteva cuvinte, din cînd în cînd, care înlocuiau într-un fel vechea mea prietenie cu Doro. Uneori Clelia era cea care-mi răspundea — scris repezit și dezordonat, vești amabile, alese cu inteligență dintr-un conglomerat de gînduri și de fapte mărunte aparținînd unei alte vieți și unei alte lumi. Dar aveam impresia că Doro însuși, indiferent, îi lăsa Cleliei această grijă ; lucrul mi-a displăcut și fără să mă las cuprins de marile flăcări ale geloziei, m-am rupt de ei. Timp de un an, le-am mai scris poate de trei ori, și iarna am primit vizita fugară a lui Doro care, o întreagă zi, nu mi-a lăsat o oră liberă și mi-a vorbit despre afacerile lui — pentru asta venea — dar și despre lucruri mai vechi, care ne interesau pe amîndoi. Mi s-a părut mai expansiv decît altădată, și asta, după o atît de lungă despărțire, era firesc. Și-a reînnoit invitația de a petrece vacanța cu ei la vilă. I-am spus că acceptam, cu condiția însă de-a sta pe contul meu la hotel și de-a ne întîlni numai cînd doream.

— De acord, a spus Doro rîzînd. Faci cum vrei. N-avem de gînd să te mîncăm.

După care, iarăși, timp de un an, n-am mai avut nici o veste și, sosind vremea de mare, s-a întîmplat să fiu liber și fără nici un aranjament. Îmi venise mie rîndul să-i întreb în scris dacă mă mai voiau. Mi-a răspuns cu o telegramă : „Nu pleca, sosesc eu."

II

În momentul în care l-am avut în față, estival și bronzat, aproape că nu l-am mai recunoscut ; neliniștea mi s-a transformat în indispoziție.

— Nu se procedează așa, i-am spus. El rîdea. Te-ai certat cu Clelia ?

— Nici vorbă. Dar am ceva de făcut, mi-a răspuns. Însoțește-mă.

Ne-am plimbat o dimineață întreagă, discutînd pînă și despre politică. Doro spunea lucruri ciudate ; de cîteva ori l-am făcut atent să nu mai ridice glasul : avea o expresie agresivă și sarcastică, pe care de mult nu i-o mai văzusem. Am încercat să-l întreb despre problemele lui cu intenția de a reveni la Clelia, dar el a început imediat să rîdă și mi-a spus :

— Nu te amesteca în treburile mele. Nici nu ne pasă de ele, după cîte cred eu.

Apoi ne-am mai plimbat puțin în liniște pînă cînd a început să mi se facă foame și l-am întrebat dacă accepta să mîncăm ceva.

— Mi-e tot una dacă ne așezăm undeva, mi-a spus. Tu ai ceva de făcut ?

— Trebuia să vin la voi.

— Atunci mă vei putea însoți.

Și s-a așezat el mai întîi. Sub bronzul pielii își rotea, din cînd în cînd, ochii albi, neliniștiți, ca de cîine. Acum, cînd îl aveam în față, mi-am dat seama că părea oarecum sarcastic numai din cauza contrastului ce-l făceau dinții cu bronzul feței. Dar el nu mi-a dat răgaz să-i vorbesc despre asta și mi-a spus deodată :

— De cît timp n-am mai fost împreună !

Am vrut să văd unde dorea să ajungă. Eram plictisit. Şi ca să-i dau de înţeles că aveam destul timp, mi-am aprins pipa. Doro şi-a scos ţigările lui aurite, şi-a aprins una şi mi-a aruncat în faţă fumul. Am tăcut, aşteptînd.

Dar numai odată cu lăsarea serii a început să se destăinuiască. La prînz am mîncat împreună într-o cîrciumă, lac de transpiraţie ; apoi am reluat plimbarea iar el a intrat în mai multe magazine dîndu-mi de înţeles că avea de făcut cumpărături. Spre seară am apucat pe vechiul drum ce urca spre colină, pe care de atîtea ori, în trecut, îl străbătuserăm împreună, şi am ajuns pînă la urmă într-o săliţă aflată între casa de întîlniri şi cîrciumă, care, pe vremea studenţiei, reprezenta pentru noi treapta de nedepăşit a depravării. Ne-am plimbat sub o lună clară de vară care ne-a mai răcorit puţin după zăpuşeala zilei.

— Mai sînt la ţară rudele tale ? l-am întrebat pe Doro.

— Da, dar oricum tot nu mă duc să-i văd. Vreau să fiu singur.

Acesta era un compliment pentru mine. Am hotărît să mă împac cu el.

— Iartă-mă, i-am spus încetişor. Aş putea veni la mare ?

— Oricînd doreşti, a răspuns Doro. Dar acum aş dori să vii cu mine. Vreau să dau o raită pînă-n sat la noi.

Despre asta am vorbit în timpul cinei. O fată a patronului ne servea, palidă şi nepricepută fardată, poate aceeaşi care altă dată ne atrăsese de atîtea ori, aici sus, dar am observat că Doro nu-i acorda atenţie nici ei, nici surorilor mai tinere care, din cînd în cînd, apăreau ca să servească cele cîteva perechi aşezate prin colţuri. Doro bea, într-adevăr cu multă plăcere şi mă îndemna şi pe mine să beau şi se înflăcăra vorbindu-mi despre colinele lui.

Mi-a spus că se gîndea la ele de cîtva timp ; să tot fie — cît ? — trei ani de cînd nu le mai văzuse, şi voia acum să-şi ia o mică vacanţă. Îl ascultam şi vorbele lui începeau să mă însufleţească şi pe mine. Cu ani în urmă, înainte ca Doro să se fi căsătorit, noi doi singuri, senini şi pregătiţi pentru orice aventură, făcusem, cu rucsacul în spate, înconjurul întregii regiuni, trecînd printre gospodării şi pe lîngă vile, mergînd de-a lungul pîraielor, dormind uneori în fînării. Cînd mă gîndeam la discuţiile pe care le avusesem roşam, sau mă strîngeam în mine neîncrezător. Eram la vîrsta cînd îţi asculţi prietenul vorbind ca şi cînd ai vorbi tu însuţi, cînd trăieşti viaţa în doi, o viaţă pe care eu, şi acum, fiind burlac, îmi imaginez că reuşesc să o ducă unele perechi.

— Dar de ce nu faci plimbarea asta cu Clelia ? l-am întrebat fără să fiu maliţios.

— Clelia nu poate, n-are chef de aşa ceva, a bîlbîit Doro, ridicînd paharul de pe masă. Vream s-o fac împreună cu tine.

Cuvintele acestea le-a rostit cu convingere, încreţindu-şi fruntea şi rîzînd, aşa cum făcea el cînd discuta cu aprindere.

— Aşa că am devenit iar copii, am mormăit eu, dar poate că Doro nu m-a auzit.

Un singur lucru n-am reuşit să clarific în seara aceea : dacă Clelia era la curent cu escapada asta. Nu ştiu ce din felul de a fi al lui Doro mă făcea să cred că nu. Dar cum puteam reveni asupra unui subiect pe care prietenul meu îl ocolea cu atîta încăpăţînare ? În noaptea aceea l-am culcat pe sofaua mea — somnul i-a fost agitat mai degrabă — şi eu mă gîndeam cum de a putut oare să aştepte pînă seara ca să-mi comunice un lucru atît de nevinovat ca plănuirea unei excursii ! Mă irita gîndul că puteam fi paravanul unei neînţelegeri dintre el şi Clelia. Am mai spus-o deja că întotdeauna am fost gelos pe Doro.

De data asta am luat trenul — dis de dimineaţă — şi am ajuns înainte de a se face cald. La marginea unei cîmpii, unde copacii păreau pitici în atîta imensitate, se înălţau colinele lui Doro ; coline întunecoase, împădurite ce-şi prelungeau umbrele matinale peste coastele galbene, cu gospodării răzleţe. Doro — mi-am propus să nu-l pierd din ochi — privea acum excursia cu mult calm. Am izbutit să-l fac să spună că totul va dura cel mult trei zile. Şi mai mult, îl convinsesem să nu-şi aducă geamantanul.

Am coborît, privind în jur, şi în timp ce Doro care-i cunoştea pe toţi, intra în Hotelul Gării, eu m-am oprit în piaţa pustie — atît de pustie încît am ridicat privirea spre orologiul din turn, sperînd să fie deja amiază. Nu era nici ora nouă, şi atunci am început să privesc cu atenţie pavajul de piatră proaspăt stropit, casele scunde, cu obloane verzi şi balcoanele pline cu glicine şi muşcate înflorite. Vila, care în trecut fusese a lui Doro, era aşezată în afara satului în susul unei văi ce dădea în cîmpie. Acolo petrecuserăm o noapte în timpul faimoasei excursii, într-o cameră bătrînească împodobită cu ornamente florale deasupra uşii, lăsînd, dimineaţa, la plecare, paturile în dezordine şi ostenindu-ne doar să tragem portiţa. N-am avut timp să străbat parcul care înconjura casa. Doro se născuse în casa aceea — părinţii lui stăteau în ea tot anul şi tot acolo muriseră — dar căsătorindu-se o vînduse. Eram curios să văd ce figură avea să facă în faţa acelei portiţe.

Dar cînd am ieşit din hotel ca să hoinărim, Doro a luat-o în cu totul altă parte. Am trecut peste calea ferată şi am coborît de-a lungul rîului. Era evident că mergeam în căutarea unui loc umbros, aşa cum în oraş se merge la cafenea.

— Credeam că o să mergem la vilă, am mormăit eu. Nu pentru asta am venit pînă aici ?

Doro s-a oprit, fixîndu-mă :

— Ce-ţi trece prin cap ? Că mă întorc de unde am plecat ? Ceea ce este important pentru mine trăieşte în sîngele meu şi nimeni nu mi-l poate lua. Mă aflu aici ca să mai beau puţin din vinul meu, şi ca să mai cînt o dată cu ştiu eu cine. Mă distrez puţin şi îmi este deajuns.

Voiam să-i spun : „Nu e adevărat", dar n-am spus nimic. Am lovit cu piciorul o piatră şi am scos pipa.

— Ştii că nu cînt bine, i-am spus printre dinţi.

Doro a ridicat din umeri.

Am petrecut dimineaţa şi după-amiaza hoinărind alene, urcînd şi coborînd dealul. Se părea că Doro urma într-adins cărările care nu duceau niciunde, ci se înfundau în zăpuşeala unui prund, într-un gard viu, sau în faţa unei portiţe închise. Am refăcut chiar şi o bucată din drumul care străbătea valea, spre seară, cînd soarele, deja coborît peste cîmpie, răspîndea deasupra-i o pulbere transparentă şi florile de salcîm începeau să tremure în adierea amurgului. Simţeam că renasc şi Doro la rîndu-i a devenit mai vorbăreţ. Mi-a povestit despre un consătean al lor, vestit pe vremuri pentru că îşi alunga surorile de-acasă — şi avea multe — ca apoi să pornească în căutarea lor, dînd tîrcoale gospodăriilor unde acestea îşi căutau adăpost, arătîndu-se ca scos din minţi şi pretinzînd drept răsplată o masă de împăcare.

— Cine ştie dacă o mai trăi, a spus Doro. Locuia într-o casă care, de acolo de jos, se vedea. Era un omuleţ uscăţiv, care vorbea puţin şi toată lumea îi ştia de frică. Avea totuşi un lucru bun : nu vrea să se căsătorească pentru că, după spusele lui, i-ar fi părut rău să-şi alunge pînă şi nevasta. Una dintre surori în cele din urmă fugise de acasă cu adevărat, trezind în sat o satisfacţie generală.

— Ce fel de om era ? Un tip mai aparte ? l-am întrebat.

— Nu, era un om făcut pentru un alt fel de viaţă, un dezrădăcinat, unul din aceia care învaţă să fie viclean pentru că duc un trai care îl nemulţumeşte.

— Atunci toţi oamenii ar trebui să fie vicleni.

— Chiar aşa.

— Şi pînă la urmă s-a căsătorit ?

— Da de unde. A păstrat-o pe una dintre surori, cea mai robustă, care îi făcea copii şi muncea la vie ; o duceau bine împreună. Poate o duc bine şi acum.

Doro vorbea pe un ton sarcastic şi în acelaşi timp îşi întorcea privirea spre colină.

— I-ai povestit vreodată Cleliei întîmplările astea ?

Doro nu mi-a răspuns, luînd aerul unuia cu gîndurile duse aiurea.

— Clelia este genul de om care s-ar amuza dacă i s-ar povesti asta, am continuat. Cu atît mai mult cu cît nu este sora ta.

Dar ca răspuns n-am primit decît un surîs. Cînd voia Doro surîdea ca un băieţandru. S-a oprit punîndu-mi o mînă pe umăr.

— Ţi-am spus oare că acum un an am adus-o aici pe Clelia ? m-a întrebat.

M-am oprit şi eu. Nu am spus nimic şi am aşteptat. Doro a reluat :

— Credeam că ţi-am spus. Chiar ea mi-a cerut asta. Am trecut cu maşina, împreună cu nişte prieteni. Călătoream mereu pe atunci.

M-a privit şi a privit dincolo de mine, colina. Şi-a reluat plimbarea. Am pornit şi eu.

— Nu mi-ai spus, am mormăit. Cînd a fost asta ?

— Nu prea de mult, anul trecut.

— Ea ţi-a cerut-o ?

Doro a dat afirmativ din cap.

— Totuşi ai lăsat să treacă prea mult timp. Ar fi trebuit s-o aduci de la început. Şi anul acesta de ce ai lăsat-o la mare ?

Dar Doro zîmbea deja în felul său anume. Mi-a arătat din ochi coasta abruptă a celei mai înalte coline şi nu mi-a răspuns. Am urcat tăcuţi, pînă a mai fost lumină, şi acolo sus ne-am oprit să aruncăm o privire peste cîmpie unde ni s-a părut că zărim prin învălmăşeala prafului şi moţul întunecat al vilei interzise.

Odată cu lăsarea nopţii, la hotel au început să apară chipuri joviale. Era acolo un biliard şi se juca. Cei de o vîrstă cu Doro — cîţiva slujbaşi şi un ajutor de zidar, stropit de var din cap pînă-n picioare — l-au recunoscut şi s-au bucurat. Apoi a mai venit şi un domn bătrîn, cu lanţ de aur la jiletcă şi s-a declarat fericit că mă cunoaşte. În timp ce Doro juca biliard şi arunca vorbe de duh, bătrînul a luat o cafea cu rachiu şi, confidenţial, aplecîndu-se peste masă, a început să se intereseze de afacerile lui Doro şi mi-a spus întreaga poveste a vilei cumpărate de la un oarecare Matteo pe vremea cînd era numai o şură cu bunurile ce o înconjurau, acest Matteo fiind un fel de strămoş, dar mai tîrziu bunicul lui Doro a început să speculeze pămîntul, pe care-l vindea bucată cu bucată ca să poată construi casa,

şi la sfîrşitul vînzării a rămas doar vila aceea mare, fără alte bunuri, şi el îi prezisese prietenului său, care era tatăl lui Doro, că într-o bună zi copiii îi vor vinde şi casa, lăsîndu-l la cimitir ca pe un vagabond. Vorbea o italiană aleasă, parfumată cu dialect ; nu ştiu de ce m-am încăpăţînat să-l cred notar. Apoi au început să curgă sticlele, Doro bea în picioare, sprijinindu-se de tac, vorbind cu unul şi cu altul. La un moment dat am rămas ajutorul de zidar, care se numea Ginio, noi doi şi un tînăr cu cravată roşie pe care Doro îl vedea pentru prima dată. Am ieşit din hotel să facem cîţiva paşi şi luna ne-a luminat drumul. În lumina lunii am devenit cu toţii ca ajutorul de zidar ale cărui veşminte stropite de var s-au transformat într-un costum de carnaval. Doro vorbea în dialect, eu îl înţelegeam, dar răspundeam cu greutate şi asta ne amuza. Luna scălda totul în jur, pînă şi marile coline, învăluindu-le cu un abur transparent care ştergea orice amintire a zilei. Aburii vinului băut făceau restul : nu mă mai întrebam ce avea Doro de gînd, umblam alături de el, uimit şi fericit că am regăsit misterul anilor din tinereţe.

Ajutorul de zidar ne-a dus pînă acasă la el. Ne-a spus să mergem în linişte ca să nu-l trezim pe taică-su şi femeile din casă ; ne-a lăsat în ogradă, dinaintea hăurilor negre ale şurii, în umbra aruncată de o claie de paie şi a apărut după puţin timp desculţ, cu două sticle negre sub braţ, rîzînd prosteşte. Ne-am furişat jos, pe pajişte, în spatele casei, luînd cu noi şi

cîinele, și ne-am așezat pe marginea unui șanț. A trebuit să bem din sticlă, lucru care nu i-a plăcut tînărului cu cravata roșie, dar Ginio a spus rîzînd :

— E prost cine nu rămîne, și am rămas cu toții. Aici putem cînta, a spus Ginio, și și-a dres glasul.

A început să cînte de unul singur, și vocea lui a umplut valea. Cîinele nu mai voia să stea locului ; i-au răspuns alți cîini din apropiere și din depărtare și atunci cîinele nostru a început și el să latre. Doro rîdea, rîdea hăhăind mulțumit, apoi a mai băut o gură de vin și a început apoi să cînte împreună cu Ginio. În doi i-au potolit repede pe cîini, și atunci mi-am dat numaidecît seama că melodia era melancolică, cu lungi accentuări ale notelor joase și cuvinte neașteptat de dulci pentru acel greoi dialect. S-ar putea, firește, să-mi amintesc astfel cele întîmplate atunci și datorită vinului și lunii. Sînt însă sigur de bucuria, de neașteptata fericire pe care am simțit-o cînd am atins umărul lui Doro. Am simțit tresărirea respirației lui Doro și pe neașteptate mi-a devenit foarte drag, pentru că după atîta timp eram din nou împreună.

Celălalt, care se numea Biagio, urla din cînd în cînd cîte o notă, sau o frază, apoi își lăsa capul în jos și relua cu mine o discuție întreruptă.

I-am spus că nu locuiam la Genova, că eram un slujbaș de stat și că munca mea era urmarea unei licențe vechi pe care o luasem în tinerețe. Atunci mi-a destăinuit că dorea să se

căsătorească, dar să facă ceva serios ; pentru asta, însă, trebuia să ai norocul lui Doro care la Genova găsise atît o soție cît și o bunăstare materială.

Pe mine cuvintele bunăstare materială mă înfurie și pierzîndu-mi răbdarea i-am tăiat-o scurt :

— Dar dumneavoastră o cunoașteți pe soția lui Doro ?... Dacă n-o cunoașteți, să nu mai vorbiți.

Cînd mă port astfel cu oamenii îmi dau seama că am trecut de treizeci de ani. Am reflectat puțin la asta în acea noapte, în timp ce Doro și ajutorul de zidar începuseră cu amintirile din armată. Mi-a venit rîndul să beau din sticlă pe care, înainte să mi-o fi dat-o, blondul Ginio a șters-o cu palma, și dușca pe care am tras-o a fost lungă, ca să-mi înec în vin sentimentele ce nu le puteam pune în cîntec.

— Da, domnule, iertați-mă, mi-a spus Ginio luîndu-mi din nou sticla, dar dacă mai veniți pe-aici și la anul, și dacă voi fi căsătorit, vă voi destupa una în casă.

— Te mai lași și acum condus de tatăl tău ? l-a întrebat Doro.

— De fapt nu eu mă las condus, ci el e cel care conduce.

— De treizeci de ani o face. Nu și-a rupt încă spinarea ?

— E mai simplu s-o rupă pe-a lui fiu-său, a spus junele cu cravată, rîzînd nervos.

— Dar de Orsolina ce mai zice ? Te lasă s-o iei de nevastă ?

— Nu se ştie nimic precis, a spus Ginio, retrăgîndu-şi picioarele din şanţ şi sărind pe iarbă ca un ţipar. Şi dacă nu mă lasă e şi mai bine, a mormăit el, dîndu-se cu cîţiva paşi mai încolo.

Pe omuleţul acela alb ca un brutar, ce sărea sprinten ca o căprioară şi îl tutuia pe Doro, mi-l voi aminti de fiecare dată cînd voi privi luna. Am făcut-o pe Clelia să rîdă din toată inima descriindu-i-l. A rîs cu aerul acela fericit pe care-l avea numai ea. „Ce copil e Doro. Nu se va schimba niciodată."

Dar nu i-am povestit Cleliei şi ce s-a mai întîmplat după aceea.

Ginio şi Doro au atacat un nou cîntec şi de data asta am urlat toţi patru. În cele din urmă, din casă, o voce furioasă ne-a cerut să încetăm. În tăcerea neaşteptată Biagio a strigat o obrăznicie şi a reluat, provocator, cîntecul. Doro s-a pus şi el din nou pe cîntat cînd Ginio a sărit în picioare :

— Nu mai cîntaţi, a bîlbîit el, m-a recunoscut, e tata.

Dar acel Biagio nici nu voia să audă pînă cînd Ginio şi Doro s-au aruncat pe el ca să-i închidă gura. Clătinîndu-se pe picioare şi alunecînd pe iarbă, abia ne-am mişcat cîţiva paşi mai încolo, cînd lui Doro i-a venit o idee.

— Surorile Murette, i-a spus lui Ginio. Aici nu putem cînta, dar într-o vreme ele cîntau. Să mergem la Rosa.

Şi s-ar fi dus la ele negreşit, dacă tînărul nu mi-ar fi şoptit consternat apucîndu-mă de braţ :

— E nenorocire. Acolo doarme plutonierul.

Nu prea ştiam ce să fac, dar l-am ajuns din urmă pe Doro şi l-am ţinut cu greu, strîngîndu-i muşchiul vînjos al braţului.

— Nu amesteca vinul cu femeile, i-am strigat, repezindu-mă la el. Aminteşte-ţi că sîntem nişte domni.

Ginio a adăugat hotărît şi a admis că cele trei fete se îngrăşaseră, dar noi nu pentru asta ne duceam acolo, ci doar pentru a mai cînta o dată, iar dacă se îngrăşaseră, ce-i cu asta ? O femeie trebuie să fie bine clădită.

Se zbătea şi-l trăgea pe Doro şi spunea :

— Ai să vezi că Rosa o să-şi amintească de tine.

Ne aflam pe drum, în lumina lunii, învîrtindu-ne îndîrjiţi pe lîngă Doro care era din cale afară de nehotărît.

A cîştigat Rosa, pentru că tînărul a spus înveninat :

— Dar nu-ţi dai seama că nu te vor pentru că eşti plin de var ?

Şi a primit, în plină faţă, o lovitură puternică încît s-a clătinat şi a scuipat pe jos.

Atunci a dispărut ca prin farmec şi l-am auzit, după o vreme, strigînd în lumina lunii :

— Mulţumesc, domnule inginer. Am să-i spun tatălui lui Ginio.

Doro şi Ginio o şi porniseră, şi eu cu ei. Nu puteam scoate o vorbă pentru că mă clătinam şi eu. Dacă aveam vreo nemulţumire era că îngălatul de ajutor de zidar mă întrecea, în faţa lui Doro, prin mulţimea amintirilor comune pe care le schimbau cu însufleţire, în

timp ce ne îndreptam spre sat. Vorbeau la întîmplare și dialectul acela necizelat era suficient ca să-i restituie lui Doro parfumul autentic al vieții sale, al vinului, al cărnii și al veseliei în care se născuse. Mă simțeam un intrus, fără rost. L-am prins pe Doro de braț și m-am înfipt sub nasul lui, icnind. La urma urmelor aveam în trup același vin.

Isprăvile noastre de sub acele ferestre au rămas de pomină. Îmi dădeam seama că dintr-un colț al piațetei ne pîndea Biagio, și i-am spus și lui Doro, care nici nu mă auzea. Primul s-a avîntat Ginio care, cu rînjetul lui prostesc, a bătut la ușița putredă, în lumina lunii. Vorbeau toți deodată, amuzați și dezlănțuiți. Dar nu ne răspundea nimeni și ferestrele au rămas închise. Atunci Doro a început să tușească, Ginio să culeagă pietricele și să le arunce în ferestre, apoi ne-am certat pentru că am spus că putea să spargă geamurile și, în cele din urmă, pentru a îndepărta orice îndoială, Doro a scos un urlet înspăimîntător, bestial, modulîndu-l asemenea bețivanilor de la țară care-și însoțesc cîntecele cu el. Întreaga tăcere a lunii părea că se cutremură. Cîțiva cîini întîrziați, de prin cine știe ce curți, au răspuns mînioși.

S-au deschis furios uși și s-au trîntit obloane. Ginio a început să urle și el un cîntec asemenea celui dintîi, dar vocea lui Doro i s-a alăturat numaidecît acoperindu-l. Cineva a vorbit din cealaltă parte a piațetei, a fulgerat o lumină la fereastră ; am tăcut cu toții : de îndată ce am auzit un șir de înjurături și de

amenințări, ajutorul de zidar s-a aruncat asupra ușiței lovind-o cu picioarele și cu pumnii. Doro m-a luat de umăr și m-a tras în fîșia de umbră a casei de alături.

— Hai să vedem dacă o să verse și ligheanul peste el, a șoptit cu voce răgușită, rîzînd. Vreau să-l văd ud leorcă.

Un cîine lătra undeva foarte aproape de noi ; începea să-mi fie rușine. Am tăcut atunci din nou cu toții, chiar și Ginio, care-și ținea un picior desculț între mîini și țopăia pe pietriș. Tăcînd noi, au tăcut și vocile de la cele cîteva ferestre ; a dispărut și dîra de lumină ; n-au rămas decît lătrăturile intermitente de cîini. Atunci am auzit scîrțîitul reținut al oblonului de sus.

Ginio, ascuns în umbră între noi doi, ne-a strigat în obraz :

— Au deschis.

L-am îndepărtat de mine amintindu-i că era plin de var.

— Hai, curaj, arată-te, a spus Doro sec.

Din umbră, Ginio a strigat privind în sus. I-am simțit sub braț gîtul rece și aspru.

— Hai să cîntăm, i-a spus lui Doro. Însă Doro nu i-a dat nici o atenție și a fluierat încetișor ca și cum ar fi vrut să cheme un cîine. Sus se auzeau șușoteli.

— Hai, arată-te, i-a spus Doro și i-a dat un brînci, care l-a aruncat în lumina lunii.

Clătinîndu-se, Ginio a țîșnit în lumină rîzînd și apărîndu-se cu cotul de un presupus proiectil. Nu se auzea nimic de la fereastră. Pantalonii stăteau să-i cadă împidecîndu-i un picior,

și era gata-gata să se prăbușească. S-a poticnit și s-a așezat pe jos.

— Rosina, hei, Rosina, a strigat cu gura larg deschisă, reținîndu-și însă vocea. De-ați ști voi cine e cu mine !

De sus s-a auzit un rîs înăbușit care a încetat imediat.

Ginio a început din nou să facă pe țiparul, de data asta sărind pe pămîntul tare. Sprijinindu-se cu mîinile în spate, a început să se răsucească spre fîșia de umbră. Doro se și ridicase cu piciorul pregătit să-i plaseze o lovitură. Dar Ginio a sărit sprinten în picioare și, țopăind, striga :

— Cu mine e Doro, Doro de la Ca' Rosse, care a venit tocmai de la Genova ca să vă vadă.

Parcă înnebunise.

De sus s-a auzit o forfoteală și un scîrțîit de geamuri străfulgerate ; apoi o bufnitură greoaie în ușa care s-a deschis spintecînd albul lunii care-o scălda. Ginio, surprins în mijlocul țopăielii, era la doi pași de prag. În fața lui apăruse un bărbat scund, în cămașă.

Chiar în acel moment, din fundul piațetei, s-a ridicat o voce ascuțită, obraznică — vocea lui Biagio — care a strigat :

— Marina, nu deschideți, sînt beți ca porcii.

De la fereastră veneau exclamații, zgomote de pași ; am zărit vag brațe care se agitau.

Dar în prag bărbatul și cu Ginio se și înhățaseră și, încleștați, se zbăteau, gemînd, împingîndu-se și gîfîind ca niște cîini turbați. Bărbatul avea pantaloni negri, cu dungi roșii.

Doro, care mă ținea pe după umeri, s-a desprins pe neașteptate și s-a aruncat în învălmășeală. A plasat la întîmplare cîteva lovituri cu piciorul, agitîndu-se în jurul celor doi, încercînd să se bage între ei. S-a desprins apoi și s-a dus spre fereastră.

— Ești Rosina sau Marina ? a întrebat privind în sus. Nu răspundea nimeni. Ești Rosina sau Marina ? a urlat cu un picior în prag.

A urmat un zgomot ca o bufnitură. Căzuse ceva ; după cum am aflat după aceea, un ghiveci cu flori. Doro s-a ferit, privind mereu în sus, unde se vedeau cel puțin două femei agitîndu-se.

— N-am vrut să-l aruncăm, a spus o voce sigură și aspră de femeie. V-a lovit ?

— Cine-mi vorbește ? a întrebat Doro.

— Eu sînt, Marina, a mărturisit o voce mai sfioasă, rugătoare. V-a lovit ?

Atunci am ieșit și eu din umbră, ca să le spun ce aveam de spus. Ginio și bărbatul se despărțiseră și acum se agitau fluturîndu-și palmele amenințător și rînjind unul la altul.

Jandarmul, însă, din două salturi a revenit în pragul ușii, smulgîndu-l de acolo pe Doro, și aruncîndu-l înapoi. Sus, la fereastră, femeile țipau.

Au început să se deschidă din nou ferestre, de jur împrejurul piațetei, și peste capetele noastre se încrucișau glasuri furioase, glasuri plictisite. Bărbatul închisese ușa și am auzit furia cu care trăgea zăvorul de lemn. Deasupra noastră se împletea un întreg mănunchi de în-

jurături, de lamentări și de strigăte dominate de vocea aspră a primei femei. Am auzit — și asta m-a smuls din ameţitorii aburi ai vinului — cum numele lui Doro zbura de la o fereastră la alta. Ginio s-a aruncat încă o dată furios asupra ușii, amenințînd. De la ferestre a început să plouă peste piațetă cu mere și alte proiectile mai dure — oase de pește — și apoi, după ce Doro îl înhățase pe Ginio și-l trăgea după el, lumina unui fulger și o detunătură puternică a izbucnit de la fereastra de sus, amuțindu-ne pe toți.

III

În prima seară, în timp ce ne plimbam pe țărm, i-am povestit Cleliei atît cît îi puteam povesti despre isprăvile lui Doro, adică mai nimic. Însă extravaganța lor a făcut-o să surîdă.

— Ce egoiști, a spus ea. Și eu care mă plictiseam aici. De ce nu m-ați luat cu voi ?

Văzîndu-ne sosind a doua zi, la prînz, după escapadă, Clelia nu s-a arătat deloc surprinsă. N-o mai văzusem de mai bine de doi ani. Am întîlnit-o pe scara vilei, cu păru-i castaniu și bronzată, îmbrăcată în pantaloni scurți. Mi-a întins mîna, zîmbindu-mi deschis, în timp ce ochii i se agitau, sub bronzul pielii, mai limpezi și mai intenși ca altădată. Și a început numaidecît să-mi vorbească despre tot ce aveam să facem a doua zi. Și, ca să se poată

bucura în voie de venirea mea nu s-a mai grăbit să coboare pe plajă. Glumind, i l-am dat în grijă pe Doro căruia îi era somn, și i-am lăsat să se explice între patru ochi. În acea primă seară m-am dus să caut o cameră și am găsit-o pe o străduță retrasă, cu o fereastră ce dădea spre un măslin imens și contorsionat care se înălța, inexplicabil, din mijlocul pietrișului. După aceea, de nenumărate ori întorcîndu-mă acasă singur, mi s-a întîmplat să-l privesc dus pe gînduri ; este lucrul pe care mi-l amintesc cel mai bine din vara aceea. Privit din curte, era noduros și uscat, însă din cameră, cînd mă apropiam de fereastră să-l privesc, apărea ca un bloc argintiu compact de frunzulițe uscate și răsucite.

Mă făcea să mă simt ca la țară, undeva într-un loc necunoscut, și adesea adulmecam să văd dacă nu miroase a sare. Mi s-a părut întotdeauna ciudat că pe marginea cea mai înaintată a unei coaste, între pămînt și mare, cresc plante și flori și curge apă bună de băut.

La camera mea urca o scară exterioară din piatră, abruptă și întortocheată. Sub mine, la parter, în timp ce făceam baie sau mă rădeam, izbucnea din cînd în cînd un tărăboi provocat de voci discordante, despre care nu știam dacă sînt vesele sau mînioase, cîte una de femeie. Am privit printre zăbrele cînd am coborît, dar asfințitul întuneca odăile de jos. Doar după ce m-am îndepărtat, am auzit o voce care le domina pe celelalte, ca a unui solist, o voce tînără și răsunătoare căreia nu

știam să-i dau un nume, deși mi se părea cunoscută. Cuprins de incertitudine tocmai voiam să mă întorc cînd mi-am adus aminte că, de fapt, eram vecini și că prezentările în acest caz se fac oricum, chiar dacă nu te grăbești.

— Doro e undeva prin pădure, mi-a spus Clelia în seara aceea, în timp ce ne plimbam pe plajă. Pictează marea. S-a întors din mers cuprinzînd apele într-o privire. Merită. Priviți-o și dumneavoastră.

Am privit marea și după aceea i-am spus că nu înțelegeam de ce se plictisește. Clelia mi-a răspuns rîzînd :

— Mai povestiți-mi o dată despre omulețul acela alb, în lumina lunii. Ce striga ? Și eu priveam luna, noaptea trecută.

— Probabil că făcea și el tot felul de giumbușlucuri. Nu ajung patru bețivi ca să vă poată amuza.

— Erați beți ?

— Bineînțeles.

— Ce copii sînteți, a spus Clelia.

Noaptea lui Ginio a devenit pentru noi un joc și era deajuns să fac cea mai mică aluzie la omulețul acela alb și la giumbușlucurile sale și Clelia se lăsa cuprinsă de veselie. Dar după ce i-am explicat, în aceeași seară, că de fapt Ginio nu era un bătrînel cu chelie ci un bărbat de aceeași vîrstă cu Doro, a făcut o grimasă consternată.

— De ce mi-ați spus-o ? Ați stricat totul ! Era un țăran ?

— Nu, un zidar, ca să fiu mai corect.

Clelia a suspinat.

— De fapt ați văzut și dumneavoastră satul acela, i-am spus. Puteți să vi-l imaginați. Dacă Doro s-ar fi născut, întîmplător, cu cîteva porți mai încolo, dumneavoastră ați fi poate acum soția lui Ginio.

— Ce grozăvie, a spus Clelia zîmbind.

În seara aceea, după ce am cinat pe balcon, în timp ce Doro fuma, dus pe gînduri, într-un șezlong, și tăcea, iar Clelia ne părăsise ca să-și facă toaleta de seară, mie nu-mi mai puteau ieși din cap toate cele discutate mai înainte. Vorbsieră de un oarecare Guido, un coleg de-al lui Doro, burlac, în vîrstă de vreo patruzeci de ani, și pe care îl cunoscusem la Genova și-l revăzusem pe plajă, în grupul Cleliei — unul dintre prietenii ei — și a reieșit că împreună cu el trecuseră prin satul lui Doro în timpul escapadei aceleia cu automobilul. Clelia, împinsă de o neașteptată amintire malițioasă, a povestit, fără să fie rugată, întreaga poveste a acelei excursii, și vorbindu-ne despre ea aveam impresia că-mi răspunde la o întrebare pe care nu i-o pusesem. Se întorceau din nu știu ce excursie în munți, la volan se afla prietenul lor Guido, și Doro le spusese : „Știți că printre colinele acelea m-am născut eu acum treizeci de ani ?“ Și atunci cu toții, Clelia fiind prima, l-au înnebunit atît pe Guido încît acesta a consimțit să facă o incursiune pînă acolo sus. Fusese o nebunie, pentru că trebuia să anunțe de întîrziere cealaltă mașină, care-i urma, iar mașina aceea nu mai sosea deloc, și o așteptaseră mai mult de o oră la intersecție ; cînd i-a ajuns din urmă,

se lăsa deja noaptea și așa, după ce au cinat în sat cum au putut mai bine, a trebuit să se cațăre pe tot soiul de străduțe misterioase, fără tăblițe indicatoare, și să traverseze o sumedenie de coline, încît cînd s-au reîntîlnit, pe drumul care ducea la Genova, era aproape dimineață. Doro s-a așezat alături de Guido, ca să poată recunoaște locurile și nimeni n-a reușit să mai adoarmă. O adevărată nebunie. Acum, cînd Clelia nu era de față, l-am întrebat pe Doro dacă s-au împăcat. În timp ce vorbeam, gîndeam : „Au nevoie de un copil", dar ăsta era un subiect pe care nu-l discutasem niciodată cu Doro, decît numai în glumă. Doro mi-a răspuns :

— Se împacă cei care s-au certat. Cu cine m-ai văzut tu certîndu-mă pînă acum ?

Eu și cu Doro, cu toată încrederea pe care o aveam unul în celălalt, nu discutasem niciodată despre Clelia. Eram pe cale să-i spun că poți să te certi, de exemplu, urcîndu-te în tren și plecînd, dar ezitam, și în clipa aceea m-a chemat Clelia.

— În ce toane e Doro ? m-a întrebat prin ușa întredeschisă a camerei.

— Bune, am mormăit, fără să intru în cameră.

— Adevărat ?

Clelia a venit spre ușă, aranjîndu-și părul. M-a cercetat cu privirea în penumbra unde o așteptam.

— Cum așa, sînteți prieteni și nu știți că Doro este plictisit și iritat atunci cînd se lasă ironizat fără să răspundă ?

Atunci am încercat să aflu de la ea :

— N-ați făcut încă pace ?

Clelia s-a retras, tăcînd. A reapărut, gata de plecare, spunînd :

— De ce nu aprindeți lumina ?

M-a luat de braț și am traversat încăperea în penumbră. În timp ce ne făceam apariția pe palierul luminat, Clelia mi-a strîns brațul și mi-a șoptit :

— Sînt disperată. Aș vrea ca Doro să rămînă mai mult timp cu dumneavoastră, pentru că sînteți prieteni. Știu că asta îi face bine și îl distrageți...

Am încercat să mă opresc și să-i vorbesc.

— Nu, nu ne-am certat, mi-a spus în grabă Clelia. Și asta nu pentru că nu ne-am iubi. Și nici gelos nu este. Dar a devenit un alt om. Nu putem face pace pentru că nu ne-am certat niciodată. Înțelegeți ? Dar să nu-i spuneți nimic.

În noaptea aceea am ajuns, în sfîrșit, cu mașina aceluiași Guido, într-un local de pe coasta mării, pe o șosea plină de curbe și înțesată de oameni veniți să se scalde. Localul avea o mică orchestră și cîteva perechi dansau. Farmecul acelui colț îl da cele cîteva măsuțe cu lămpi acoperite și răspîndite în ungherele peretelui ce dădea spre o terasă naturală deasupra mării. Era acolo un parfum de plante aromate și înflorite, amestecat cu briza din larg, iar jos, pe șosea, dacă te aplecai să te uiți, se zăreau, micșorate, șirurile de lumini aprinse de pe coastă.

Am încercat să rămîn singur cu Clelia, dar nu reuşeam. Îi aveam alături cînd pe Doro, cînd pe Guido, cînd pe una dintre prietene — persoane singure şi în trecere cu care nu se putea începe un dialog deoarece erau mereu altele după fiecare dans, în timp ce Clelia era mereu solicitată.

La un moment dat însă i-am spus :

— Dansez şi eu, fapt care i-a provocat o amuzată uimire, şi luînd-o de mînă am condus-o sub pini, în afara cercului ei.

— Hai să ne aşezăm puţin, i-am spus, ca să-mi puteţi lămuri povestea asta cu Doro.

Am încercat să aflu de ce nu se certa cu Doro. Trebuia să provoace o criză — am sfătuit-o — aşa cum se scutură un ceas ca să pornească iar, şi refuzam să cred că o femeie ca ea nu ştie cu o simplă intonaţie a glasului să-l silească pe un bărbat să fie sincer, mai ales pe unul care se mai şi copilărea.

— Dar Doro *este* sincer, mi-a spus Clelia. Mi-a spus chiar şi despre serenada aceea pe care i-aţi făcut-o Rosinei. S-a amuzat ?

Cred că m-am făcut roşu, mai mult de necaz decît de ruşine.

— Şi eu sînt, de asemenea, sinceră, a continuat Clelia surîzînd. Avea o voce îmbufnată. Prietenul nostru Guido spune chiar că defectul meu este acela că sînt sinceră cu toată lumea şi că nu dau nimănui iluzia că aş avea un secret anume pentru el. Drăguţii ! Dar aşa sînt eu. Şi tocmai pentru asta l-am iubit pe Doro...

Aici s-a oprit şi m-a privit pe furiş :

— Văd că am dreptate. Dar eu *sînt* indecentă. Sînt la fel de indecentă ca şi Doro. Din cauza asta ne iubim.

— Atunci faceţi pace, i-am spus. Ce sînt toate poveştile astea ?

Clelia însă a scîncit în felul ei copilăresc :

— Deci şi dumneavoastră ne judecaţi ca şi ceilalţi. Dar nu înţelegeţi că nu ne putem certa ? Ne iubim. Dacă l-aş putea urî, aşa cum mă urăsc pe mine, atunci, da, l-aş chinui. Dar nici unul din noi doi n-o merită. Înţelegeţi ?

— Nu.

Clelia n-a mai scos un cuvînt şi am ascultat cum scîrţîie pietrişul, cum orchestra încetează să cînte şi apoi cum cîntă cineva.

— Ce v-a sfătuit Guido al dumneavoastră ? am reluat cu vocea mea de mai înainte.

Clelia a ridicat din umeri :

— Sfaturi interesate. Îmi face curte.

— Ce fel de sfat ? Să aveţi un secret faţă de Doro ?

— Să-l fac gelos, mi-a răspuns Clelia îndurerată. Caraghiosul. Nu înţelege că Doro nu s-ar opune şi ar suferi în sinea lui.

În acest moment nu mai ştiu care dintre prietenele din grup a venit s-o caute pe Clelia. O striga şi rîdea ; am rămas singur, aşezat pe băncuţă. Simţeam obişnuita mea plăcere ascunsă de a sta retras, ştiind că doar la cîţiva paşi dincolo de umbră aproapele meu se agita, rîdea şi dansa. Şi nu-mi lipsea subiectul la care să meditez. Am aprins pipa pe care am fumat-o toată. Apoi m-am ridicat şi m-am

plimbat printre mese pînă l-am întîlnit pe Doro.

— Mergem să bem un păhărel la bar ? l-am întrebat. Pentru a fi cinstit, i-am spus cînd am rămas singuri, i-aş putea povesti soţiei tale că pentru a nu fi ciomăgiţi a trebuit s-o ştergem a doua zi dimineaţă ?

Făceam haz de toată povestea asta, şi Doro mi-a răspuns, rînjind pe jumătate :

— Ţi-a cerut ea să-i povesteşti ?

— Nu ; te întreb pe tine dacă pot s-o fac.

— Imaginează-ţi că da. Povesteşte-i ce vrei.

— Dar nu sînteţi certaţi ?

Doro a ridicat paharul, privindu-mă dus pe gînduri şi mi-a răspuns calm :

— Nu.

— Şi atunci cum se explică, l-am întrebat, că ori de cîte ori se uită la tine, Clelia te priveşte cu ochi speriaţi, ca de cîine ? Are aerul unei femei care a fost bătută. Ai bătut-o ?

În acel moment am auzit-o pe Clelia, care se învîrtea pe ringul de dans cu un oarecare, cum ne strigă :

— Beţivanilor ! şi i-am văzut mîna agitîndu-se în semn de salut.

Doro a urmărit-o cu privirea, dînd din cap absorbit, pînă cînd Clelia a dispărut în spatele partenerului de dans :

— După cum vezi, e mulţumită, a spus şoptit. De ce-ar trebui s-o bat ? Ne înţelegem mai bine decît mulţi alţii. Nu mi-a spus niciodată vreun cuvînt urît. Ne înţelegem şi cînd este vorba de distracţii, lucrul cel mai dificil.

— Ştiu că ea te înţelege.

N-am mai continuat. Doro nu spunea nimic. Privea paharul cu un aer pierdut, îl privea cu capul plecat, ţinîndu-l puţin depărtat, apoi l-a golit pe nerăsuflate, sucindu-şi capul ca pentru a-şi drege glasul.

— Nenorocirea, a spus cu ton conclusiv, este că se fac prea multe confidenţe. Omul spune unele lucruri numai pentru a face plăcere celorlalţi.

Clelia şi Guido se apropiau de noi printre măsuţe :

— Te referi la mine ? l-am întrebat.

— Da, şi la tine, a bombănit Doro.

IV

Îmi era teamă că mergînd la mare va trebui să-mi petrec zilele printre miile de necunoscuţi, strîngînd mîini şi mulţumind şi susţinînd conversaţii, îndeplinind o muncă de Sisif. În schimb, exceptînd inevitabilele seri petrecute în mijlocul grupului de prieteni, Clelia şi Doro duceau, într-un fel, o viaţă liniştită. De exemplu, în fiecare seară cinam la vilă, iar prietenii soseau numai odată cu căderea nopţii. Terţetului nostru nu-i lipsea cordialitatea, şi cu toate că toţi trei ne ascundeam unul de altul gîndurile neliniştitoare, sporovăiam despre unele lucruri cu inima deschisă.

Am avut şi eu în curînd posibilitatea să le povestesc cîteva aventuri — bîrfe de la cîrciumioara unde luam masa, gînduri bizare şi în-

tîmplări stranii, întîmplări cărora le dă naștere viața dezordonată de la mare. Vocea aceea pe care am auzit-o răsunînd dincolo de zăbrele, în prima seară, cînd am coborît din casă, mi s-a dezvăluit a doua zi. Pe plajă, m-a întîmpinat, ars de soare, un tînăr care m-a salutat grațios și cu un gest al mîinii, și a trecut mai departe. Nu era altul decît un fost elev al meu, de anul trecut, care, fără să mă anunțe, într-o bună zi a lipsit de la obișnuitele ore de meditație pe care le țineam în biroul meu și pe care nu l-am mai văzut de atunci. Și tot în dimineața aceea, pe cînd mă prăjeam la soare, alături de mine s-a trîntit un corp negru și viguros : era tot el. A zîmbit, arătîndu-și dinții, și m-a întrebat dacă făceam baie. I-am răspuns fără să ridic capul : întîmplător eram departe de umbrela de soare a prietenilor mei și sperasem să fiu singur. Mi-a explicat simplu că a venit din pură întîmplare pe coasta aceea și că era mulțumit. N-a amintit de povestea cu lecțiile. Pentru a-l necăji i-am spus că seara trecută i-am auzit pe ai lui certîndu-se. El a zîmbit din nou și mi-a răspuns că era imposibil deoarece ai lui nu erau cu el. A recunoscut, însă, că locuia pe o stradă cu un măslin. Și ridicîndu-se să plece mi-a vorbit de un grup de prieteni care îl aștepta. În seara aceea am privit în interiorul camerei de la parter, de unde venea un miros puternic de prăjeală, și am văzut niște copii și o femeie cu un batic pe cap, un pat în dezordine și o plită. Deoarece m-au văzut, am întrebat de el și femeia — care era chiar gazda mea — a venit la ușă

și din vorbă în vorbă a binecuvîntat cerul, în cele din urmă, că-l cunoșteam pe chiriașul ei, deoarece acum se căia că l-a primit și vrea să scrie familiei — oameni așa de cumsecade, care-și trimeteau copilul ca să se recreeze, iar el, chiar din prima seară, și-a adus în cameră o femeie. „Astea nu sînt lucruri de glumit, a spus ea. Nici n-a împlinit optsprezece ani."

Am povestit întîmplarea Cleliei și lui Doro și le-am descris vizita pe care Berti mi-a făcut-o în dimineața următoare în capul scării, întinzîndu-mi mîna și spunîndu-mi : „Acum că știți unde stau, cred că e mai bine să fim prieteni".

— Ai să vezi că are să-ți ceară și camera, a spus Doro.

Încurajat de atenția Cleliei am continuat să le povestesc. Am început să le explic că obrăznicia lui Berti nu era altceva decît timiditate care devenea agresivă pentru autoapărare. Le-am spus că în anul ce trecuse, înainte de-a fi dispărut și de-a fi mîncat, probabil, banii pe care ar fi trebuit să-i cheltuiască cu mine, băiatul ăsta se purta ca și cum i-ar fi fost teamă de mine, iar cînd mă vedea mă saluta cu o înclinare stîngace din cap. I se întîmplase ceea ce i se întîmplă oricui : realitatea se preschimba în opusul ei. La fel ca și firile delicate care se poartă cu grosolănie.

— Îl invidiam, am spus, pentru că tînăr cum era se mai putea înșela încă asupra firii sale adevărate.

— Cred, a spus Clelia, că eu ar trebui să fiu o fire închisă, neîncrezătoare și perversă.

Doro a surîs fără să spună nimic.

— Doro nu crede în ce spun, dar şi el cînd repede pe cineva, are de fapt poftă să plîngă.

Servanta care ne schimba farfuriile s-a oprit să asculte. S-a înroşit şi s-a grăbit să termine. Am reluat :

— De copil era aşa. Mi-l amintesc. Era din cei care se supără cînd îi întrebi ce mai fac.

— Ar fi uşor dacă lucrurile ar sta aşa : să-i înţelegem pe oameni, a spus Clelia.

Aceste discuţii încetau atunci cînd, după cină, soseau şi ceilalţi. Printre ei se afla şi nelipsitul Guido care, dacă îşi lăsa maşina o făcea numai ca să joace cărţi, apoi mai erau cîteva doamne, cîteva fete, soţi întîmplători — într-un cuvînt : grupul genovez. Nu era o noutate pentru mine că un grup mai mare de trei persoane forma o mulţime şi că atunci nu mai merită să spui nimic. Aproape că preferam nopţile în care luam automobilul şi colindam pe coastă în căutarea unui locşor răcoros. Se întîmpla atunci ca pe vreo terasă de restaurant, în timp ce toţi ceilalţi dansau, să pot schimba două vorbe cu Doro şi cu Clelia, sau să spun fleacuri cu toată convingerea vreuneia dintre doamne. Erau de ajuns atunci un păhărel şi briza mării ca să-mi revin.

Ziua, pe plajă, era cu totul altceva. Vorbim cu o ciudată precauţie cînd sîntem aproape goi : cuvintele nu mai sună la fel, uneori se face linişte şi tăcerea pare să învăluie cuvintele ambigue.

Clelia avea un mod estatic de a se bucura de soare, întinsă pe stîncă, aproape contopindu-se cu stînca şi dăruindu-se toată cerului, abia răspunzînd cu o şoaptă, cu un suspin, cu o tresărire a genunchiului sau a cotului, la puţinele cuvinte ale celui care-i stătea alături. Mi-am dat foarte curînd seama că, aşa întinsă, Clelia nu asculta de fapt nimic. Doro, care ştia asta, nu-i vorbea niciodată. Sta întins pe prosop, cu genunchii între degete, posomorît, neliniştit ; nu se întindea, cum făcea Clelia ; dacă încerca uneori, după cîteva minute se şi răsucea întorcîndu-se pe burtă sau revenind la poziţia de mai înainte.

Dar nu eram niciodată singuri. Toată plaja gemea de lume şi vocifera — din această cauză Clelia prefera nisipului, care aparţinea tuturor, stîncile, piatra dură şi alunecoasă. În momentele în care se ridica, scuturîndu-şi părul, ameţită şi zîmbitoare, ne întreba despre ce am vorbit, se uita să vadă cine mai era cu noi. Erau prietene, era Guido, era tot grupul. Careva ieşea tocmai atunci din apă. Altul intra în mare prudent. Guido, cu halatul său de buret alb, venea mereu cu noi cunoştinţe pe care le părăsea la picioarele umbrelei de soare. Apoi se urca pe stîncă şi o plictisea pe Clelia, şi nu intra niciodată în mare.

Ceasul cel mai frumos al zilei era după-amiaza, sau la apusul soarelui, cînd aerul călduţ sau culoarea apei îi convingea şi pe cei mai îndărătnici să intre în apă sau să se plimbe pe plajă, şi rămîneam aproape singuri, cel mult cu acel Guido care conversa cu amabilitate. Doro, care avea nostalgia penelului, îşi fixa uneori şevaletul pe stîncă şi picta bărci, um-

brele de soare, pete de culoare, mulțumit să ne privească de la înălțime și să ne asculte pălăvrăgeala. Uneori, cîte cineva din grup venea cu barca, acosta cu precauție și ne chema. În tăcerile care urmau, ascultam clipocitul apei ce se agita între pietre.

Prietenul Guido spunea mereu că acel clipocit era viciul Cleliei, secretul ei, infidelitatea pe care o comitea față de noi toți.

— Nu mi se pare, a spus Clelia. Eu ascult clipocitul goală și întinsă la soare, și cine vrea să vadă, vede.

— Cine știe, spunea Guido. Cine știe ce poate spune o femeie ca dumneavoastră mării. Îmi imaginez ce vă spuneți mai înainte, cînd stați îmbrățișate.

Marinele lui Doro — a făcut două în acele zile — erau pictate în culori palide și nedecise, ca și cum arșița soarelui și fierbințeala aerului, înăbușitoare și orbitoare, i-ar fi stins tușele. Cîte unul din grup se cățăra pînă sus, în spatele lui Doro, îi urmărea mîinile și îi dădea sfaturi. Doro nu răspundea. Mie mi-a spus, odată, că fiecare se amuză cum poate. Am încercat să-i arăt că nu picta cu adevărat, deoarece marea era totdeauna mult mai frumoasă decît cea din tablourile lui : îți ajungea s-o privești. În locul lui, cu talentul pe care-l avea, aș fi făcut portrete : e o satisfacție să-i ghicești pe oameni. Rîzînd, Doro mi-a răspuns că odată sezonul terminat își închidea caseta și nu se mai gîndea la asta.

Într-o seară, cînd glumeam despre acest subiect și mergeam cu Doro spre cafeneaua cu

aperitive, Guido a remarcat cu viclenie în glas că nimeni n-ar fi zis că sub învelișul dur și dinamic al bărbatului de lume, în Doro dormita un suflet de artist.

— Dormitează, așa e, a răspuns Doro, nepăsător și mulțumit. Cîte lucruri nu dormitează sub învelișul nostru al tuturor. Ar trebui să avem curajul să ne trezim și să ne regăsim pe noi înșine. Sau cel puțin să vorbim despre asta. Se vorbește prea puțin pe lumea asta.

— Descarcă-ți inima, i-am spus. Ce anume ai descoperit ?

— N-am descoperit nimic. Dar îți amintești cîte lucruri ne spuneam cînd eram copii. Vorbeam așa pentru a spune ceva. Știam prea bine că erau doar vorbe, dar plăcerea de a vorbi ne-o descoperisem.

— Doro, Doro, i-am spus, începi să îmbătrînești. Lucrurile astea lasă-le să le facă copiii aceia pe care nu-i ai.

Atunci Guido a izbucnit în rîs, un rîs din toată inima, care i-a micșorat ochii. Îl ținea pe Doro pe după umeri și rîzînd se sprijinea de el. Noi îi priveam neîncrezători capul lui aproape chel și ochii duri, de bărbat frumos în vacanță.

— Ceva dormitează și în Guido, a spus Doro. Rîde uneori ca un prost.

Am observat mai tîrziu că Guido rîdea în felul acesta numai între bărbați. În seara aceea, după ce i-am lăsat pe Doro și Clelia la poarta vilei, am dus mașina la hotel și am făcut împreună cîțiva pași. Ne-am plimbat de-a lungul mării. Am vorbit despre prietenii noștri

aproape fără să vrem. Călătoria lui Doro şi întoarcerea sa neaşteptată era socotită de Guido, în bătaie de joc, drept o nelinişte de artist. E curios cum Doro reuşise să-i convingă pe toţi de seriozitatea jocului de-a pictura. Se vorbea, în cercul de prieteni de fiecare zi, pînă şi despre necesitatea de a-l convinge să expună şi să-şi facă din pictură ceea ce se numeşte o profesiune.

— Sigur că da, şi eu i-o spun mereu, intervenea Clelia.

— Sînt nebuni, a spus Guido în seara aceea.

— Bine, dar Doro se joacă, am spus eu.

Guido a tăcut o vreme — avea sandale în picioare şi înaintam încet ca doi călugări — apoi s-a oprit şi a declarat brusc :

— Îi cunosc eu pe ăştia doi. Ştiu ce fac şi ce vor. Dar nu ştiu de ce Doro face tablouri.

— Şi ce e rău în asta ? Îl amuză.

Era rău pentru că, la fel ca toţi artiştii, Doro nu-şi satisfăcea nevasta.

— Adică ?

Adică voia să spună că activitatea cerebrală şi nervoasă slăbea forţa virilă, motiv pentru care fiecare pictor trece prin perioade de depresiune nervoasă cumplită.

— Sculptorii nu trec ?

— Ba toţi trec, a mormăit Guido. Toţi nebunii care îşi solicită prea mult creierul şi nu ştiu cînd să înceteze.

Ne opriserăm în faţa hotelului. L-am întrebat ce fel de viaţă trebuie să ducem, după părerea lui.

— O viaţă sănătoasă, a spus el. Să muncim, dar fără furie. Să ne distrăm, să ne hrănim, să discutăm. Mai ales să ne distrăm.

Stătea în faţa mea legănîndu-se, cu mîinile la spate. Cămaşa deschisă în formă de rever pe piept îi dădea un aer de adolescent şmecher care ştie multe, de băiat la patruzeci de ani, rămas adolescent din trîndăvie.

— Trebuie să înţelegem viaţa, a mai adăugat, făcînd cu ochiul cu o expresie de neplăcere. S-o înţelegem cînd sîntem tineri.

V

Clelia îmi spusese că în fiecare dimineaţă Doro o ştergea şi se ducea să facă baie în marea lăptoasă din zori. Din această cauză zăcea apoi pînă la prînz în spatele şevaletului. Uneori, mi-a spus, se ducea şi ea, dar nu a doua zi dimineaţa pentru că îi era prea somn. I-am promis lui Doro că îi voi ţine companie, şi tocmai în noaptea aceea nu am reuşit să adorm. M-am sculat dis-de-dimineaţă şi am ajuns, pe străzile proaspete şi goale, pe plaja încă umedă. Aveam prilejul să mă opresc şi să urmăresc cu atenţie cum aurul solar incendia şi reliefa copacii de pe vîrful muntelui, dar de cum m-am aşezat pe nisip am văzut cum, din apa liniştită, se apropia un cap de ţărm, apoi a acostat şi a ieşit din mare, şiroind de apă, corpul negru al tînărului meu.

S-a apropiat, firesc, să-mi vorbească, şi între timp îşi freca corpul slab şi scund cu prosopul.

Am căutat cu privirea în larg dacă nu se vede Doro.

— Cum aşa, singur ? l-am întrebat.

Nu mi-a răspuns — era prins cu totul de efortul făcut — şi cînd a terminat s-a aşezat la cîţiva paşi de mine, întors spre mare. Eu m-am întors pe o parte ca să pot avea sub ochi muntele poleit de aurul solar. Berti a căutat cu vîrful degetelor într-un pachet, a tras o ţigară şi şi-a aprins-o. După aceea s-a scuzat că nu avea decît una.

Eram uimit că Berti era atît de matinal. A schiţat un gest vag cu mîna şi m-a întrebat dacă aşteptam pe cineva. I-am răspuns că la mare nu aştepţi pe nimeni. Atunci Berti s-a lungit pe burtă şi sprijinit pe coate a fumat uitîndu-se la mine.

Mi-a spus că aerul de bîlci pe care-l capătă plaja în plin soare îl dezgustă. Copii, umbrele de soare, doici, familii. Dacă ar fi fost după el le-ar fi interzis. Atunci l-am întrebat de ce venea la mare : putea să rămînă la oraş unde nu există umbrele de soare.

— Peste puţin timp se iveşte soarele, a spus, întorcîndu-se să privească muntele.

Am tăcut un timp în liniştea uşor foşnitoare.

— Rămîneţi pentru mult timp la mare ? m-a întrebat.

I-am răspuns că nu ştiam, şi m-am uitat din nou spre larg. Se întrezărea un punct negru. Berti l-a privit şi el şi mi-a spus :

— E prietenul dumneavoastră. Era la geamanduri cînd am sosit eu. Ce bine înoată. Dumneavoastră nu înotaţi ?

După puţin timp a aruncat ţigara şi s-a ridicat în picioare.

— Astăzi sînteţi acasă ? m-a întrebat. Am să vă spun ceva.

— Poţi să-mi spui şi acum, i-am răspuns ridicînd privirea spre el.

— Dar aşteptaţi pe cineva.

I-am spus să nu facă pe prostul. Ce facem aici, ore de meditaţie ?

Atunci Berti s-a aşezat din nou, privindu-şi genunchii. A început să vorbească de parcă era la un interogatoriu, însufleţindu-se din cînd în cînd. Mi-a spus că de fapt se plictisea, că nu avea prieteni şi că ar fi fost foarte foarte mulţumit să stea de vorbă cu mine, să citim împreună nişte cărţi — nu, nu de şcoală ! — ci să citim la fel cum citeam uneori la şcoală, explicînd şi discutînd, şi învăţîndu-l multe lucruri pe care ştia că nu le ştie.

L-am privit agasat şi curios. Berti era dintre copiii care vin la şcoală pentru că sînt trimişi, şi cînd le vorbeşti îţi privesc gura cu ochi umflaţi şi plictisiţi. Acum, gol şi bronzat, îşi îmbrăţişa genunchii şi zîmbea liniştit. Cine ştie, mi-a trecut prin minte, poate că băieţii ăştia sînt cei mai isteţi.

A plecat cînd capul lui Doro era aproape de mal. S-a ridicat brusc şi mi-a spus : „La revedere".

Printre cabine începeau să foiască şi alţi înotători, şi mi s-a părut că Berti alerga după

o fustă care a luat-o la fugă printre cabine. Dar iată-l pe Doro care ieşea din apă, aplecat ca şi cînd ar fi urcat pe o scară, şiroind de apă, cu capul lucind sub casca de cauciuc, care îi dădea o înfăţişare atletică. S-a oprit clătinîndu-se în faţa mea şi gîfîind : sub stern şi coaste mai păstra svîcniturile din timpul înotului. Fără să vreau m-am gîndit la Guido, la discuţia din seara precedentă, şi mi-a scăpat un surîs abia schiţat. Smulgîndu-şi casca Doro a mormăit :

— Ce ţi-e ?

— Nimic, am răspuns. Mă gîndeam la frumosul ăla de Guido care începe să se îngraşe. Merită să nu te căsătoreşti !

— Dacă ar înota o oră în fiecare dimineaţă ar deveni un altul, a spus Doro şi a căzut în genunchi pe nisip.

Berti a venit la prînz să mă caute la cîrciumioară. S-a oprit printre mese cu jacheta pusă peste tricoul albastru. I-am făcut semn să se apropie. A venit luînd din zbor un scaun de la o masă, dar atenţia cu care-l priveam l-a jenat, pentru că s-a oprit şi i-a alunecat jacheta pe care a cules-o de pe jos, lăsînd scaunul. I-am spus să se aşeze.

De data asta mi-a oferit o ţigară şi a început imediat să-mi vorbească. Eu mi-am aprins pipa fără să-i răspund. L-am lăsat să spună tot ce-a vrut. Mi-a povestit că din motive familiale a trebuit să întrerupă învăţătura, dar nu lucra deocamdată nicăieri. Acum, după ce a încetat să studieze, văzîndu-mă a înţeles că a studia, nu ca elev, ci pe cont propriu, din

plăcere, era un lucru inteligent. Mi-a spus că mă invidia şi că de o bucată de vreme şi-a dat seama că eu nu eram doar un profesor, ci şi un om simpatic. Avea multe lucruri despre care dorea să vorbească cu mine.

— De exemplu ? l-am întrebat.

De exemplu, a răspuns, de ce nu se ţin lecţiile stînd de vorbă cu profesorul şi chiar mergînd la plimbare cu el ? Era neapărat necesar să se piardă timpul ţinîndu-se după cîţiva imbecili care fac să stea pe loc întreaga clasă ?

— Într-adevăr, aveai atîta poftă să studiezi încît nu-ţi ajungeau orele de la şcoală şi luai şi lecţii în particular.

Berti a zîmbit şi mi-a spus că asta era cu totul altceva.

— Şi îmi pare rău să aflu acum, am continuat, că ai tăi nu sînt milionari. Deci îi făceai să cheltuiască şi pe lecţii particulare ?

A zîmbit din nou, într-un fel care avea ceva feminin şi în acelaşi timp dispreţuitor. Femeile răspund aşa. L-o fi învăţat vreo femeie, m-am gîndit.

Berti m-a însoţit o bucată de drum — în ziua aceea făceam o plimbare cu prietenii Cleliei — şi mi-a mai spus că înţelegea bine că venisem la mare ca să mă odihnesc şi că nu pretindea să-i ţin nişte lecţii, dar, spera cel puţin, că-i voi tolera tovărăşia şi uneori pălăvrăgeala pe plajă. De data asta i-am răspuns eu cu surîsul acela feminin şi, lăsîndu-l în mijlocul drumului, i-am spus :

— Cu plăcere, dacă vei fi într-adevăr singur.

Plimbarea din ziua aceea — eram cu toţii în automobilul lui Guido — s-a încheiat nefericit, pentru că una dintre femei, o oarecare Mara, o rudă de-a lui Guido, din cauza unor mure pe care le culegea, a alunecat de pe o stîncă abruptă şi şi-a fracturat un umăr. Urcaserăm pe obişnuitul drum de munte, pînă dincolo de localul de noapte şi ultimele vilişoare, răsfirate în mijlocul pinilor şi al stîncilor roşii, pînă sus la platoul pe care îl urmărisem în dimineaţa aceea străfulgerat de primul soare.

Pentru ca biata femeie să poată fi transportată, am înţeles imediat pe drum că n-o să putem urca cu toţii în maşină. Guido, foarte îngrijorat, a vrut s-o întindă pe Mara, care gemea, pe perne. Rămînea loc pentru Clelia şi pentru alte două fete care priveau amuzate la mine şi la Doro, şi pînă la urmă noi doi ne-am întors pe jos. După vreo două sute de paşi am dat peste una dintre cele două fete aşezată pe o grămadă de pietriş.

Doro a terminat repede ce avea de spus :

— Iată ce înseamnă să trăieşti mereu în mijlocul femeilor.

Pe fată o dăduseră jos din maşină pentru a-i face loc Marei, care-şi rupsese într-adevăr umărul, aşa de tare se văita. A trebuit să coboare ea, pentru că ea era singura necăsătorită din grup.

— Noi astea nu sîntem femei, ne-a spus îmbufnată. Anul acesta Mara a terminat-o cu distracţia. O duc îndărăt la Genova.

Ne-a privit, din mers, pe furiş. Doro i-a zîmbit uşor. Au vorbit puţin despre Mara şi au discutat despre ce-o să zică de întîmplare soţul Marei, bărbatul acela atît de energic care nu pleca de la birourile lui din Sestri decît duminica.

— O să fie mulţumit că întîmplarea a făcut ca tocmai soţia lui să-şi fractureze umărul, a spus Doro. În sfîrşit va petrece o vară împreună cu el.

Fata — se numea Ginetta — a zîmbit cu invidie.

— Credeţi ? a întrebat pironindu-i drept în faţă ochii ei cenuşii. După cîte ştiu eu, bărbaţii se distrează cînd soţia e departe. Sînt nişte egoişti.

Doro a început să rîdă :

— Ce înţeleaptă eşti, Ginetta ! Pariez că în momentul ăsta Mara nu se gîndeşte la asta. Apoi m-a privit pe mine : Cei ce spun asta trebuie să fie ori burlaci, ori băieţandri.

— Eu nu spun nimic, am bombănit.

Ginetta aceea era o fată frumoasă, care mergea voiniceşte şi avea obiceiul să-şi scuture părul la spate precum o coamă. Tocmai voia să spună ceva cînd Doro i-a luat-o înainte :

— Anul acesta o să vină Umberto ?

— Burlacii sînt ipocriţi, a replicat Ginetta. Nu ştiu, a răspuns iar, după aceea.

— Te bucuri de toate dezavantajele, Ginetta. Iei în căsătorie un burlac care te lasă deja singură. Ce-ţi va mai face de acum încolo ?

Pe jumătate serioasă Ginetta a privit drept înainte, întorcîndu-şi capul.

— De obicei, un soț a fost mai întîi un burlac, am remarcat eu, împăciuitor.

Dar Ginetta vorbea de Umberto. Ne-a povestit că îi scria despre hienele care în timpul nopții urlau de te făceau să te gîndești la copiii care nu vor să doarmă. „Dragă Ginetta, îi scria, dacă copiii noștri vor face atîta tărăboi, mă voi duce să dorm la hotel". După aceea îi spunea că marea diferență dintre țările din deșert și țările civilizate era că în deșert nu se putea dormi din cauza zgomotului.

— Ce caraghios, rîdea Ginetta. Glumim mereu.

Curbele drumului printre pini, de unde se vedea marea, amestecau pentru mine volubilele cuvinte ale Ginettei cu o senzație de savoare și o ușoară amețeală. Părea că marea, de-acolo de jos, ne chema. Chiar și Doro mergea ceva mai dezinvolt. Peste puțin era seară.

— Sărmana Mara, a spus Ginetta. Cînd o să mai poată înota ?

În seara aceea am găsit umbrela de soare părăsită și plaja fără lume. Am intrat în apă cu Ginetta și am înotat, unul lîngă altul, ca într-o întrecere, fără să îndrăznim să ne separăm, în tăcerea mării pustii. Ne-am întors la țărm fără să scoatem un cuvînt și, în timp ce înotam, vedeam coasta înaltă cu pinii de unde coborîserăm cu puțin timp înainte. Am ajuns la mal : Ginetta a ieșit din apă lucind ca un pește și s-a dus la cabină. Doro termina o țigară pe care și-o aprinsese așteptîndu-mă.

Am urcat împreună pînă la vila unde Clelia ajunsese deja. În seara aceea, la cină, am aflat că Mara se întorsese la Sestri împreună cu Guido și că vom rămîne singuri și fără automobil pentru cîteva zile. Vestea mi-a făcut plăcere, fiindcă mă bucuram să petrec în liniște noaptea, stînd de vorbă.

— Caraghioasa aia, a spus Clelia, ar fi putut să aștepte închiderea sezonului ca să-și rupă brațul.

— Ginetta spune că noi bărbații sîntem egoiști, a observat Doro.

— Vă place Ginetta ? m-a întrebat Clelia.

— E o fată plină de sănătate, am spus. De ce mă întrebați, mai e și altceva ?

— Oh, nimic. Doro susține că atunci cînd eram fată semănam cu ea.

Am spus atunci că toate fetele seamănă între ele și că numai cînd devin femei le poți aprecia cu adevărat. Clelia a ridicat din umeri :

— Cine știe cum mă apreciați, a bombănit ea.

— Mie-mi lipsesc unele elemente, am spus. Numai Doro v-ar putea aprecia.

Doro a început pe neașteptate să glumească și a spus că un bărbat îndrăgostit și-a pierdut capul și aprecierea lui nu mai contează. L-am privit uluit. De fapt Clelia nu ne acorda nici o atenție și a ridicat încă o dată din umeri, bombănind că eram toți la fel.

— Ce se întîmplă ? am întrebat rîzînd.

Nu se întîmpla nimic și Clelia a început să se tînguiască, cu o voce șoptită, că se simțea

ca o bătrînă ruină şi cînd se gîndea la tinereţea ei, cînd era şcolăriţă şi cînd s-a dus la primul bal şi cînd şi-a pus pentru prima oară ciorapi lungi, o treceau fiori.

Doro o asculta dus pe gînduri, abia zîmbind.

— Eram un copil prea serios, spunea Clelia, dezolată. Mă gîndeam că dacă a doua zi tata ar fi devenit, pe neaşteptate, sărac, sau dacă bucătăria ar fi luat foc, nu am mai fi avut ce să mîncăm. Îmi făcusem în grădină un ascunziş în care depozitasem nuci şi smochine uscate, şi aşteptam să sărăcim ca să-i pot oferi tatei proviziile mele. Le-aş fi spus tatei şi mamei : „Nu disperaţi, Clelia se gîndeşte la toate. Aţi pedepsit-o, dar ea acum vă iartă, şi să n-o mai faceţi.“ Ce proastă eram.

— Toţi sîntem proşti la vîrsta aceea, i-am spus.

— Credeam tot ce-mi spuneau. Nu îndrăzneam să-mi bag capul printre zăbrelele gardului de fier pentru că ar fi putut să treacă cineva şi să-mi scoată ochii. Cu toate acestea de la gard se vedea marea şi nu aveam altă distracţie, pentru că mă ţineau mereu închisă, şi eu stăteam pe băncuţă şi-i ascultam pe trecători, ascultam zgomotele. Cînd suna o sirenă în port, eram fericită.

— De ce poveşteşti toate astea ? a întrebat-o Doro.

— Pentru ca să suporţi amintirile din copilărie ale altcuiva trebuie să fii îndrăgostit de el.

— Dar el mă iubeşte, a spus Clelia.

Am pălăvrăgit îndelung în noaptea aceea, apoi ne-am dus să vedem marea sub cerul plin de stele. Noaptea era atît de clară, încît se zărea albul stîncilor ce ieşeau din mare pe sub balustrada falezei. Am spus în cele din urmă că, de fapt, eu nu credeam în toată apa aceea şi că marea mă făcea să mă simt trăind ca sub un clopot de sticlă. Am descris măslinul meu ca pe o vegetaţie lunară, chiar şi atunci cînd nu era lună. Clelia, întorcîndu-se spre mine şi spre Doro a exclamat :

— Ce frumos ! Să mergem să-l vedem.

Dar traversînd piaţeta am întîlnit nişte cunoştinţe şi a trebuit să le povestim despre Mara, şi din vorbă în vorbă Clelia a uitat de măslin şi s-au întors cu toţii la vilă să joace cărţi. Oarecum necăjit, i-am lăsat să plece spunînd că sînt obosit.

În capul piaţetei l-am ajuns din urmă pe Berti care n-a avut timp să se tragă în întuneric. Am mers drept înainte şi Berti a fost cel care mi s-a adresat.

— Ce-i cu urmărirea asta ? l-am întrebat atunci.

Îl întrezărisem cu o oră înainte pe lîngă vilă, după care ne dăduse tîrcoale pe faleză, la o oarecare distanţă. Jacheta albă pe tricou era mult prea frapantă. El mi-a spus — devenind îndrăzneţ în întuneric — că a auzit de o nenorocire, sus la pini, şi a vrut să se lămurească.

VI

— După cîte vezi, sînt viu, i-am spus. Era necesar să te ţii după mine toată seara ?

M-a întrebat dacă mă duc să mă culc. Ne-am oprit sub măslin, care era o pată neagră în noapte.

— Spuneau că o doamnă s-a omorît, a spus Berti.

— Te interesează şi doamnele ?

Berti privea fereastra mea cu bărbia ridicată. S-a întors însufleţit şi mi-a spus că o nenorocire poate decide un vilegiaturist să plece, şi el s-a gîndit că eu şi cu prietenii mei am fi plecat.

— E o rudă de-a dumneavoastră ? m-a întrebat.

Am înţeles, în seara aceea, că atunci cînd spunea prietenii mei, înţelegea prin asta Clelia şi Doro. M-a mai întrebat dacă Mara era o rudă de-a lor. Absurditatea suspiciunii că ar fi interesat de cei treizeci de ani ai Marei m-a făcut să zîmbesc. L-am întrebat dacă o cunoştea.

— Nu, a spus el. Am întrebat într-o doară.

I-am dat întîlnire a doua zi pe plajă, glumind în legătură cu ideea lui de a citi împreună.

— Dacă tu crezi că-ţi voi prezenta nişte fete, te înşeli. Am impresia că ştii să te descurci şi singur.

În seara aceea am fumat, aşezat la fereastră, gîndindu-mă din nou la confidenţele Cleliei, necăjit că Ginetta niciodată nu mi le-ar

fi făcut. Mă cuprindeau melancolii mai vechi. S-a adăogat la asta amintirea conversaţiei cu Guido, care a reuşit să mă umilească. Din fericire eram la mare unde zilele nu au importanţă. „Am venit aici ca să mă distrez“, am gîndit.

A doua zi stăteam aşezaţi pe vîrful unei stînci şi puţin mai jos Clelia, întinsă pe spate, acoperindu-şi ochii. Umbrela de soare de pe plajă era părăsită. Am vorbit din nou despre Mara şi am ajuns la concluzia că o plajă este făcută din femei şi mai ales din copii. Cînd lipseşte un bărbat, nimeni nu observă, dar, dacă lipseşte o Mara oarecare, un întreg grup de prieteni se împrăştie.

— Priveşte, spunea Doro, toate umbrelele astea de soare : sînt tot atîtea case ; în ele se croşetează, se mănîncă, se schimbă hainele, se fac vizite. Cei cîţiva soţi stau la soare acolo unde i-a pus nevasta. E o republică a femeilor.

— De unde s-ar putea deduce că ele au inventat societatea.

În acel moment de stînci s-a apropiat un înotător. A scos capul din apă, agăţîndu-se cu mîinile : era Berti.

N-am spus nimic, dar îl urmăream cu coada ochiului. Poate nu mă vedea, acolo, sus, unde eram — eu cînd ies din apă nu văd la doi paşi — şi a stat agăţat de stîncă, săltîndu-se odată cu valurile. La înălţimea frunţii sale, la cîteva palme, stătea Clelia, întinsă pe spate şi nemişcată. Lui Berti îi şiroia apa din păr peste ochi, şi pentru a se susţine dădea din braţe,

făcînd acele gesturi tentaculare care mai aminteau de mişcările înotului şi ale instabilităţii în apă. Apoi s-a desprins pe neaşteptate şi a început să înoate pe spate. Şi s-a apropiat, înconjurînd o stîncă, de locul unde nisipul devenea stîncă. De acolo mi-a strigat ceva, am salutat cu un gest al mîinii şi am reluat conversaţia cu Doro.

Mai tîrziu, cînd Clelia s-a trezit din beatitudinea ei şi au venit celelalte fete şi cîteva cunoştinţe, mi-am rotit privirea peste plajă şi l-am văzut pe Berti stînd în picioare printre cabine, cu un ziar în mînă şi citind. Nu-l vedeam pentru prima oară. Dar era clar că în dimineaţa aceea aştepta. I-am făcut semn să se apropie. Am insistat. Berti s-a mişcat, împăturind ziarul fără să ne privească. La poalele stîncilor s-a oprit. I-am spus lui Doro :

— Acela este tipul meu întreprinzător despre care ţi-am vorbit.

Doro l-a privit şi a zîmbit, întorcîndu-se apoi spre şevaletul său. Era momentul să cobor şi, ajuns lîngă el, să-i spun cîteva cuvinte lui Berti. Să prezinţi un băieţandru în chiloţi negri unor fete care vin şi pleacă în costume de baie şi unor domni în halat, este un lucru fără consecinţe grave şi, în cele din urmă, scuzabil. Dar figura gravă şi plictisită a lui Berti m-a iritat, mă simţeam ridicol. Am bombănit brusc :

— Aici ne cunoaştem cu toţii, şi trecînd pe lîngă noi Ginetta, care se ducea în apă, i-am spus : Aşteaptă-mă.

Cînd m-am întors la ţărm — Ginetta rămînea în apă mai mult de-o oră — l-am găsit pe Berti aşezat pe nisip, între umbrela noastră şi cea vecină, îmbrăţişîndu-şi genunchii.

L-am lăsat acolo. Preferam să stau de vorbă cu Clelia. Clelia ieşea în acel moment din cabină îmbrăcînd un bolero alb peste costum. I-am ieşit în întîmpinare şi ne-am salutat în glumă. Ne-am îndepărtat încet-încet vorbind, şi după ce Berti a dispărut în spatele umbrelei, m-am simţit mai bine. Făceam obişnuita plimbare între spuma de la mal şi grupurile răspîndite şi gălăgioase.

— Am făcut o baie cu Ginetta, am spus. Dumneavoastră nu intraţi ?

Încă din prima zi spusesem în treacăt, din politeţă, că voi intra în apă cu Clelia. Ea însă s-a oprit şi m-a privit cu un surîs ambiguu.

— Nu, nu, a spus.

Eu, suprins, am privit-o.

— Nu, nu, eu în apă intru singură.

Nu mai era nimic de făcut. Mi-a explicat că ea făcea totul de faţă cu toţi, dar cu marea îi plăcea să fie în intimitate.

— Dar e ciudat !

— E ciudat, dar asta este.

Înota bine şi nu o făcea din timiditate. Era o hotărîre a ei.

— Tovărăşia mării îmi ajunge. Nu vreau pe nimeni. În viaţă nu am nimic al meu. Lăsaţi-mi cel puţin marea.

S-a îndepărtat înotînd fără să mişte apa, şi la întoarcere o aşteptam pe nisip. Am re-

venit la discuţia noastră şi Clelia, la protestul meu, a răspuns abia zîmbind.

— Nici măcar cu Doro ? am întrebat-o.

— Nici cu Doro.

În dimineaţa aceasta am glumit în legătură cu înotul ei misterios şi, trecînd peste trupuri, rîzînd de burţile mari, criticam femeile.

— Ştiţi cine stă sub umbrela aceea roşie ? m-a întrebat Clelia.

Pe şezlong se zărea un trup gol, numai oase, acoperit cu un costum de baie din două bucăţi, sutien şi chiloţi. Era bronzat pe zone ; pîntecul descoperit arăta urma unui precedent costum normal. Unghiile de la picioare şi de la mîini erau roşii-sîngerii. Pe speteaza şezlongului atîrna un frumos prosop de buret roz.

— Este prietena lui Guido, a şoptit Clelia, rîzînd. O cară cu el, o ţine ascunsă şi cînd o întîlneşte îi sărută mîna şi-i spune toate cele de rigoare.

Apoi m-a luat de braţ şi s-a aplecat :

— De ce, voi bărbaţii, sînteţi atît de vulgari ?

— Am impresia că Guido are tot felul de gusturi, am spus. Cît despre vulgaritate, are multă.

— Oh, nu ; femeia aceea e vulgară, a spus Clelia. El, sărmanul, mă iubeşte.

Am început să-i explic că nimic nu este vulgar în sine, dar noi sîntem cei care creem vulgaritatea, prin ceea ce spunem sau gîndim, dar Clelia privea deja în altă parte şi rîdea de o bonetă roşie pe care un copil o purta pe cap.

Ne-am plimbat aşa pînă la capătul plajei şi ne-am oprit să fumăm pe ţărmul stîncos. După aceea ne-am întors moleşiţi de soare şi îmi lăsam privirea să cadă, fără interes, ici şi colo, cînd l-am zărit, lîngă umbrela noastră, pe Berti care se îndepărta — spatele lui negru, chiloţii — vorbind cu aer preocupat unei femei mărunte, îmbrăcată într-un halat înflorat, ciudată, în sandale cu talpă groasă, obrajii lucioşi, pudraţi. În acel moment Clelia i-a strigat ceva lui Doro, ridicînd braţul, şi cei doi s-au întors — în grabă Berti, care a şters-o de cum ne-a văzut ; dezinvoltă şi zeflemitoare femeiuşca aceea, care s-a luat după Berti, şchiopătînd şi chemîndu-l pe nume.

— Gheişa care te urmărea, i-am spus după ce a venit să mă caute la cîrciumioară, era cumva doamna pe care ai adus-o acasă în ziua aceea ?

Berti a zîmbit indiferent, cu ţigara în gură.

— Văd că ai o bună tovărăşie, am continuat. De ce cauţi o alta ? Noroc că nu te-am prezentat domnişoarelor de la noi.

Berti mă privea fix, cum faci atunci cînd te prefaci că te gîndeşti la ceva.

— Nu e vina mea, a spus la un moment dat, dacă am întîlnit-o. Să le cereţi scuze din partea mea prietenilor dumneavoastră.

Atunci am schimbat vorba şi l-am întrebat dacă ai lui ştiau ceva despre isprăvile sale. El, cu acelaşi zîmbet vag, mi-a spus încet că femeia aceea făcea mai mult decît multe domnişoare de familie bună, ca dealtfel toate fe-

meile ca ea, care dacă duceau o viaţă dificilă era în folosul celor cinstite.

— Adică ?

— Da. Bărbaţii sînt cu toţii de acord să frecventeze prostituatele, şi astfel se descarcă şi nu mai dau bătaie de cap celorlalte. Prin urmare să le respecte.

— Foarte bine, i-am răspuns. Dar tu de ce te furişezi şi îţi e ruşine de ea ?

— Eu... s-a bîlbîit Berti.

Mi-a explicat că era altceva : el dispreţuia femeile şi îl înfuriau pentru că toţi trăiau numai pentru acelaşi lucru. Femeile erau proaste şi mofturoase : infatuarea bărbaţilor le făcea necesare ; era deajuns ca bărbaţii să fie de acord să nu le mai caute ca să le zmulgă orgoliul.

— Berti, Berti, i-am spus, mai eşti şi ipocrit.

M-a privit surprins.

— Să te foloseşti de cineva şi apoi să nu-i mai dai nici bună ziua, asta nu se poate.

L-am văzut atunci cum zîmbeşte şi cum striveşte ţigara ostentativ. Cu vocea cea mai senină mi-a spus că el nu se folosise de femeia aceea ci — a zîmbit — femeia aceea s-a folosit de el. Era singură, se plictisea la mare ; se întîlniseră pe plajă, ea a fost prima care a început să glumească, să se agaţe de el.

— Vedeţi, mi-a spus, nu i-am spus nu, fiindcă îmi era greu. Are poşeta cu oglinda spartă. O înţeleg. Vrea să fie doar însoţită şi nu cere un ban ; spune că la mare nu se lucrează. Dar este răutăcioasă. E la fel ca toate femeile care profită de situaţiile ridicole ca să pună în încurcătură un bărbat.

M-am întors acasă pe străzile pustii de la orele două după-amiaza. Am hotărît să nu-i mai dau sfaturi acestui băiat ; era genul pe care trebuie să-l laşi să facă ce pofteşte, ca să vezi pînă la urmă unde ajunge. L-am întrebat dacă pe femeia aceea, pe doamna aceea, n-o adusese, întîmplător, cu el de la Torino.

— Sînteţi nebun ! mi-a spus Berti.

Dar toată spontaneitatea i-a dispărut cînd l-am întrebat cine l-a învăţat să-şi ceară scuze pentru lucrurile care oamenilor nu le ţinea nici de cald, nici de frig.

— Cînd ? a bîlbîit el.

— Nu mi-ai spus, mai devreme, să cer scuze prietenilor mei din partea ta ?

Mi-a explicat că eu fiind cu prietenii, îi părea rău să fie văzut cu femeia aceea.

— Există oameni, a spus el, în faţa cărora ne este ruşine să fim ridicoli.

— Ca de exemplu, cine ?

Atunci a tăcut un moment.

— Prietenii dumneavoastră, a mormăit nepăsător.

M-a lăsat în capul scării şi s-a îndepărtat pe aleea însorită.

Întrucît în orele acelea de arşiţă Doro se odihnea, eu, care în timpul zilei nu reuşesc să dorm, m-am prefăcut că mă întorc acasă doar ca să scap de Berti. Şi acum începea plictisul zilnic al orelor calde şi goale. Am hoinărit prin locurile acelea ca întotdeauna, dar nu mai exista colţişor pe care să nu-l cunosc.

Am apucat atunci pe drumul care ducea la vilă, dornic să vorbesc cu Clelia. Dar era mult prea devreme și m-am frămîntat o grămadă de timp, așezat pe un zid în spatele căruia cîțiva copaci se oglindeau în mare. Printre altele, m-am gîndit pentru prima oară că cineva, care nu o cunoștea bine pe Clelia, ar fi spus, văzîndu-ne că ne plimbăm și rîdem împreună, că între noi doi era mai mult decît o simplă prietenie.

Am găsit-o pe Clelia în grădină, tolănită la umbră, pe un fotoliu de răchită. Părea că se bucură să mă vadă și a început să vorbească. Mi-a spus că Doro se săturase să picteze marea și că voia să înceteze.

Mi-a scăpat un zîmbet.

— Guido al dumneavoastră va fi fericit, i-am spus.

— De ce ?

A trebuit să-i explic atunci că, după Guido, Doro se gîndea mai mult la pictură decît la ea, și că ăsta ar fi motivul neînțelegerilor dintre ei.

— Neînțelegeri ? a întrebat Clelia, încruntîndu-se.

Am spus atunci, nerăbdător :

— Ei, Clelia, nu vreți acum să mă faceți să cred că nu v-ați certat nici un pic ! Amintiți-vă de seara aceea în care mă rugați să-i țin tovărășie și să-l distrez...

Clelia m-a ascultat aproape îmbufnată și făcea semn cu capul că nu era adevărat ce spun.

— N-am spus niciodată nimic, a bombănit ea. Nu-mi amintesc. A zîmbit. Nu vreau să-mi amintesc ce-am spus. Și dumneavoastră să nu faceți pe ticălosul.

— Spuneți-mi, i-am zis, în prima zi cînd am venit, aici, cînd ne-am întors din călătoria aceea după ce au tras în noi...

— Frumos, a exclamat Clelia, Și omulețul acela care țopăia ?

A trebuit să zîmbesc și Clelia a continuat :

— Toți vă legați de ceea ce spun ; toți vă amintiți lucrurile pe care le spun. Și întrebați, vreți să știți. S-a îmbufnat din nou. Am impresia că sînt din nou la școală.

— În ceea ce mă privește... am bombănit eu.

— Nu trebuie niciodată să vă amintiți lucrurile pe care le spun. Eu vorbesc, vorbesc pentru că am limbă, pentru că nu știu să stau singură. Nu mă luați și dumneavoastră în serios, pentru că nu merită.

— Ei, Clelia, am spus, sîntem obosiți de viață ?

— Nici vorbă, e atît de frumoasă, a spus rîzînd.

Atunci i-am spus că nu-l mai înțelegeam deloc pe bietul Doro. De ce voia să nu mai picteze ? Picta atît de bine.

Clelia a devenit gînditoare și a spus că de n-ar fi fost cum era — o fetișcană vicioasă, care nu știa să facă nimic — ar fi pictat ea marea care-i plăcea atît de mult, și care era a ei ; și nu numai marea, ci și casele, oamenii, scările abrupte, toată Genova.

— Îmi place atît de mult, mi-a spus ea.

— Poate de-asta a fugit Doro. Pentru același motiv, Lui îi plac colinele.

— S-ar putea. Dar el spune că locurile lui sînt frumoase numai retrăindu-le în gînd. Eu n-aş fi în stare. Nu am altceva al meu.

Aşezaţi aşa, faţă-n faţă — cu măsuţa la mijloc — îl aşteptam pe Doro. Clelia a început din nou să-mi povestească despre copilăria ei şi a glumit mult despre naivităţile acelei vîrste, în atmosfera închisă a bătrînilor care voiau să facă din ea o contesă şi şi-o pasau în perimetrul celor trei case : o prăvălie, un palat şi o vilă, şi ceea ce îi plăcea ei mai mult era triunghiul pe care îl făceau străzile unite după ce traversau întregul oraş. Palatul unchiului era un vechi edificiu cu fresce şi palisade, cu vitrine ca un muzeu, care, văzut din stradă, străjuia marea, şi avea ferestre mari cu vitralii. Copil fiind, spunea Clelia, era un coşmar să intri pe coridorul clădirii şi să-ţi petreci după-amiaza în penumbra lugubră a sălilor. Dincolo de acoperiş era marea, aerul, strada plină de viaţă ; ei nu-i rămînea decît s-o aştepte pe maică-sa să termine sporovăiala cu bătrîna ; şi, fără răgaz, torturată de plictiseală, îşi ridica ochii spre tablourile întunecate, din care apăreau mustăţi, capete cu păr ca de cardinal, obraji palizi de păpuşi fără vîrstă.

— Vedeţi cît sînt de proastă, spunea Clelia. Atunci cînd palatul era ca al nostru, nu-l puteam suferi ; acum, fiindcă sîntem săraci şi ruinaţi, aş da orice ca să-l pot avea din nou.

Mai înainte ca Doro să apară la balcon, Clelia mi-a mai spus că mama ei nu voia s-o lase în prăvălia unde sta tatăl ei, pentru că nu era frumos ca o fetiţă ca ea să audă certurile de la tejghea şi să înveţe atîtea mojicii. Dar prăvălia era plină de tot felul de lucruri şi avea vitrinele strălucitoare — aceleaşi obiecte care umpleau palatul — şi aici lumea venea şi pleca şi Clelia era fericită să-şi vadă tatăl mulţumit. Îl întreba mereu de ce nu vindeau şi tablourile şi odoarele din palat — ca să nu mai sărăcească.

— Am avut o copilărie gravă, mi-a explicat Clelia surîzînd. Mă trezeam noaptea înspăimîntată că tata ar fi putut sărăci.

— De ce vă era atît de teamă ?

Atunci Clelia mi-a răspuns că în acei ani era cuprinsă cu totul de spaimă. Primele gînduri de dragoste le-am avut în faţa unui tablou cu sfîntul Sebastian, martirul — un tînăr gol, cu trupul plin de sînge închegat şi cruste, cu săgeţile împlîntate în pîntec. Ochii trişti şi cuprinşi de dragoste ai sfîntului o făceau să-i fie ruşine să-l privească, şi pentru ea dragostea însemna această scenă.

— De fapt, pentru ce povestesc toate astea ? a spus Clelia.

După puţin timp Doro a apărut la balcon ca să se şteargă pe gît. Mi-a făcut semn şi a intrat din nou în casă ca să coboare. Am întrebat-o pe Clelia dacă şi-a schimbat părerea despre dragoste.

— Natural, mi-a răspuns ea.

VII

Noaptea, cînd mă întorceam acasă, mă așezam la fereastră ca să fumez. Unii cred că-și facilitează astfel meditația ; adevărul este că în timp ce fumezi gîndurile se risipesc ca ceața și că mai degrabă fantazezi, ceea ce este cu totul altceva decît gîndirea. Soluțiile, descoperirile vin, în schimb, pe neașteptate : la masă, înotînd în mare, vorbind despre cu totul altceva. Doro îmi cunoștea obiceiul de a mă lăsa prins, o clipă, în focul unei discuții, ca să urmăresc cu ochii o idee neașteptată. Și el făcea la fel și, cu alte prilejuri, ni s-a întîmplat să umblăm mult împreună, preocupat fiecare, în tăcere, de gîndul lui. Dar acum tăcerea lui — ca și a mea — îmi părea ca o lipsă de atenție, ca o înstrăinare, în sfîrșit ceva neobișnuit. Nu eram de multe zile la mare și mi se părea că sînt de un secol. Cu toate astea nu se întîmplase nimic. Dar noaptea, întorcîndu-mă acasă, mi se părea că întreaga zi care se scursese — banala zi de plajă — îmi cerea cine știe ce fel de clarificare, ca să mă pot înțelege pe mine însumi.

Cînd, a doua zi după nenorocirea Marei, l-am revăzut pe prietenul Guido cu blestematul lui de automobil, în puținele clipe necesare ca să traversez strada pentru a-i întinde mîna, am intuit mai multe lucruri decît în timpul unei întregi nopți cu pipa în gură. Am întrezărit deci că mărturisirile Cleliei erau o apărare inconștientă față de vulgaritatea lui Guido ; bărbat, dealtfel, foarte bine educat și galant. Guido ședea, bronzat și trandafiriu, întinzîndu-mi o mînă și descoperindu-și dinții, salutîndu-mă. Guido era bogat și bovin. Clelia reacționa în taină ; deci îl lua în serios și îi semăna. Cine știe unde aș fi ajuns, dacă Guido ar fi început să rîdă și m-ar fi silit să vorbesc. Am urcat cu el în automobil și m-a dus la cafenea unde la ora aceea erau cu toții.

În timp ce vorbeau despre Mara, eu eram atent să nu-mi pierd gîndul, și mă întrebam : dacă Doro înțelegea la fel ca mine acele regrete ale Cleliei, cum de nu-l supăra că nici față de mine Clelia nu avea secrete ? Între timp au sosit și ei, și după primele cuvinte Guido i-a spus Cleliei că în timp ce traversa Genova s-a gîndit la ea. Clelia l-a făcut răutăcios. O glumă, dar mi-a fost suficient ca să mă facă s-o suspectez pe Clelia că în trecut a făcut aceleași confidențe despre copilăria ei și lui Guido, și m-am simțit nedreptățit.

După cină Guido a venit după noi la vilă într-un fel ceremonios, aducîndu-ne-o în automobil și pe Ginetta. În timp ce Doro și cu Guido discutau despre probleme de serviciu, eu le ascultam pe Clelia și pe Ginetta și mă gîndeam din nou la ieșirea aceea a lui Doro, cînd coboram din munți, că de fapt caracteristic pentru un bărbat însurat este să trăiască nu numai cu o singură femeie. Dar Ginetta era o femeie ? Surîsul ei încruntat și impetuozitatea unor opinii făceau din ea o adolescentă fără sex, mai degrabă. Tot mai puțin înțelegeam cum ar fi putut să-i semene Clelia în adolescență. În Ginetta era o ștrengărie gravă,

reținută, care totuși, uneori, îi cuprindea întreg trupul. Desigur că ea nu făcea confidențe prietenilor, dar privind-o în timp ce vorbea aveai impresia că nimic nu rămînea ascuns în adîncul sufletului ei. Ochii cenușii, pe care-i deschidea fără ostentație, aveau limpezimea aerului. Vorbea despre nu știu ce scandal — nu-mi amintesc bine — dar îmi amintesc că fata-i lua apărarea persoanei discutate, apelînd la Doro, pe care îl întrerupea la întîmplare, și Clelia, cu multă delicatețe, repeta într-una că nu era o problemă de morală ci de gust.

— Dar se vor căsători, spunea Ginetta.

Nu era o soluție, protesta Clelia. Căsătoria e o alegere, nu un remediu, și o alegere făcută cu calm.

— La dracu, va fi o alegere, a intervenit Guido. După ce au făcut atîtea experiențe.

Ginetta a zîmbit și a spus că din moment ce scopul căsătoriei era familia, cu atît mai bine dacă s-au gîndit la ea imediat.

— Dar scopul, fără îndoială, nu este familia, a spus Doro. Este acela de a pregăti o ambianță pentru familie.

— Mai bine să ai un copil fără ambianța asta, decît o ambianță fără copii, a decretat Ginetta. Apoi s-a înroșit și a întîlnit privirea mea.

Clelia s-a ridicat să ne servească lichiorul. După aceea am jucat cărți. Noaptea, tîrziu, Guido ne-a dus acasă. Lăsînd-o pe Ginetta în fața garajului, noi ne-am întors pe jos spre hotel. Aș fi preferat ca plimbarea aceasta s-o

fac singur, dar Guido, care toată seara a vorbit puțin și a jucat cărți cu o neatenție agresivă, mi-a cerut să-i țin tovărășie. I-am vorbit din nou despre Mara. Guido susținea discuția fără plăcere ; Mara era în mîini bune și în afară de pericol. Ajunși în fața hotelului a trecut mai departe. Ne-am pomenit în tăcere la intrarea străduței unde locuiam eu și am vrut să mă opresc. Guido a înaintat cîțiva pași, apoi s-a întors spre mine cu un aer oarecare :

— Lăsați-le să aștepte, a spus. Veniți pînă la gară.

Am întrebat cine mă aștepta, și Guido a răspuns cu indiferență că, ei, pe cineva tot trebuie să fi avut și eu ca să-mi țină tovărășie.

— Nu am pe nimeni, am răspuns. Sînt burlac și singur.

Atunci Guido a bombănit ceva și pe acest motiv ne-am reluat preumblarea.

Cine trebuia să mă aștepte, l-am întrebat din nou pe Guido. Poate junele acela de pe plajă ?

— Nu, nu, profesore, înțelegeam o relație... o prietenie.

— De ce ? M-ați văzut cu cineva ?

— Nu asta spuneam. Dar o descătușare e necesară.

— Sînt aici ca să mă odihnesc, i-am explicat, și descătușarea mea e să stau singur.

— Mda, a spus Guido, dus pe gînduri.

Ne aflam în piațetă, în fața cafenelei, cînd i-am spus :

— Dar dumneavoastră, aveți pe cineva ?

Guido a ridicat capul din nou.

— Am pe cineva, a spus agresiv. Nu sîntem toți niște sfinți. Și mă costă ochii din cap.

— Domnule inginer, am exclamat, dar vă ascundeți destul de bine.

Guido a zîmbit îndatoritor :

— Tocmai asta mă costă ochii din cap. Două note de plată, două locuințe, două mese. Credeți-mă, o amantă este o soție care te costă mai mult.

— Căsătoriți-vă, am spus.

Guido și-a descoperit dinții de aur.

— Aș cheltui tot dublu. Dumneavoastră nu cunoașteți femeile. O prietenă, atîta timp cît speră, stă liniștită. Are numai de cîștigat. Dar un nenorocit care are soție este în mîinile ei.

— Căsătoriți-vă atunci cu prietena.

— Glumiți. Sînt lucruri care se fac la bătrînețe.

L-am lăsat în fața hotelului, făgăduindu-i că a doua zi voi face cunoștință cu doamna. Mi-a strîns mîna expansiv. Întorcîndu-mă, mă gîndeam la Berti și am privit în jur, dar de data asta nu era.

A doua zi am stat, și am scris pînă ce soarele s-a ridicat sus pe cer, apoi am colindat pe străzi, răsucindu-mi în minte tot ideile din seara precedentă care acum, în tumultul și limpezimea zilei, îmi păreau palide și lipsite de conținut. Voiam să ajung pe plajă unde se aflau deja cu toții.

Dar la intrare l-am găsit pe Guido, de data asta într-un halat maro, care m-a sechestrat imediat și ne-am îndreptat ca înțeleși spre o anumită umbrelă de soare. Cînd am ajuns, Guido și-a arborat un surîs spontan și a exclamat :

— Dragă Nina, cum ai dormit ? Îmi dai voie ? și mi-a rostit numele. Am atins degetele acelei mîini slabe și prin reverberația și spațiul incomod al umbrelei i-am văzut mai ales picioarele, lungi și bronzate, și sandalele complicate cu care se terminau. S-a ridicat să se așeze pe șezlong și m-a privit cu ochi duri, goi ca și vocea cu care i s-a adresat lui Guido.

Am schimbat cîteva amabilități, am întrebat cînd înoată ; mi-a spus că înota numai pe seară, cînd apa era călduță, a rîs de cîteva ori la cele ce i-am spus și mi-a întins din nou mîna cînd am salutat-o la plecare, invitîndu-mă să mai trec. Guido a rămas cu ea.

Cînd am ajuns la stînci, l-am văzut pe Berti așezat pe o piatră, vorbind cu o prietenă de șaisprezece ani de-a Ginettei, și Doro, întins pe nisip, îl lăsa în pace. La ora aceea Clelia era în mare.

VIII

Doro mi-a explicat într-una din acele dimineți de ce s-a săturat să mai picteze. M-a luat de braț și încet, încet ne-am îndepărtat de sat pe șoseaua care străjuia marea ca o terasă.

— Dacă aş fi din nou copil, mi-a spus el, m-aş face numai pictor. Aş fugi de-acasă, aş trînti uşa şi ar fi un lucru hotărît.

Furia asta mi-a plăcut, şi i-am spus că în cazul ăsta nu s-ar mai fi căsătorit însă cu Clelia. Doro mi-a spus că ăsta era singurul lucru pe care nu-l greşise. Clelia era, într-adevăr, o frumoasă vocaţie. Însă, mi-a spus, nu tablourile acelea proaste cu care îşi pierdea timpul pictîndu-le îl înfuriau, ci faptul că îşi pierduse dorinţa şi plăcerea de a vorbi cu mine despre atîtea lucruri, asta era.

— Despre care lucruri ?

M-a fixat cu severitate, fără să se întrerupă, şi a început să-mi spună că dacă îl luam aşa, atunci nu se mai plîngea, pentru că şi eu îmbătrîneam, şi se vede că asta se întîmplă cu toată lumea.

— Aşa o fi, am răspuns, dar dacă nu mai ai poftă să vorbeşti, nu sînt eu vinovat.

Înţelegeam că sînt indispus şi că situaţia era ridicolă, dar am tăcut şi Doro mi-a lăsat braţul. Priveam marea de sub noi şi mi-a trecut prin minte o idee : nu cumva neînţelegerile dintre el şi Clelia erau determinate de astfel de prostioare ?

Dar iată că Doro a început din nou să vorbească cu vocea nepăsătoare de mai înainte şi am observat că nici nu observase supărarea mea. I-am răspuns cu indiferenţă, dar nemulţumirea din mine creştea, devenind adevărată furie.

— Nu mi-ai explicat încă de ce te-ai certat cu Clelia, am spus în cele din urmă.

Dar Doro mi-a scăpat din nou. Mai întîi n-a înţeles la ce făceam aluzie, apoi m-a privit strîmb şi mi-a spus :

— Tot te mai gîndeşti la asta ? Dar eşti un încăpăţînat. Asta se întîmplă zilnic între soţi.

În aceeaşi zi îi spuneam Cleliei care se plîngea de un roman plictisitor, că în situaţia asta de vină e cel care citeşte. Clelia a ridicat capul şi a zîmbit.

— Aşa faceţi toţi. Veniţi aici ca să vă odihniţi şi deveniţi impertinenţi.

— Care toţi ?

— Chiar şi Guido. Dar cel puţin Guido are scuza că îl chinuieşte iubita. Dumneavoastră însă nu aveţi nici-o scuză.

Am ridicat din umeri, zîmbind ironic. Cînd i-am spus că am făcut cunoştinţă cu doamna aceea, Clelia s-a înroşit de plăcere şi aproape bătînd din palme m-a rugat :

— Spuneţi-mi, spuneţi-mi, cum este ?

Ştiam că Guido era dispus s-o arate doar anumitor persoane, de exemplu mie. Am spus asta pe un ton grav, care-i plăcea Cleliei şi am văzut-o fericită.

— Se plînge că-l costă prea mult, am adăogat. Atunci de ce n-o ia de nevastă ?

— Asta ar mai lipsi, a spus Clelia. Totuşi e cam proastă femeia aceea. Se vede cîtă minte are numai după felul cum se lasă ţinută într-un dulap, ca o cutie. Vă place ?

— Pînă acum nu i-am văzut decît picioarele. Ce este, balerină ?

— E casieriță, a spus Clelia. O vrăjitoare pe care toți o cunoșteau la Genova înainte ca Guido să-i cadă în gheare.

— Atunci este o șmecheră.

— Cu Guido nici nu-i greu, a surîs Clelia.

— Eu cred că face pe supusa ca să pună mai bine mîna pe el, am spus. E un semn bun cînd o femeie se lasă ținută în dulap. Asta arată că se consideră de-ai casei.

— Dacă socotiți că ăsta-i semn bun, a spus Clelia îmbufnată.

— Dar ce ar putea face mai mult decît s-o ia de soție ?

— Nu, nu, s-a indignat Clelia. Nu l-aș mai primi în casa mea.

— Ați dori ca un animal ca el să ia de soție o Clelie sau o Ginettă ?

O urmăream cu coada ochiului să văd dacă reacționează, dar animalul a trecut neobservat.

— Ce nedreptate, a spus Clelia, ca o fată să fie fără apărare în fața voastră. Fac bine femeile care-și bat joc de voi.

Într-adevăr, în una din zilele acelea Guido m-a vizitat nici mai mult nici mai puțin decît acasă. A apărut în ușă cu un zîmbet de scuză și a spus că nu voia să-mi tulbure lectura. L-am invitat să intre, jenat la rîndul meu de patul de fier, și l-am poftit să se așeze la fereastră. S-a îndreptat spre fereastră fluturîndu-și bereta, și apoi a spus să le cer din partea lui scuze lui Doro și Cleliei pentru că nu putea să vină să-i ia cu mașina. Era ocupat.

Pe plajă, în seara aceea, am spus tot felul de răutăți pe socoteala lui Guido. Cele mai

pornite împotriva lui erau fetele care țineau la plimbare. Berti, de-al casei acum și circulînd printre noi, părea singurul indiferent. L-am auzit spunîndu-i Ginettei că, în definitiv, lumea venea la mare ca să se bage în apă, nu să viziteze cimitirele.

— Deci, i-am spus, după ce m-am așezat lîngă el pe nisip, nu te mai gîndești la lectură !

— M-ar bucura să citesc, mi-a răspuns.

— Mai ales cu fetele astea.

M-a privit supărat.

— Eu ? m-a întrebat.

De fapt, așa așezat pe stîncă cum stătea avea un aer foarte plictisit. Și la început, cînd l-am văzut, le înfrunta pe fete cu o mină condescendentă, contrazicîndu-le.

— N-ai să-mi spui că-ți repugnăm și noi ? Tu ai venit după noi !

Berti a zîmbit. Prin fața noastră a trecut Ginetta aranjîndu-și casca, gata pentru înot. Văzînd-o de jos, cum pășea acoperindu-și urechea, mi s-a părut neobișnuit de înaltă, pentru o femeie. Berti și-a privit genunchi și-a bombănit.

— Fetele astea mă plictisesc. Nu înțelegi nimic dintr-o fată.

În fața noastră a apărut Doro și s-a trîntit pe nisip.

— Acesta este elevul, i-am spus.

I l-am prezentat. Și-au atins mîna stînd în genunchi. Apoi Doro a început să vorbească cu mine despre nu știu ce, într-un mod bizar și neașteptat, așa cum făceam cînd eram stu-

denți. Era evident că Berti era exclus. Pe de o parte îl ascultam pe Doro, pe de alta îl urmăream cu coada ochiului pe junele meu. Care, pe neașteptate, a întrebat :

— Domnule inginer, rămîneți mai mult aici ?

Doro ne-a privit pieziș și n-a răspuns. Berti a așteptat, roșu la față, deși era ars de soare. După o lungă tăcere, am spus eu că la sfîrșitul lunii august plecăm. Dar Doro, implacabil, n-a deschis gura. Toți trei am privit marea în care Ginetta tocmai intra și de unde, pe neașteptate, s-a ivit Clelia. Am lăsat-o să se apropie și nu știam dacă trebuie să-i zîmbim. Ne-a făcut ea o strîmbătură, fiindcă un picior i-a alunecat pe pietre.

— Intrați, totuși, marea e a voastră, ne-a strigat arătîndu-ne-o, și s-a îndreptat spre umbrelă.

Doro se și ridicase.

— Să facem cîțiva pași ? m-a întrebat.

M-am ridicat, de-abia privindu-l pe Berti. Privea fix orizontul, cu un aer stoic.

Mai tîrziu, proaspeți și odihniți, eram așezați în jurul umbrelei, și Clelia fuma o țigară, iar eu pipa.

— Cine știe unde s-a dus Berti, am spus.

Doro nu s-a mișcat. Întins între noi, privea cerul.

— Sînteți chiar prieteni, a spus Clelia ; sînteți nedespărțiți.

— Servesc drept paravan pentru amorurile sale, i-am răspuns. Există o femeie care, altfel ar fi geloasă.

Poveștile astea îi plăceau Cleliei și a trebuit să-i povestesc totul, chiar și discuția de la cîrciumioară.

Doro nu spunea nimic și continua să privească în sus.

IX

L-am revăzut pe Berti îmbufnat în cîrciumioară. A intrat, se vede, pentru că n-avea ce face. Mi-a spus că voia să vină la mine după-amiaza ca să citim ceva împreună.

— Nu-ți mai plac fetele ? l-am întrebat.

— Care ?... Le urăsc, mi-a răspuns.

— Doar n-o să-mi spui că vrei prietenia inginerului ?

M-a întrebat dacă Doro era într-adevăr prietenul meu. I-am răspuns că da ; el și cu soția lui erau prietenii cei mai dragi pe care îi aveam.

— Soția ?

Nu știa că Clelia era soția lui Doro. I-au strălucit ochii.

— Adevărat ? repeta și-și pleca privirea avînd mina aceea impasibilă de om plictisit, care era mina lui serioasă.

— Ce credeai, am mormăit, că e o balerină ?

Berti a mototolit șervetul și m-a lăsat să vorbesc. Apoi a ridicat spre mine doi ochi strălucitori, ingenui, da, ochii lui de băiat, și m-a întrebat din nou dacă în după-amiaza aceea putea să urce pînă la mine.

— N-o să vă viziteze oare cineva? m-a întrebat.

Era evident că se gîndea la Clelia.

— Cum așa? Ce-i asta? l-am întrebat. Urăști femeile și te înroșești cînd te gîndești la ele?

Berti mi-a răspuns nu știu ce prostie, apoi am tăcut și în cele din urmă ne-am ridicat. Pe drum era taciturn, dar răspundea, însuflețindu-se, cu aerul celui care vorbește aiurea, fiindcă totuși se gîndește la ceva.

M-am oprit sub măslin să vorbesc un moment cu stăpîna casei și el m-a așteptat la picioarele scării, fixînd și mîngîind piatra netedă din care era făcută balustrada, cu un surîs tandru și totodată disprețuitor pe buze.

— Urcă, i-am spus, ajungnîdu-l din urmă.

Cînd am ajuns sus, s-a dus la fereastră, de care s-a sprijinit cu spatele, și a privit prin cameră.

— Domnule profesor, sînt mulțumit, a spus pe neașteptate, în timp ce-i întorceam spatele ca să beau ceva.

L-am întrebat de ce, și mi-a răspuns cu un gest care ar fi vrut să spună: „Așa".

Nici în după-amiaza aceea n-am citit. A început să-mi explice că din cînd în cînd îi venea un chef să muncească, o neliniște, o dorință de a face ceva, nu atît să studieze, cît să aibă un post cu responsabilitate, obositor, în care să tragă zi și noapte, ca să devină un bărbat ca noi, ca mine.

— Atunci lucrează, i-am spus. Ești tînăr, ce n-aș da să fiu în locul tău.

Mi-a răspuns atunci că nu înțelegea de ce lumea lăuda atît tinerețea: el ar fi vrut să aibă deja treizeci de ani — e un mare cîștig. Anii aceia intermediari erau stupizi.

Toți anii sînt stupizi. Odată trecuți devin interesanți.

Nu, a spus Berti, nu găsea chiar nimic interesant în cei cincisprezece, șaptesprezece ani pe care-i avea el; era mulțumit că trecuseră.

I-am explicat că ceea ce era frumos la vîrsta lui era că prostiile nu contau și tocmai pentru acest motiv lui nu-i plăceau: era socotit întotdeauna doar un copil.

M-a privit surîzînd:

— Deci ceea ce fac nu sînt prostii?

— În al doilea rînd, i-am răspuns. Dacă le plictisești pe soțiile prietenilor mei, vei face, desigur, mai curînd o prostie decît o mojicie.

— Nu plictisesc pe nimeni, a protestat el.

— O să văd eu.

Mi-a mărturisit, în cele ce mi-a spus după aceea, că a crezut prostește că doamna ar fi fost prietena prietenului meu și că aflînd că era, de fapt, soția lui i-a făcut plăcere, pentru că îl înfuriau prea tare femeile care, cu scuza că sînt femei, se vînd primului venit.

— Sînt zile cînd întreaga lume, viața, îmi apare ca un imens bordel.

În acel moment l-a întrerupt o voce dură pe care o cunoșteam, o voce de femeie iritată, care urca din stradă, acoperind vocea gazdei noastre. Ne-am privit în ochi. Berti a tăcut și și-a plecat privirea. Am înțeles că era femeia

de pe plajă, amanta aceea a lui de joacă. Berti nu s-a mişcat.

— Nu e acasă. Nu ştiu unde e, spunea gazda.

Cealaltă striga mojicii, că nimeni nu s-a purtat fără respect cu ea, şi că nu ajungea toată apa sfîntă ca să-şi poată spăla ruşinea.

Cînd au tăcut, şi nişte paşi s-au îndepărtat, am aşteptat ca Berti să vorbească, dar Berti privea într-o parte, cu faţa înăsprită şi distrată, şi tăcea.

Cînd a plecat, i-am spus să facă în aşa fel ca lucrurile acestea să nu se mai întîmple. Am fost scurt şi am închis uşa.

În seara aceea n-a mai venit la stînci. A venit Guido, ştergîndu-şi sudoarea. Clelia l-a întrebat cînd vor mai merge să danseze acolo sus.

— Auzi, soţia ta are poftă să danseze.

— Eu nu, a răspuns Doro.

Clelia îmi povestea despre o mică galerie din vechiul palat al unchiului ei, de care îşi amintea în seara aceea, şi ar fi vrut să fie acolo. Guido a ascultat-o puţin, după care a spus că eu eram omul potrivit care să apreciez acele voci din trecut.

Clelia a zîmbit surprinsă şi i-a spus că discuţiile despre prezent le aştepta de la el. L-am privit pe Guido care a făcut cu ochiul — cred că mie — şi a replicat Cleliei că cel puţin să ne povestească ceva interesant — primul bal; primul bal al unei femei este întotdeauna plin de neprevăzut.

— Nu, nu, a spus Clelia, vrem să auzim ceva despre primul dumneavoastră bal. Sau chiar despre ultimul, cel de ieri seară.

Doro s-a ridicat şi a spus :

— Potoliţi-vă. Eu mă duc să înot.

— Chiar, am spus eu, se vorbeşte întotdeauna despre primul bal al fetelor. Dar despre cel al băieţilor ? Ce se întîmplă cu viitorii Guido cînd îmbrăţişază prima dată o fată ?

— Nu există o primă dată, a spus Clelia. Viitorii Guido nu au început o dată anume. O fac mai înainte de a se naşte.

Am ţinut-o aşa pînă s-a întors Doro. Glumele acelea agresive îi plăceau Cleliei, şi amesteca în ele şi un subînţeles tentant, o maliţie pe care — poate greşesc — Guido nu o prindea întotdeauna. Sau mai curînd avea aerul de a le suporta cu gîndul în altă parte ; dar bunăvoinţa ursuză cu care se preta la joc mă făcea să zîmbesc.

Am spus :

— Parcă aţi fi soţ şi soţie.

— Ticălosule, a spus Clelia.

— Cu o femeie ca ea poţi să faci altceva decît să glumeşti ? a întrebat Guido.

— Există un singur bărbat cu care nu glumeşte, am spus la rîndul meu.

— Fireşte, a zis Clelia.

Doro a revenit şi s-a aruncat pe nisip, în ultimele raze de soare. După puţin timp Guido s-a ridicat şi ne-a spus că se duce la bar. S-a îndepărtat printre vergelele umbrelelor închise şi prin înghesuiala forfotelii de seară.

La o oarecare distanță, Ginetta și alți tineri salutau cu strigăte sosirea unei bărci. Noi trei tăceam ; ascultam bufniturile celor care se aruncau în apă și vociferările în tăcere.

— Știți, doamnă, i-am spus la un moment dat Cleliei, că elevul meu, după ce v-a văzut pe dumneavoastră s-a hotărît să-și schimbe viața ?

Doro a ridicat capul. Clelia a deschis ochii mari.

— A părăsit-o pe iubita lui, vorbește rău despre toate femeile. E un semn infailibil.

— Mulțumesc, a murmurat Clelia.

Doro s-a întors să se întindă.

— Fiindcă Doro este de față, am continuat, pot chiar să vă spun : este îndrăgostit de dumneavoastră.

Clelia a surîs, fără să se miște.

— Îmi pare rău pentru femeia aceea. N-aș putea face ceva ?

Mi-a venit să zîmbesc.

— Supărătoare treabă, a spus Clelia. Sînt atîtea fete care caută un băiat.

— De ce ? am întrebat. El e fericit. E mai fericit decît noi. Ar trebui să-l vedeți cum mîngîie trunchiurile copacilor și cum plutește.

— Dacă o ia așa... a spus Clelia.

Doro s-a întors pe nisip.

— Ei, ia încetați, a spus el.

I-am spus să tacă fiindcă treaba asta n-avea nici o legătură cu el. Clelia a privit un timp nisipul, fără să vorbească.

— Dar e chiar adevărat ? a întrebat la un moment dat.

Rîzînd am asigurat-o că așa e.

— Ce găsește la mine caraghiosul ăla ? m-a întrebat ea. Apoi m-a privit cu suspiciune : Toți sînteți niște caraghioși, mi-a spus.

I-am repetat că elevul meu era fericit și asta ajungea, și că, în ceea ce mă privește, aș fi acceptat să fiu caraghios în asemenea condiții.

Atunci Clelia a zîmbit și a spus :

— Așa e. E ca atunci cînd stăteam în balcon și, în loc să învăț, aruncam cocoloașe de hîrtie în capul trecătorilor. Odată un domn m-a așteptat sub balcon și m-a speriat. Voia să știe ce îi scrisesem. Era o temă la latină.

Doro se amuza, cu fața în nisip.

— Și domnul acela era Guido, am spus eu.

Clelia m-a privit fix. Ce aveam împotriva lui Guido ? m-a întrebat.

— Îl cunosc, i-am răspuns.

— Guido nu face așa ceva, a spus Clelia. Guido respectă doamnele.

X

Guido m-a invitat cu multă precauție să ne suim cu mașina, într-o seară, pînă sus, la restaurant.

— Va veni și Nina. Permiteți, nu-i așa ?

L-a privit cu coada ochiului pe Berti, care rămăsese cu cîțiva pași în urmă ca să mă lase să vorbesc, și m-a fixat întrebător. L-am întrebat dacă puteam să-l luăm cu noi și pe Berti,

tînăr spiritual și care știa să danseze, lucru pe care eu nu știam să-l fac. Guido s-a încruntat și a spus : „Desigur". Atunci le-am făcut cunoștință.

A fost o seară plină de tăceri. Berti crezuse că o vom găsi acolo pe Clelia și a trebuit, în schimb, să danseze cu Nina, care îl măsura din ochi și nu asculta ce spune ; noi, așezați la o măsuță, tăceam și urmăream perechile. Era clar că Guido nu voia să scape de Nina. Ceea ce mi-a spus, cu indiferență, mi s-a părut mai degrabă o mărturisire :

— Am o anumită vîrstă, domnule profesor, și nu mai pot să-mi schimb viața, dar dacă Nina vrea să se distreze, să-și facă o atmosferă, o tovărășie care să-i facă bine, n-aș vedea asta cu ochi răi.

— Nu rămîne decît să i-o spuneți.

— Nu, a spus Guido ; se simte singură. Înțelegeți, un bărbat are prieteni, relații de întreținut. Nu poate întotdeauna să-i dedice tot timpul său.

— O explicație sinceră n-ar ajuta ? am sugerat.

— Cu alte femei, nu cu ea. O prietenă, o veche prietenă, știți... o femeie pretențioasă, înțelegeți ?

După aceea Nina a dansat de cîteva ori cu el, și Berti stătea la masă și fuma, privind în jur. M-a întrebat dacă doamna era soția lui Guido.

— Asta, nu, i-am spus. E din lumea aceea pe care ți-o imaginezi tu. Pe cine cauți ?

— Pe nimeni.

— Prietenii mei nu vin. Cînd este și doamna aceasta, nu vin.

În noaptea aceea, pe scări, sub măslin, l-am întrebat dacă îi plăcea Nina. Și, la strîmbătura lui, am replicat că i-ar fi făcut o mare plăcere și lui Guido dacă ar fi stat puțin de vorbă cu ea.

— Dacă s-a plictisit de ea, de ce n-o lasă ? m-a întrebat Berti.

— Încearcă să-l întrebi pe el, i-am răspuns.

Berti nu l-a întrebat, dar, în schimb, în seara următoare, culegînd din zbor vestea că împreună cu Clelia și Guido vom urca la terasă, să dansăm, s-a dus pe jos ; cred că nici n-a mai mîncat. L-am văzut, intrînd printre mese, cum stătea undeva în fund. Avea în față un pahar cu ceva și a aruncat țigara. Dar nu s-a mișcat.

Întîmplător Ginetta nu era cu grupul. Mie, care de-acum mi se părea că-i pot citi în suflet, mi s-a părut clar că spera în prezența Ginettei ca să poată începe dansul. Guido, cu totul întinerit de seara lui de libertate, privea în jur satisfăcut și i-a făcut un semn discret. Berti s-a ridicat și a venit spre noi. Mi-am lăsat ochii în pămînt : sînt laș.

— Cum se simte doamna ? a întrebat Berti.

Momentul penibil l-a întrerupt Clelia cu un hohot nestăpînit. Atunci Guido a răspuns :

— Sîntem bine cu toții, cu un gest nedefinit ce ne-a făcut pe toți să zîmbim, în afară de Berti care s-a înroșit. Ne-a privit o vreme și n-am mai putut rezista și am spus :

— Acesta e Berti, îl știți, desigur.

Doro, cu un aer plictisit, i-a făcut semn să se așeze, mormăind :

— Rămîneți cu noi.

Firește, mie mi-a revenit sarcina să întrețin conversația cu el. Berti, așezat pe marginea scaunului, ne urmărea cu răbdare. L-am întrebat ce făcea singur acolo, și Berti a răspuns cu o strîmbătură, tresărind, de parcă ar fi ascultat orchestra.

— Prietenul meu spune că ați întrerupt studiile, a spus Doro la un moment dat. Ce faceți ? Lucrați ?

— N-am nici o slujbă, a răspuns Berti cu oarecare violență.

— Prietenul meu spune că vă distrați, a continuat Doro fără să-i acorde atenție. Sînteți cu cineva ?

Berti a răspuns simplu că nu. Am tăcut cu toții. Clelia, care era pe jumătate întoarsă spre orchestră, a răsucit capul și a spus :

— Dansați, domnule Berti ?

Pentru vorbele astea i-am fost recunoscător. Astfel Berti a putut s-o privească în ochi și să-i răspundă cu un semn al capului.

— Păcat că Ginetta și Luisella n-au venit, a spus Clelia. Le cunoașteți, nu-i așa ?

Fără să-și desprindă privirea de la ea, Berti i-a răspuns că le cunoaște.

— Dar nu mă luați la dans ? l-a întrebat Clelia.

În timp ce se îndepărtau, nici unul din noi n-a spus nimic. Guido se agita să găsească o linguriță, în timp ce ochii mei se întîlneau cu cei ai lui Doro. Cred că îmi citea pe față o

întrebare neliniștitoare, pentru că, în timp ce, încurcat, eram gata să privesc în altă parte, l-am văzut pe Doro încruntîndu-se și zîmbind ușor.

— Ce e ? l-a întrebat Guido, ridicîndu-se din nou în picioare.

Clelia și Berti s-au întors aproape imediat. Nu știu dacă orchestra a cîntat mai repede decît de obicei, sau neliniștea mea mă păcălise. S-au întors și Clelia a spus ceva, nu-mi amintesc ce, ceva ce-ar fi putut spune coborînd dintr-un taxi. Berti o urma ca o umbră.

În cursul serii au mai dansat o dată. Cred că prietena mea i-a dat curaj din priviri. Berti s-a ridicat, fără să vorbească, și a așteptat, abia privind-o, ca doamna să-l urmeze.

Cît timp stăteam la masă, cînd cu Doro, cînd cu Guido, se întîmpla ca unul dintre ei să i se adreseze lui Berti, care răspundea condescendent, monosilabic. Guido a dansat mult cu Clelia și revenea la masă cu priviri vioaie. Apoi pentru o vreme am rămas cu toții la masă, să stăm de vorbă. Berti încerca să n-o privească prea mult pe Clelia și avea un aer plictisit, părînd absorbit de orchestră. Nu vorbea. Atunci Guido l-a întrebat :

— Anul acesta dați examen de corigență ?

— Nu, a bîlbîit Berti, calm.

— Pentru că după figură păreți cineva care-și dă examenele, nu cineva cu studiile terminate.

Berti a surîs prostește. Clelia a surîs și ea. Doro n-a făcut nimic. Treceau secundele și nimeni nu vorbea. Guido ne-a privit cu coada

ochiului și a mormăit ceva. Mai mult decît jignitoare strîmbătura care i-a adresat-o lui Berti era plină de dispreț; ca și cum i-ar fi spus: „Ai făcut-o, să nu ne mai gîndim la asta".

Berti nu spunea nimic. Surîdea, tot vag.

La un moment dat Clelia a spus:

— Vreți să dansăm?

Am ridicat capul. Se ridicase Berti.

Clelia a revenit singură la măsuța noastră, salutînd liniștită cu un semn pe cineva cunoscut. S-a așezat cu o strîmbătură de oboseală, aproape o grimasă, și fără să ne privească a bombănit:

— Sper ca acum să fiți mai amuzanți.

În acel moment cîțiva prieteni au țîșnit din penumbră și ne-au distras atenția.

La întoarcere, în mașină, la o întrebare pusă pe jumătate, Clelia a răspuns că, dansînd, Berti nu scotea un cuvînt. Guido, însă, a vorbit mult cînd, rămași singuri, ne-am dus pentru ultima oară la bar. Mi-a explicat că nu-i putea suferi pe puști și nu le putea permite să-și ia aerul că-i dau lecții.

— Trebuie să trăiască și ei, i-am spus, și să învețe din experiență.

— Mai întîi trecem noi prin atîtea, a ripostat Guido cu încăpățînare.

La bar îl aștepta Nina. Bănuiam asta. Era așezată la o măsuță joasă, cu bărbia sprijinită în pumn, urmărind firul de fum al țigării. Ne-a salutat cu un gest din cap, și în timp ce Guido făcea comanda m-a întrebat cu vocea ei aspră

și modulată, fără să-și ia mîna de sub bărbie, de ce nu ne vedeam mai des.

— Bine, dar aseară? am întrebat-o.

— Dumneavoastră nu dansați, nu faceți plajă, nu mîncați cu nimeni, de ce nu veniți cu noi? Ah, prietenii lui Guido! Ce are femeia aceea de vă seduce pe toți? Să nu-mi spuneți că vă duceți acolo pentru inginer!

— Nu spun nimic, am bîlbîit.

Era călduț în noaptea aceea, încît era păcat să intri în casă. Cine știe dacă Berti nu mă aștepta la picioarele scărilor. Probabil că s-a dus pe plajă ca să-și savureze în voie rușinea. Nu mi-ar fi plăcut să ne întîlnim. Cînd m-am întors în camera mea, am stat vreme îndelungată la fereastră.

Berti m-a strigat a doua zi din stradă. Strădușa noastră încă mai era cufundată în umbră. M-a întrebat dacă nu mergeam la mare cu el. A tăcut un timp, apoi m-a întrebat dacă putea să urce. A intrat cu un pas agresiv și cu ochii strălucitori și obosiți.

— Nu e prea devreme pentru baie? l-am întrebat.

Avea aerul că nu dormise; dealtfel mi-a și spus asta imediat, pe un ton oarecare. Ba chiar părea că se laudă cu asta.

— Veniți la mare, domnule profesor, a insistat. Nu e nimeni.

Trebuia să scriu o scrisoare.

— Domnule profesor, mi-a spus după un moment de tăcere, nu trebuie decît să faci din noapte zi. Totul devine frumos.

Am ridicat ochii de pe hîrtie.

— La vîrsta ta neplăcerile trec repede.
Berti a zîmbit cu o oarecare duritate.
— De ce ar trebui să am neplăceri ?
Privea cu subînțeles.
— Credeam că v-ați certat... am spus.
— Cu cine ? m-a întrerupt.
— Atunci, totul e-n ordine, am bombănit.
— Veniți la mare, domnule profesor, a spus Berti. Marea e imensă.

XI

I-am spus că mă duc mai tîrziu, cu prietenii mei, și că să mă lase în pace. A plecat cu figura aceea a lui serioasă și totodată plictisită, și numaidecît mi-a părut rău că l-am bruscat așa. Dar lasă-l, mi-am zis. Să învețe pe pielea lui. *Eu* am învățat.

M-am întîlnit cu Guido la bar. Era îmbrăcat ca de obicei, cu gulerul cămășii descheiat, cu aceiași pantaloni albi, și falsa virilitate a bronzului m-a făcut să zîmbesc. Guido mi-a întins mîna zîmbind și și-a ridicat privirea în tavan, șiret și sever în același timp.

— Ce zi, a spus.

Era într-adevăr un cer și o dimineață încîntătoare.

— Luați un pahar de marsala, domnule profesor ? Azi-noapte, ai ?

Făcea cu ochiul, nu știu de ce, și nu mă lăsa să plec.

— Și frumoasa Clelia ce face ? m-a întrebat.

— Vin acum din camera mea.
— Mereu cumpătat, domnule profesor.

Am plecat amîndoi. M-a întrebat dacă mai rămîneam mult timp la mare.

— Încep să mă satur, am spus. Prea multe complicații.

Guido nu mă asculta, sau poate nu m-a înțeles.

— Nu aveți pe nimeni aici, a spus.
— Îi am pe prietenii mei.
— Nu este suficient. Și eu am aceiași prieteni, dar n-aș fi așa în formă în dimineața asta dacă aș fi dormit într-un pat dintr-o cămăruță aflată-ntr-o piață.

Și cum tăceam, mi-a explicat că și lui îi făcea plăcere compania Cleliei, dar fumul nu este același lucru cu friptura.

— Și ce-ar însemna friptura ?

Guido a început să rîdă.

— Există femei de carne, a spus el, și femei de aer. O înghițitură după prînz face bine. Cu condiția însă să fi mîncat mai înainte.

De fapt, i-am spus, eu eram la mare pentru Doro.

— Apropo, am continuat, nu mai pictează
— Era și timpul, a replicat Guido.

Dar nici Clelia, nici Doro nu au venit pe plajă în dimineața aceea. Nici Gisella, nici ceilalți nu știau nimic. La prînz am început să mă neliniștesc și profitînd de faptul că vorbeau să facă o plimbare cu barca, m-am întors să mă îmbrac și am urcat pînă la vilă.

Pe stradă, nimeni. Tocmai mă apropiam de portiță, cînd au năvălit dinăuntru Doro și cu

un domn în vîrstă, cu pălărie de pai și baston, care venea încet, încet spre stradă și asculta nu știu ce, dînd din cap. Cînd am rămas singuri Doro m-a privit cu ochi glumeț neliniștiți.

— Ce s-a întîmplat ? l-am întrebat.

— S-a întîmplat că Clelia este însărcinată.

Înainte de-a mă bucura, am așteptat ca Doro să-mi dea amănunte. Am făcut drumul înapoi spre scări. Doro părea neîncrezător și amuzat.

— În sfîrșit, ești mulțumit, i-am spus.

— Mai întîi vreau să văd cum se termină, o mormăit el. E pentru prima oară cînd mi se întîmplă.

Clelia ieșea tocmai atunci din cameră și a întrebat cine era. Mi-a zîmbit, aproape cu aerul că se amuză, și și-a dus batista la gură.

— Nu vă e silă de mine ? m-a întrebat.

Apoi am discutat despre doctorul acela, care a vorbit mult despre responsabilitate și voia să revină cu nu știu ce instrumente ca să stabilească un diagnostic științific.

— Ce smintit ! a spus Clelia.

— Da de unde ! a izbucnit Doro. Azi luăm trenul și ne ducem la Genova. Trebuie să te vadă doctorul De Luca.

Clelia m-a privit resemnată :

— Vedeți ? a spus. Începe paternitatea. El comandă.

Am spus că îmi părea rău că trebuie să-și întrerupă șederea la mare, dar că, în sfîrșit, era un lucru minunat.

— Credeți că mie nu-mi pare rău ? a bombănit Clelia.

Doro număra pe degete :

— Va fi în jur de...

— Încetează ! i-a spus Clelia.

Nu au luat însă trenul, ci automobilul lui Guido.

Doro, care m-a însoțit pînă-n sat, mi-a mărturisit că simțea o oarecare repulsie la gîndul că va trebui să vorbească despre asta în cercul lor, și că ar fi preferat o luxație sau o fractură. Vorbea foarte volubil, vrute și nevrute, glumind din orice.

— Ești mai agitat decît Clelia, i-am spus.

— Oh, Clelia s-a și resemnat, mi-a replicat Doro. Mă scoate din sărite cît e de resemnată.

— Nu te așteptai la așa ceva ?

— Este ca și cum ai juca la loto, a spus Doro. Îți pui biletul în buzunar și nu te mai gîndești la altceva.

— În după-amiaza aceea, cînd Guido a oprit mașina la portiță, eu venisem la Clelia ca să ne luăm rămas-bun. O priveam cum se învîrtea prin cameră și făcea pachetele, și slujnica alerga de colo pînă colo. Din cînd în cînd Clelia scotea cîte un suspin și venea la fereastra de care mă sprijineam eu, ca o gazdă care întreține oaspeții, și unuia mai apropiat i se vaită de oboseală și de plictiseală.

— Sînteți mulțumită să vă întoarceți la Genova ? am întrebat-o.

Mi-a confirmat cu un surîs distrat, dînd din cap.

— Lui Doro îi plac călătoriile neprevăzute, i-am spus. Să sperăm că e ultima.

Clelia n-a prins nici măcar această aluzie. A spus, în schimb, că în lucruri din astea nu

se poate jura niciodată ; apoi s-a făcut roșie și, înțelegînd ce vreau să spun, a protestat :

— Ah, ticălosule !

I-am spus că voi părăsi și eu plaja. Mă întorceam acasă.

— Îmi pare rău, s-a tînguit Clelia.

Ba, dimpotrivă, i-am spus, eram mulțumit că am petrecut cu ea ultima ei vară de fată. Pentru o clipă Clelia a devenit cea din zilele trecute ; s-a oprit, cu capul ridicat, și mi-a spus încet :

— E adevărat. Ce proastă am fost. Cred că v-ați plictisit mult, bietul de dumneavoastră.

Au plecat, tîrziu după-amiaza, cu Guido care glumea, dar cum Clelia s-a arătat imediat fără chef, cred că a încetat. Mi-au spus să-i aștept pentru că socoteau că au să se întoarcă peste cîteva zile ; i-am văzut îndepărtîndu-se cu o anumită tristețe. De fapt îmi părea rău că Doro nu ceruse să-i însoțesc.

În dimineața următoare mă aflam cu Ginetta pe plajă și, după ce am vorbit puțin despre Clelia, nu mai știam ce să-i spun, cînd au venit cîțiva tineri și mi-au luat-o. Am hoinărit printre umbrele. Am văzut-o pe Nina și m-am întors spre mare. Îl așteptam pe Berti, dintr-un moment în altul.

În schimb, în timp ce mă întorceam spre șosea, l-am întîlnit pe Guido. Tocmai își dusese mașina la garaj. Mi-a spus că soții mai zăboveau la Genova. Doctorul lor era plecat și Clelia s-a resimțit puțin din cauza călătoriei.

— E plictisitor, a conchis el. Anul acesta toți o șterg.

Berti, ca de obicei, s-a arătat la cîrciumioară. A intrat ca o umbră și mi-am dat seama că se află în fața măsuței mele înainte de-a ridica ochi spre el. Mi s-a părut liniștit. După fața lui plictisită și fără chef, aș fi zis că știa de plecare. În schimb m-a întrebat dacă în dimineața aceea fusesem la plajă. Am schimbat cîteva cuvinte și vorbind mă gîndeam ce ar fi trebuit să-i spun. L-am întrebat cînd se întoarce în oraș. A făcut un gest plictisit.

— Se întorc cu toții, i-am spus.

Cînd a aflat de Clelia, a început să se joace cu cutia de chibrituri. Nu i-am dezvăluit motivul plecării ; apoi mi s-a părut distrus — mi-a fulgerat prin cap gîndul că s-ar fi putut gîndi că totul s-a întîmplat din cauza lui — și atunci i-am spus că, potrivit dorinței lui, doamna a făcut pe soția cea bună și a conceput un copil.

Berti m-a privit fără să zîmbească ; după aceea a zîmbit fără motiv, a pus cutia de chibrituri pe masă și a mîrîit :

— Mă așteptam la asta.

— E plictisitor, i-am spus, că se întîmplă astfel de lucruri. Unor doamne cum e Clelia n-ar trebui să li se întîmple.

Fără să-mi dau seama de schimbare, Berti a devenit de neconsolat. Îmi amintesc că ne-am întors împreună spre casă și eu tăceam și tăcea și el și își rotea privirea în jur.

— Ai să te întorci la Torino ? l-am întrebat.

El voia însă să se ducă la Genova. Mi-a cerut să-i împrumut bani pentru călătorie. I-am spus că era nebun. Mi-a răspuns că ar fi putut să mă mintă și să-mi ceară bani ca să

plătească o datorie, dar cu mine vedea că sinceritatea era zadarnică. Voia pur și simplu s-o revadă pe Clelia și s-o salute.

— Ce crezi, am exclamat eu, că-și reamintește de tine ?

Atunci a tăcut din nou. Mă gîndeam la ciudățenia faptului : eu aveam bani pentru călătorie și n-o făceam. Între timp am ajuns pe străduța noastră și vederea măslinului m-a iritat. Începeam să înțeleg că nimic nu este mai de nelocuit decît un loc unde am fost odată fericiți. Înțelegeam de ce Doro luase, într-o bună zi, trenul ca să se întoarcă la colinele lui și în dimineața următoare se întorcea la adevăratul său destin.

În aceeași seară ne-am revăzut la cafenea — erau toți, era și Guido, era chiar și Nina la măsuța ei — și l-am convins pe Berti să se întoarcă cu mine la Torino.

Guido voia să ne ducă să dansăm ; era dispus să-l ducă și pe Berti. Dar noi am plecat chiar în noaptea aceea.

CUPRINS

Lector : DIANA RADU

Tehnoredactor : ELENA POPESCU

Bun de tipar : 1. 03. 1980. Coli tipar 6,75

Tiparul executat sub comanda nr. 850 la
Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918",
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
București,
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024